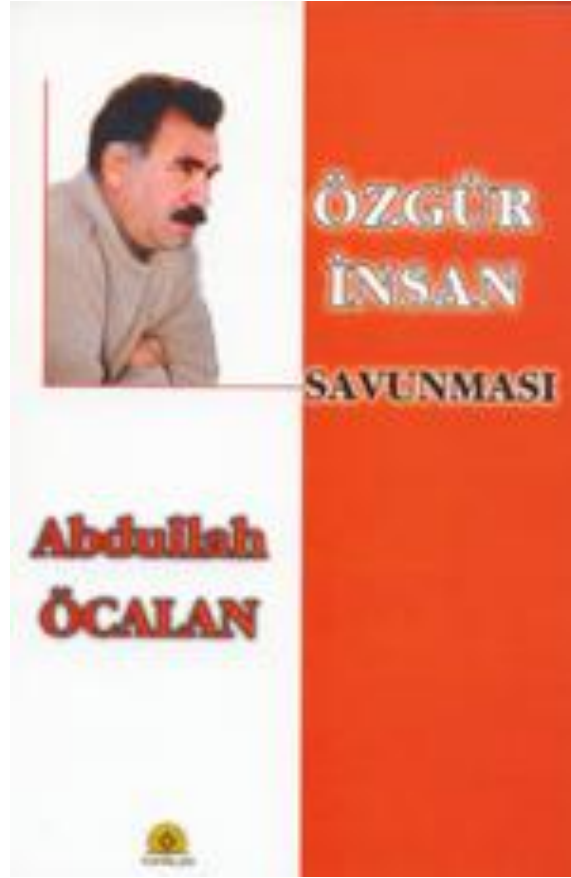

ABDULLAH ÖCALAN
ABDULLAH ÖCALAN

ÖZGÜR İNSAN SAVUNMASI
ÖZGÜR İNSAN SAVUNMASI

ABDULLAH ÖCALAN

ÖZGÜR İNSAN SAVUNMASI

Uluslararası komploya karşı kendini ateş topu yaparak şehit düşenlerin anısına

İçindekiler

Atina Karma Yeminli Mahkemesi Yargıç ve Jüri Üyelerine	
I. Bölüm	
Avrupa macerası ve bir dönemin sonu	
II. Bölüm	
Helen uygarlığı Kürtler ve Türklerle ilişkisi	
III. Bölüm	
Komplo ortamının oluşmasında bazı felsefi ve siyasi yaklaşımlar	
IV. Bölüm	
Atina komplosu hukuk devre dışı bırakılarak gerçekleştirilmiştir	
V. Bölüm	
Kürt krizinde çözüme doğru veya komploya yanıt	

Atina Karma Yeminli Mahkemesi Yargıç ve Jüri Üyelerine

Atina Temyiz Mahkemeleri Savcısı Andonios Plomaritis tarafından hazırlanan iddianame, tarafımdan zorlanarak da olsa sabırla gözden geçirildi.

Şahsıma yönelik özü itibarıyla iddianamede, Helen Cumhuriyeti'ne girme hakkı olmayan siyasi liderliğin ülkeye girmesi, sakıncalı ve savaş sebebi sayılabilecek sonuçlara yol açan, dolayısıyla müttefikleriyle ve özellikle Türkiye ile aralarındaki dostluk ve barışı bozabilecek bir girişim olarak değerlendirilmekte ve bununla ilgili, ulusal hukukun ceza kanununun uygulanması istenmektedir. Bu yaklaşım, çok dar, bencil, insan haklarını hiçe sayan, ayrıca Helen halkının gerçek çıkarlarını göz ardı eden, tarihi perspektiften yoksun bir yaklaşımdır. Daha da vahimi, bu, şahsımda temsilini bulan Kürt halkının gerçekliğini ve iradesini görmezlikten gelen, en demokratik insan haklarından bahsetmeyi asgari düzeyde bile göz önüne getirmeyen, tarihte gerici şoven bir tutum olan yabancıyı bir "barbar" olarak değerlendiren geleneksel hakim sınıf ve etnisite yaklaşımıdır. Ayrıca üyesi olunan AB hukukuna ve AİHS'e de aykırı bir yaklaşımdır. Kaçırılmamı sanki bir hakmış gibi görüp "kovulma" olarak değerlendirmektedir. Yine sanki tarihin en önemli ve en büyük komplosuna dayalı bir ihanet söz konusu değilmiş gibi yaklaşmakta ve buna inandırmaya çalışmaktadır. Mahkemeyi basit, teknik değerlendirmelere boğan, devleti her şeyden üstün tutan, bireyin tüm insani özelliklerini ve haklarını yadsıyan, bir an önce kurtulunmaya çalışılan bir konum, bir dava biçiminde yönlendirmeye çalışmaktadır. En çok önemser bulduğu da "Helen barışına en tehdit%or girişimde bulunmuşum" gibi bir anlayışı sürekli tekrarlayarak, işlenen komployu ve ona dayalı büyük ihaneti gizleyeceğini, bu da olmazsa basit bir hukuki kaza süsü vererek önemsiz kılacağını sanmaktadır. Gerçek suçlulara ilişkin bir imada dahi bulunmamakta, hatta görevlerini hakıyla yerine getirdiklerini peşinen kabul etmektedir.

"Demagoji" kavramının Helen hakim siyasetinde türetildiğini göz önüne getirdiğimizde, iddia makamının yaklaşımına şaşmıyoruz. O kendisine siyasi makamlar tarafından verilen bir görevi, çok gecikmeli olarak, efendilerinin hiç zarar görmemesi için en ustalıkla bir biçimde yerine getirmektedir. Sayın mahkeme yargıçları ve jüri üyeleri, bu mantığa ve yaklaşıma yenik düşmemelidir. Dava, Atina tarihinde en trajik yargılamalardan biri olan, büyük insanlık değeri Sokrates Davası kadar önemli ve tarihsel sonuçlar doğuracak içeriktedir. Yüzlerce yoldaşımın bu olayla ilgili kendini yakarak şehit düşmesi ve Kürt halkının günlük olarak yaşadığı travma, ilk sonuçlar olarak vahameti gözler önüne sermektedir. Dolayısıyla Atina girişimimi ve ortaya çıkan bununla bağlantılı gelişmeleri kapsamlı olarak ortaya koymak, ilgisiz gibi görünse de büyük önem kazanmaktadır.

Trajedinin beşinci yılını yaşamaktayım. Her günü birkaç ölümden beter geçirmekteyim. Beni bu duruma düşüren gerçekliğin Atina kaynaklı olduğunu inkara kalkışırsak, tarihsel gerçekler kadar gelecek umutlarımıza da ihanet etmiş olacağız. Gerçek komplocular ve ihanet kendini gizlerken, yüreğinde sadece halklarının haklı davası ve ona dayalı tutkuları olan 'iyi ve güzel' insanlar suçluymuş gibi lekelenenlerdir. Bu görevi hem Helen halkı için hem de Kürt, Türk ve diğer ilgili dostlar için yerine getirmekten kaçınmam doğru bir tutum olamazdı. Teslim edilmemden sonra Yunan-Türk ilişkileri yumuşadı. Bundan ancak memnuniyet duyarız. Ama bu eğer temel gerçeklere dayanmıyorsa, sonunun hüsrana sonuçlanacağını da unutmamalıyız.

İddia ediyorum ki, Atina girişimim dostluğa ve barışa bir tehdit değil, tersine gerçek dostluk ve barışın en tarihi adımlarından biri rolünü oynayacaktır. Sahte Türk-Yunan dostluğu bu girişimimin dolaylı sonucu iken, gerçek bir dostluk ve barış ise dolaysız sonucu olacaktır. Yaşadığım büyük ızdırabı tüm Helen halkına yüklemek her ne kadar yerleşik kültürün bir gereği ise de, bu hatayı ve suçu Savcı'nın yaptığı gibi Helenizme bağlamayacağım. Tarihte örneği çok görülen korkak, bencil, sahte tanrılara tapınmayı alışkanlık haline getiren ve böylelikle Helenizme de hak etmediği büyük bozgunları, acıları ve gerilemeleri dayatan kimliğe ve kişiliğe yükleneceğim. Çok uzaklardan da olsa, Helenizm kültürüyle tarihsel yakınlığımızı ve onun Anadolu kültüründeki yerini inkar etmeyen bir yaklaşımı savunacağım. Helen, Türk, Kürt ve Ermeni halkları başta olmak üzere, tüm bölge halklarının geleceğinin özgürlük, barış ve dostluktan geçtiğinin bilincinde olarak, tarihlerimizde örneği çok görülen büyük bilge insanların geleneğini esas alacağım.

Bu yaklaşıma katkıda bulunmanın bir gereği olarak, zor koşullarda ve çok eksik olanaklarla da olsa, savunmamı tarihsel, felsefi ve bilimsel bir temelde ele almayı görev bilmekteyim. Şahsım için talep edilecek fazla bir şeyin olmadığını bilerek, halkımıza ve insanlığa karşı karınca kararınca sorumluluklarımı yerine getirmeye çalışacağım. İnanıyorum ki, bu yaklaşım yargılanmayı bir 20.

yüzyıl utanmazlığından kurtaracak, onu hak ettiği yere oturtacak ve gerçek yargılamının gereklerini yerine getirecektir.

I. BÖLÜM

Avrupa macerası ve bir dönemin sonu

Atina üzeri Avrupa'ya çıkış yapmaya çalıştığım 9 Ekim 1998 ve sonrası, özünde modernist paradigmanın bakış açısının şahsımda yaşanan iflasydı. Çok sığ ve kuşkulu zihniyet yapımı tüm dönüştürme çabalarımın rağmen ülke içi başarılı bir özgürlük gücüne tam ulaştıramamamın ve bu yönde önümdeki engellerin bir anlamda beni zorunlu olarak uygarlığın yetkin temsil gücü olan Avrupa'ya çıkış yapmaya zorladığı açıktır. Bu gerçeklik bir anlamda da kendi özgücüne güvensizliğin itirafıdır. Yaşanan tarih, zamansallık ve mekan olarak derin bir çıkmazı ifade ediyordu.

Yaklaşık yirmi yıllık (1979-99) Ortadoğu'daki çabalarım çok önemli gelişmelere yol açmasına rağmen, tıpkı Ortadoğu toplumunun kendisi gibi, içinde yuvarlandığı kördüğümü kalıcı çözüme taşımaya yetmedi. Önümde beliren iki yoldan diğeri olan 'dağdaki savaş'a yönelmem bir olanaktı. Fakat hem çok gecikmiş olmam hem de silahlı güçlerin kutsal olması şurada kalsın, dejenere olmasının arzulananın zıddı sonuçlara yol açtığını görmem, bu alanda kısa ve kolay bir çözüm umudumu adeta köreltiyordu. Bir de mevcut güçler mevzilenmesinde kolay çözümden ziyade, vicdanları körelten bir 'öl ve öldür' çengeline takılmış yaşam alışkanlığı, aslında ahlaki ve felsefi olarak da giderek bireylerin yanlış yürüdüğünü ortaya koyuyordu. Dağa yönelmem, belki teknik taktik anlamda düzeltmelere yol açabilirdi. Ama bunun nihai, stratejik bir çözüme yol açabileceği kuşkulu görünüyordu. Daha çok entelektüel gücümüne güveniyor ve tarihi rolümü böyle oynamam gerektiğine dair sürekli bir his ve ilham kaynağı taşıyordum. Kürt ve Ortadoğu toplumu olgusunda gerekli olanın çok kan dökerek sorunları çözme yerine, köklü entelektüel çıkışlara ihtiyaç olduğuna dair kanımı da hiç yitirmedim. Bocalama bu iki eğilim arasındaydı. Kan ölçüleriyle, entelektüel çığır ölçüleri ben de adeta boğuşuyordum. Eğer çok ufak bir fırsat görsem bile entelektüel politik çıkışa ağırlık vereceğimden kuşkum yoktu. Özellikle Filistin-İsrail sorunundaki çıkmazlar bana kör şiddetin anlamsızlığını daha da açıklar nitelikte gelişince "şiddet felsefesini" yeniden çözümleme gittikçe kaçınılmaz hale geliyordu. PKK'nin içinde belli bir düzeyde ortaya çıkan ve örgütü bir çok bakımdan zorlayan, neredeyse önlenmesi zor, yozlaşmış çete anlayışı bu yönlü eğilimimi güçlendiriyordu. Bu gerçekliğin arkasında ise, tüm modern sorun ve çözüm yollarının Avrupa kaynaklı olduğu inancı, Avrupa üzeri arayış gereğini dayatıyordu. Adeta ikiye parçalanıyordum. Sonuç olarak Atina üzeri girişime olanak verilmesi ve Türkiye yönetiminin Suriye üzerindeki ağırlaşan yönelimi bilinen çıkışa yol açtı.

Atina, Moskova, Roma ve tekrar Atina üzeri Kenya-Nairobi'de sonuçlanan dehşetvari maceranın beni yeniden bir doğuş yapmayla karşı karşıya bıraktığı açıktı. Burada özümün, iyi niyetimin, büyük çabalarımın savunmasını yapmak kişisel olarak fazla anlam ifade etmez. Ortaya çıkan sonuç; sadece bir infaz da değil, bir çarpmaya gerilmedir. Başta belirttiğim gibi, suçu hemen Türkiye yönetimine yüklemek ve dünya sistemin Türkiye'ye verdiği rolü derinliğine ve tüm tarihi kapsamı içinde değerlendirememek, direk ve dolaylı komplocu güçlerin düşündükleri gibi kendilerini gizleme anlamını da taşıyacaktır. AİHM'e yönelik savunmamda da, bu nedenle, günümüzün nasıl bir dünya sistemi olduğunu açıklamaya çalıştım. Bu savunmam, neredeyse hiyerarşik toplum uygarlığı içinde erimiş durumda bulunan Kürt varlığını, olgusunu tarih içinde ve tüm yönleriyle ortaya koymayı amaçlıyordu. Bir sorunu doğru ortaya koymanın çözümün yarısı olduğunun bilinciyle, bu çabayı harcadım. Bu çaba, son Irak işgalinde de görüldüğü gibi öngörülerimi şahane bir biçimde doğrulamakla kalmadı, olası çözüm olanaklarını da hem arttırdı hem de açık hale getirdi.

Sistemin çarpmaya germe, Prometheusvari bir kayalığa çivileme yöntemi, klasik veya mitolojik çağlardaki sonuca pek benzemiyordu. Kapitalist dünya sisteminin 'küresel taarruzuna' karşı halkların da 'küresel demokrasi' arayışını güçlendirmek ve Kürt sorununun çözüm yollarını da yakalamak imkan dahiline giriyordu. Özellikle 'İmralı Tek Kişilik Tutukevi' sürecim, tarih boyunca alışılan çürütmeye karşın, hem felsefi hem de pratik bilimsel bir çözümün sadece şahsım ve Kürt halkı için değil, tüm insanlık için çıkış bulabileceğini kanıtlıyordu. Demek ki, tüm geçmişimi suçlamamın doğru olmadığı, diri ve haklı bir özün mevcudiyetini koruduğu da gerçeğin diğer bir yanıydı. O halde daha önceki savunma ve açıklamalarımı tamamlar nitelikte önemli bazı hususları

açmam büyük öneme sahiptir. Teorik tespitlerimin Helen, Türk ve Kürt olgularında sınanması daha da aydınlatıcı olacaktır.

a- Hatanın temelinde devlet ve siyaset ile kaynaklandıkları çağdaş kapitalist sistem ve ona alternatif olarak çıkan 'reel sosyalizme' yaklaşım rol oynar. Genelde hiyerarşik uygarlığı, özelde onun en gelişmiş biçimi olan kapitalist sistemi ve ona alternatif olarak doğduğu iddiasında olan reel sosyalist uygulamaları, inanç yanı ağır basan bir biçimde dogmatik olarak değerlendirmeyi aşamadığımı kabul etmek durumundayım. Sürekli 'bilimsel sosyalizm' kavramını kullanmam, çok çaba harcamama rağmen, istenen yaratıcı sonucu doğurmadı. Genellemeci ve ezberci kılıfı yırtamadı. Sistemlerin resmi tahlil düzeylerini aşamadı. Sosyalizme ilk adımları attığımda tesadüfen elime geçen Sosyalizmin Alfabetesi adlı kitabı 1969'da okuduğumda, kendi içimde şöyle dediğimi hatırlıyorum: "Muhammet kaybetti, Marks kazandı!" Özde ne kadar farklı ideolojik önderlikler olsalar da, benim açımdan marksizmde de varolan dogmatik düzeyi aşacak kadar bir dönüşüme yol açamadı. Bir dogmacı tarzdan diğerine objektif olarak yuvarlanıyordum. Şüphesiz ortaçağın güçlü devrimci ideolojisi islamla yeni çağın kapitalizmini aşma iddiasındaki marksist sosyalizm arasında önemli farklar var. Fakat sorun bu gerçekliği somutluk içinde değerlendirebilmektir. Bu da yetkin bir tarihsel bilinci şart kılar. Ancak düzeyimiz Semitik bir tarih anlayışını aşamıyordu. Kaldı ki, reel sosyalizme geçit veren marksizmin temelde hiyerarşik toplum uygarlığını aşmadığı, dolayısıyla temel iddiası olan sınıflı toplumu aşması şurada kalsın, onun vahşi bir biçiminin doğmasına katkı sunduğu da açığa çıkan diğer bir yanıdır. Ortadoğu toplumunda donuk olarak şekillenen kişiliğe tam bir marksist cila vurmanın, çelişkiyi çözme gücü şurada kalsın, doğruyu yakalama gücüne bile ulaşmayacağı açıktır. Ortadoğu özelinde, hatta dünya genelinde yaşanan geleneksel sağ sol veya yerleşmiş milliyetçi dinci söylemlerin son tahlilde kapitalizmin ideolojik dağıncılığında yer bulacakları sıkça yaşanmış bir gerçekliktir. Reel sosyalist sistemin 1990'lardaki kapsamlı çözülmesi buna en iyi örnektir. İdeolojik dönüşümü bu yıllarda hızlandırmak gerekirken, artan tıkanma etkenleri durumu daha da ağırlaştırdı. Bir söz vardır: İnsanlar ancak uçurumun kenarında kanatlanır, derler. Benim için de yaşanan gerçeklik buydu. Sistemin tüm acımasızlığıyla ve gerçek özüyle saldırısı karşısında, temel insanlık ve arkasındaki doğal gerçekliği yakalamak, ancak kanatlı düşünmekle mümkündü. Yaşanan biraz da bu oldu.

b- İdeolojik dönüşümüm ve gelişmem en açık sonuçlarını şüphesiz çağdaş siyaset, devlet ve kaynaklandıkları uygarlık çözümlemesinde gösterdi. Çocukluktan beri yükselmeyi hep devlet katında arayan bir yolculuğa çıktığımızı samimiyetle itiraf etmeliyim. Devrimle devlet yıkma faraziyelerimiz bile, yine kendi devletimizi kurmaktan öteye gidemiyordu. Tuzak buradaydı. 'Devletçi ideolojiler' benim açımdan artık çözümlendikleri kadarıyla tamamen bir kurtuluş aracı olamazlardı. Kapitalist, sosyalist, ulusal üniter ve federalist demokratik sınıf devletleri hiyerarşik toplumun din, cins, etnisite, çevre ve sınıf sorunlarını çözmek şurada kalsın, bu sorunların bizzat kaynağı durumundadırlar. Çözümü her bakımdan bu kaynağın dışında aramak ve ta neolitik toplumdan beri çakılıp kalmış halkların, bireyin ve tarih boyunca ailenin içine sıkışmış bulunduğu konumundan dağ başında ve çölde hala direnen aşiret olgusuna, din cemaatlerinden kadının bin bir kılıfa bürünmüş objektif direnme gerçekliğine, toplumun temel kurumlarını savunmaktan bireyin yitik özgürlüğünü yakalamaya kadar çok yönlü bir 'yeni yol' arayışına dayandırmak gerektiği temel bir öneme sahiptir. Çevreyi, ekolojik dengeleri altüst eden toplum ve sınıflı uygarlıktan, bilimle sıkı işbirliği temelinde ekolojik toplum arayışıyla çıkış aramak ertelenmez bir görev durumuna gelmiştir. Marksizmin körüklediği köle-serf-işçi yüceltmesini kabul etmeyen bir sınıf anlayışı da bu arayışın vazgeçilmez bir eksenidir. Kullaştırmayı, serfleştirmeyi, işçileştirmeyi bir aşağılanma olarak gören ve her koşulda bizzat bu olgulaşmalara karşı direnmeyi esas alan bir 'sosyalizm' anlayışı aranmak durumundadır. İyi köle, iyi serf, iyi işçi olamaz. Üç kategori de insanlıktan, özgürlükten düşüşü ifade eder ve özgürleşme esas alınıyorsa, bu olgulara sürekli karşı konulması gerekir. Dolayısıyla bu olgulaşmaya karşı direnen her toplumsal olguya daha bir yücelikle bakma gereği vardır. Bu nedenle binlerce yıllık dağ başında, çöllerde, orman kuytularındaki etnisitede, ailenin ezilen cinsi kadında yaşanan muazzam direnmeler köleliğin, serf ve işçinin direnmelerinden katbekat daha eski, derinlikli ve yücelikli olgulardır. Yeni toplum, felsefe ve uygulamalarımızı bu esaslara dayandırmalıyız. Binlerce yıllık peygamber ve bilge gelenekleri, marksist, liberal ve çağdaş direnişlerden belki de binlerce kez daha zengin içerikli ve hacimli sosyal olgulardır. Ancak kapsamlı bir tarih toplum çözümlemesine konu olabilecek bu olgusal yaklaşımlara dayalı temel toplumsal ve doğasal felsefeyi, kendi açımdan en genel bir ifade

olarak 'demokratik ve ekolojik toplum' olarak değerlendirdim. Bir çözüm hedefi olarak belirlemeye çalıştım.

c- Kürt olgusu ve ona dayalı çözüm arayışlarım da bu dönüşüm ışığında yeni esaslar temelinde ele alınmak durumundadır. Gerek klasik Ortadoğu islami çözüm arayışları, gerek klasik Batı'nın ulusalcı çözüm arayışları başarılı olma şansını çoktan yitirmişlerdir. İslamiyetin kendisi, özellikle sünni resmi yorumuyla neredeyse 1400 yıldır Kürtlerin geleneksel köleleşme düzeylerine bir zank gibi yapışmaktan ve köleliği daha da derinleştirmekten öte bir rol oynamamıştır. Cılız kapitalist burjuvalaşma düzenleri gerek çevre komşularında, gerek iç toplumsal bünyelerinde feodal dönemden daha geri bir imha ve inkara yol açmaktan öteye sonuç vermedi. Tüm hiyerarşik toplum düzenlerinin katmerleşen kölelik ve asimilasyon deneyimlerini bağrında yaşayan Kürt olgusuna özgürlükçü ve çözümleyici yaklaşım, ideolojik dönüşüm ve gelişim düzeyimle daha gerçekçi ve umut var eden bir noktaya kavuşmuş durumdadır. Buna sınıflı uygarlığı doğuran Mezopotamya coğrafyasında, bu uygarlığın alternatifinin de doğacağı inanç ve bilinci içinde yaklaşmaktayım. Birini doğuran, alternatifini de doğurmak durumundadır. Kapitalist dünya sisteminin motor gücü ABD ve İngiltere'nin 2000'li yıllardaki aşağı Mezopotamya hamlesini 'Demokratik Irak' sloganı altında düzenlemelerini adeta kehanetimin doğrulanmasının bir işareti olarak değerlendiriyorum. Şüphesiz sistem bu toprakların demokrasisini bizzat doğurmayacaktır, ancak ona vesile olacaktır. Zaten olmuştur da. Bu gelişme bir tesadüf değildir; AİHM savunmamda öngördüğüm tarihsel sistem analizinin bir sonucu olarak değerlendirilmek durumundadır. Ortadoğu toplumunda ve halklarında tarihsel bir yenilik söz konusudur. 5000 yıllık sınıflı toplum uygarlığından, onun alternatifi 'demokratik halk uygarlığına' temel atmayla karşı karşıyayız. Tarih uzun uykusundan sonra bu topraklarda soylu bir insanlık çıkışına işlerlik kazandırma sürecindedir. Kürtler de adeta sınıflı uygarlıktan intikam alırcasına, bu yeni demokratik ve ekolojik çıkışa kaynaklık etmenin kaderiyle bağlanmış durumdadır. Bu nedenle Kürtlerin çözümü ne islamcı ne de ulusal olabilir. İslam feodalizmiyle Batı'nın ulusalcı kapitalizmleri Kürtler açısından aşılması gereken olgular ve kategorilerdir. Her şey Kürtlerin hem varoluş hem de özgürlüksel olgu halinde gelişmelerini demokratik ve ekolojik topluma ebelik etmeyle ve bağrında onu doğurmayla yüz yüze getirmiştir. Nasıl ki Zagros-Toros sisteminin kavisli eteklerinde insanlık tarihinin en büyük devrimi olan neolitik köy tarım devrimi, ona dayalı Sümer Mezopotamya sınıflı toplum ve kent devrimi giderek evrensel devrimler haline geldilerse, günümüzde de bunun bir benzeri ile karşı karşıyayız. Yeni devrim, devleti ve sınıflı toplum uygarlığını hedeflemeyen, tersine onun alternatifi olarak kendini hazırlayan ve geliştiren bir devrim olarak devletsizleşmeyi, sınıfsızlaşmayı ve bunlarla iç içe, bilimle sıkı işbirliği içinde vazgeçilmez bir yaşam gereği olarak hayvanları ve bitkileriyle kendi ekolojik toplumunu yaratmayı hedeflemektedir. Bu gerçeklerle devrimimize Demokratik ve Ekolojik Devrim demek gerçekçi olduğu kadar, özgürlük niteliğinin de bir gereğidir. Dünya kapitalist sistemin son iki yüz yıldır gerek bizzat yarattığı, gerek zorla ayakta tuttuğu yapılanmaları aşması; tümüyle ona bağlanmayı gerektirmediği gibi, kanlı bir karşı çıkmayı da zorunlu kılmaz. Meşru savunma hakkına her zaman bağlı kalmak ve gereğini işler tutmakla ateşkes içinde olmak ve ortak sorunlara siyasal yöntemlerle birlikte çözüm aramak, strateji ve taktik olarak ne bir sapma ne de bir teslimiyettir. Tersine, demokratik ve ekolojik dönüşümlere yönelişin gerçekçi pratik yollarıdır. Kürtler diğer komşularıyla bu dönüşümlere bir sıçrama yaparken, objektif olarak evrensel anlamı olan bir konumu ifade ediyorlar. Adeta Ortadoğu toplumunun demokratik ve ekolojik yeniden kuruluşunun peygambersel rolünü oynar gibidirler. Tıpkı ziraatın ve hayvanlarla dostluğun peygamberi olan Zerdüş'tün M.Ö. 1000'lerde zirveleşen devrimde oynadığı rol gibi.

Bu süreçte kişiliğimde yaşanan, Kürt olgusundaki zayıflığın kendini tümüyle açığa vurmasıdır. Ortadoğu'nun feodal toplumsal gerçekliğinden Avrupa'nın kapitalist toplumuna kadar hakim ideolojik ve siyasal yapılar içinde daha fazla sonuç almak, aşırı zorlanma ve kırılma olacaktır. Şahsımda dile gelen belki de bir değil, binlerce defa gerçekleşen de budur. İdeolojik dönüşümüm bu maddi kırılmaların sonuçları olarak gelişecekti. Aslında dayatılan, 'ölümlerden ölüm beğen' tavrıydı. Beklenen, hakim dünya sistemlerin çokça gerçekleştirdikleri derin komplolarla nasıl kaybettirildiğimin bile anlaşılmayacağı bir imha süreciydi. Mutlak ideolojik egemenlik ve bazı önemli pratik kazanımlar söz konusuydu. Dolayısıyla sıradan bir ideolojik dönüşüm kavramaya yetmezdi. Bu darbenin altından çıkmak, ancak doğa ve toplum nasıl ise öyle anlamaktan geçer. Doğanın ve toplumun dilini ve aklını çözmeden de bu iş başarılamazdı. Ana hatlarıyla çözdüğüm iflase uğrayan paradigmanın yerine, doğa ve toplumun akıl özüne dayalı temel bakış açısına daha fazla yaklaştığıma ilişkin kanılarım güçlüdür. Toplumun temel yasalarına göre yaşama güvenim,

eskinin yüzeysel güveni ve zayıf yönlerine göre önemli gelişme sağlamıştır. Artık ne güçlü inançlarla ne de güçlü pratik iradeyle yaşama yol almak bana çekici ve çözümleyici gelmektedir. Uygarlık tarihi boyunca hep rakiplerine diz çöktürmek, kahramanlık yürüyüşlerinin simgesi olmuştur. Bu gerçeklik, kanlı saltanat ve doymak bilmez sömürücülüğün dilidir. Öldürmeyi fazilet bilen, buna açık bir ideolojinin, ezilen ve sömürülen insanlığın özgürlük ve eşitlik ideallerine hizmet edemeyeceği netçe açığa çıkmıştır. Bir toplumun zorunlu özgür yaşam hakkı dışında, özünde de tüm hukuk sistemlerinde kabul gören meşru savunma hakkına dayan***mayan, rahatlıkla egemen sömürücü nitelik kazanabilecek 'zor teorileriyle' ideolojik hesaplaşmayı önemli bir kazanım olarak görmek gerekir. Eskinin şiddet yüklü sosyalizm anlayışı zafere ulaşırsa dahi, Sovyet Rusya deneyiminde de görüldüğü gibi çözülmeye uğramaktan kurtulamayacaktır. Bir dönemlik olarak hep eleştirilen ve suçlanan bu tutum, aslında özgür insanlık adına en önemli kazanım değerindedir.

İdeolojik dönüşümümde netlik kazanan, zor içeren tüm hiyerarşik toplum biçimlerinden kopuş bir zihniyet devrimi değerindedir. Bu, devrimin doğa ve toplumun özündeki akla dayandırılması, tükenmek bilmeyen bir çözüm gücüne ulaştırılması anlamına da gelmektedir. Artık kendine güvenen ve hakim kişilik paradigmamda köklü tıkanmalara ve çözüm bulamama endişelerine yer yoktur. Büyük acılar ve büyük kötülükler, eğer öldürmezlerse, büyük gerçeklere ve güçlendiren özgür yaşama götürür. Hakim dünya sisteminin, ona hizmet eden kişilik özelliklerini iflasa götürmesini ve bu yönlü alternatifine yol açmasını yeniden doğuş ve ideolojik devrim olarak değerlendirmek doğrudur.

II. BÖLÜM II. BÖLÜM

Helen uygarlığı Kürtler ve Türklerle ilişkisi

Günümüz Yunan Helen Cumhuriyeti'nin Kürt sorunu ve Türkiye Cumhuriyeti'yle ilişkilerini doğru değerlendirmek, hata yapmamak ve büyük yanlışlıklara düşmemek açısından önem taşıyor. Buna Avrupa ve AB ilişkileri de dahildir. Nasıl ki Mezopotamya uygarlığın beşiği olarak değerlendiriliyorsa, Helen uygarlığı da kendini Avrupa uygarlığının beşiği olarak değerlendirmektedir. Her ikisinde de gerçek payı vardır ve belirleyicidir. Kıbrıs sorunu gibi basit görünen bir konuda bile bir türlü çözümleyici adım atılmaması, ardındaki karmaşık tarihsel gerçeklerden kaynaklanmaktadır. Benim Atina girişimimde de bir türlü kabullenilmeyen ve anlaşılmasında güçlük çekilen komploya dayalı ihanet olayında, bu tarihsel gelişmeler temel teşkil etmektedir. Dolayısıyla gerek binyıllık Kürt-Türk ilişkileri, gerekse bir bütün olarak Anadolu-Helen dünyası ilişkileri tarihi kapsamı içinde doğru tanımlanmadıkça, günümüzde ülkelerimiz ve halklarımız için gerçek bir barış ve dostluk ilişkisine adım atılamaz. Bir nevi Arap-İsrail kördüğümüne benzeyen bir ilişki dokusu söz konusudur. Çözümlemelerin inceliği ve kapsamlılığı bu nedenledir. En çok trajedi doğuran bu ilişkiler yumağını ana hatlarıyla kavramlaştırıp anlamak, ideolojik politik çatışmalarımızın can damarlarındanadır.

a- Helen uygarlığı bir gerçektir. Ne küçümsenmeli ve inkar edilmeli ne de abartılmalıdır. Özellikle doğuş kaynaklarını doğru değerlendirmeliyiz. Günümüzde halen yaşanan 'Yunan paradoksunu' anlamak için de bu gereklidir. Helen uygarlığı özünde Ortadoğu kaynaklı hem neolitik köy tarım devriminin hem de kent devriminin Avrupa kıtasına taşınmasında aracı bir halka rolündedir. M.Ö 7000'lerde Anadolu üzerinden neolitik çağla tanışır. Henüz Helenler olarak şekillenmeden önce, genelde olduğu gibi Akdeniz neolitik süreci bu yarımada da yaşanır. M.Ö 2000'lerde ise meşhur Troya örneğinde gördüğümüz gibi, kent uygarlığı da buraya taşınmaya başlar. Troya, aslında Sümer kaynaklı Mezopotamya uygarlığının Hurriler ve Hititler kanalıyla Avrupa kıtasına taşınmasının boğazdaki kapısı durumundadır. Büyük önemini bu özelliğinden almaktadır. Newyork ABD için nasıl bir rol oynamışsa, Floransa Avrupa Rönesans'ı için neyi ifade ediyorsa, M.Ö 2000'lerden itibaren Troya da Yunan yarımadası ve giderek tüm Avrupa kıtası için o rolü oynamaktadır. Binlerce yıllık uygarlık değerlerini Batı'ya taşırmaktadır. Bir nevi ışık saçmakta, zenginliği temsil etmektedir. Avrupalı aydınların bu kadar önem vermeleri aslında geçmişlerini doğru tanımayla ilgilidir. Günümüzde daha çok sorulan soru, 'Avrupa uygarlığının beşiği gerçekten Anadolu mu, yoksa Yunan yarımadası mı?' sorusuna dönüşmüş bulunmaktadır. M.Ö 2000'ler neolitik devrimle beslenen ve Avrupa'da Atlantik kıyılarında doğuda Büyük Okyanus ve Çin kıyılarına kadar harekete geçen 'Kuzey kavimler göçüne' tanık olmaktadır. Bu göçler, güneylerinde Sümer kent uygarlığıyla beslenen Hint'ten Mısır'a kadar uygarlık alanlarının zenginlikleri ve çekim güçlerine kapılmış olarak gelen üst barbarlık aşamasındaki kavim kabile saldırılarıdır. Sonuçta kent uygarlığı içinde eriyerek Çin, Hint, İran, Hitit ve en batıdaki uç olarak Helen uygarlıkları biçiminde yeni bir tarihsel sürece katkıda bulunmuşlardır. Bir nevi taze 'barbarizm' kanıyla eski kent uygarlığının dev bir sentezidir. Yazılı tarihe geçişin en temel adımlarından biridir. Helenlerin önem kazanması, Avrupa kıtasındaki ilk uç noktası olması kadar, hem Anadolu üzerinden Mezopotamya uygarlığından hem de Girit üzerinden Mısır uygarlığından birleşik olarak yararlanmasından ileri gelmektedir. Buna Lübnan üzerinden Fenikelilerin sentezledikleri Sümer-Mısır uygarlığının doğrudan taşınmasını da eklemek gerekir. Gerçekten eski bir deyişle söylendiği gibi, 'mal bulmuş mağribi -batılı' misali, M.Ö 1500'lere geldiğimizde, Helen kabileleri bu uygarlık alanları tarafından yoğunca beslenirler. İlk adım Miken uygarlığıdır. Girit uygarlığına son verip kendine katan bu uygarlık, M.Ö 1200'lerde yeni kabile saldırıları ve iç nedenlerle sona ererken, M.Ö 1000'lerden itibaren sel gibi yeni bir hamleye girerler. Troya erkenden düşürüldükten sonra Batı Anadolu kıyıları Dorlar, İonlar ve Aiollar adı altında ismen de şekillenerek, çığır açıcı bir gelişme sürecine girerler.

Bu süreç ünlü Homeros'un İlyada Destanı'nda en güçlü anlatım ifadesine kavuşmaktadır. Batı kültüründe İlyada Destanı'nın büyük önemi ve temel edebiyat kaynağını teşkil etmesi, Troya'nın tarihi rolünden ileri gelmektedir. İlk defa Doğu uygarlığının büyük bir uç kalesi Batı'nın yeni yetme çocuğu Helenler tarafından düşürülmekte ve Doğu'ya yayılma yolu ardına kadar açılmaktadır.

Troya'nın düşüşü M.Ö 1200'lerdir. Artık 'deniz kavimleri' olarak da adlandırılan ve ağırlıklı olarak Helenlerden oluşan yayılcılar, Doğu Akdeniz'de Filistia adında, Karadeniz kıyılarında Pontuslulara kadar çok sayıda topluluk adı altında yeni bir kültürel kimlikle Ortadoğu uygarlığıyla etkileşime ve sentezleşmeye yönelirler. Tarihteki büyük Helen uygarlığı bu tarz bir oluşma ve gelişme diyalektiğine sahiptir. Bu süreçte başta Hititler, Frigya, Lidya, Likya ve Luwiler olmak üzere çok sayıda halk ve kültürden etkilenip, sonunda onları zor ve asimilasyon yoluyla içlerinde eritmeye muvaffak olurlar. Anadolu'da Helenleşme çağının özünde bu gerçeklik, yani zengin bir uygarlığa konma, sahip olma yatmaktadır. Bunlar, temelleri M.Ö 8000'lerde atılıp gelişen uygarlıklardır. Benzer bir gelişme İspanya'dan Sicilya ve İtalya'ya kadar olmakla birlikte, ikinci sırada bir Helenistik özelliğe sahiptir. Esas gelişmeler Ege'nin iki kıyısında gerçekleşmektedir.

Bu dönemde Helenleri Doğu'da durduran güçler öncelikle Asurlular, Urartu, Med ve Pers İmparatorluklarıdır. Hititlerin yenilmesinden sonra hakim güç haline gelen Asurlular, yıkılıncaya kadar Helenleri sürekli Anadolu'nun batısına sürme, orada kalmalarına zorlama rolünü görmüşlerdir. Urartular benzer bir role sahiptir. Asıl durdurma rolünü ise Med hükümdarı Keyaksar oynamış, M.Ö 585'te yapılan savaşla Kızılırmak kıyılarında bir sınır hat oluşturmuştur. Filozof Thales bu savaştan bizzat bahseder. Medya kavramı Helen tarihinde ve mitolojisinde çok ilginç özellikler taşımaktadır ve başlı başına bir ana madde olarak sürekli işlenir. Herodot Tarihi'nde en çok Medlerden bahsedilir. Persler silik kalır. Nasıl günümüzün bir ABD işbirlikçiliği varsa, o dönemde de Helenlerde Medcilik, Med işbirlikçiliği en gözde bir kavramdır. Med işbirlikçiliğine özenmek bir modadır. Temel politika Med işbirlikçileri ve karşıtları biçiminde bir ayırım göstermektedir. Med sonrası Pers imparatorluk aşamasında bu ayırım daha da gelişir ve tüm yaşamı etkisi altına alır. M.Ö 550'lerden 330'a, İskender istilasına kadar tam bir Med-Pers hakimiyeti söz konusudur. Bu süreç aynı zamanda Helenlerin Doğu saraylarında iktidar sanatını özümseme dönemidir. Kısmen Mısır uygarlığını da siyasi alanda özümserler. Dolayısıyla ekonomik, sosyal ve siyasi alanda alabildiğine beslenen Helenler, tarihte çok övülen klasik Atina hamlesinde gelişme kaydederler. Atina merkezli sentezleşme gerçekten bir orijin olmayı başarır. Sadece 'karma bir yargılanma yeri' değil, yaratıcı bir sentez oluşturma merkezidir. Filozoflarıyla, sanat ve siyaset adamlarıyla çığır açan bir uygarlık söz konusudur. Altın çağını M.Ö 600-300 arasında yaşayan bu uygarlık, günümüz uygarlığının temel bir bileşenidir.

İskender'in Helenizm hamlesi, özünde Pers saraylarında biriken büyük zenginliklerle iki yüz yıllık hakimiyetlerine karşı büyük bir istila savaşıdır. Adeta Pers İmparatoru Büyük Darius'un (M.Ö 520-485) Doğu ve Batı'daki hamlesini taklit etme tutkusuna sahip gibidir. O da Tuna kıyılarında Hindistan'da Ganj kıyılarına kadar en büyük istilaları başarıyla gerçekleştirme gücünü göstermiştir. Böylelikle bir kez daha Tuna'dan İndus-Ganj'a kadar Doğu-Batı uygarlık alanlarının ezici büyüklüğü Helen kültürüne açılmış olmaktadır. Bu istila temelinde çok sayıda köleci devlet kurulmuştur. Mısır uygarlığı Ptoleme hanedanlığı'nda yeni bir aşamada varlığını sürdürür. Başşehir İskenderiye, dönemin başta gelen kültür merkezidir. Anadolu'da uygarlık ağırlıklı olarak Bergama Krallığı altında yaşamını sürdürür. Selekoslar ağırlıklarını Mezopotamya'da merkezileştiren daha da geniş ve derinlikli bir İskender sonrası dönemi de oluştururlar. Tarihte Helenizm'in bu dönemi, M.Ö 30'dan M.S. 250'lere kadar, özellikle kültürel alan başta olmak üzere, Doğu-Batı sentezinin en görkemli çağıdır. Köleci uygarlığın en son yaratıcı gücüdür. Köleci Roma da özünde bu ruhu ve anlam gücünü temsil eder. Latinlerin bu döneme katkısı şekli olmaktan öteye gitmez. Büyük Roma ve Bizans İmparatorluklarının (yaklaşık M.Ö 500-M.S. 1450) Helenizm tarihindeki yerleri bir katkıdan ziyade, bu Doğu-Batı sentezini büyük bir iştahla yemidir. Doğunun zenginlik alanlarında sınırsız istilalarla insanlık üzerinde en büyük baskı ve sömürü mekanizmalarını geliştirme bu dönemin çarpıcı özelliğidir. Hıristiyanlık ve müslümanlık biçimindeki çıkışlar, özünde Doğu uygarlığının ideolojik, politik ve askeri olarak Batı'ya kayan Roma ve Bizans üstünlüğüne karşı bir başkaldırı, kurtuluş ve barış hareketidir.

b- Helen uygarlığının doğuş merkezi Atina sitesidir. Atina bir kent olmanın ötesinde, yeni bir devlet biçimi ve kültürel yaşam tarzıdır. İçte Isparta, dışta Persepolis merkezli devlete karşı kendine özgü bir biçimde mücadele etmiştir. Köleci sınıfın en gelişkin demokrasi silahını kullanmıştır. Sonuçta bu silah tüm Helen kentlerine karşı olduğu kadar, Doğu kentlerine karşı da üstünlük elde etmiş, köleci uygarlığın en olgun ve yaratıcı biçimlerinden birisi olmasını sağlamıştır. İnsanlık zihniyetinde binlerce yıl egemen olan mitolojik ve dinsel düşünce tarzından felsefi düşünce tarzına geçilmesine belirleyici bir katkıda bulunmuştur. Sokrates, Platon ve Aristoteles bu

tarzın peygamberleri durumundadırlar. Sanat, dinsel törenlerden ilk defa kopup kendi bağımsızlığına kavuşmuştur. Felsefe ve sanat ekolleri çığ gibi büyümüş ve bütün Helen alanlarında yeni yaşam tarzlarının doğuşunda silinmez izler bırakmışlardır. Tıp, geometri, fizik, aritmetik, astronomi başta olmak üzere, bilim daha gelişkin bir aşamaya ulaşmıştır. Bu gelişmelerle Atina demokrasisi arasında bir ilişkinin varlığı yadsınamaz. Fakat bu uygarlığın adeta simgesi olan Sokrates'i de aynı Atina ölüme mahkum etmekten çekinmemiştir. Bu çelişkiyi nasıl izah etmeliyiz? Çelişkili bir karakterini hemen yakalamak zor değildir. Atina'da bir yandan insanlığın soylu çıkışlarının sentezini yapanlar varlık bulurken, diğer yandan köleci sömürü tarzının en kurnaz, en sinsi ve sadece köleci yönetim sanatının incelikleriyle uğraşan parazit bir aristokrasi tabakası da güçlü varlık bulmuştur. Öyle bir tabaka ki, yemeğini yerken belini doğrultma gereğini bile duymaz. Bu sınıfın, demokrasinin en demagojik ifade tarzını bulup Atina demosunu GhalkınıĞ koyun gibi gütmesi de gerçeğin diğer yüzüdür. Demokrasinin beşiği kadar, demagojinin, ince yalanın merkezi ve beşiği olması da karakterinin ayrılmaz bir parçasıdır. Öyle bir duruma gelinir ki, demokrasiyle demagojinin sınırı ayırt edilemez olur. Atina'nın insanlığa böyle bir hediyesi de vardır. Perikles'in gerçek demokratlığının zıddı olarak, alçakça birçok ihanete gözü kırpmadan giden sayısız Atinalı politikacının varolduğuna da tarih tanıktır. Sokrates yargılanması bu gerçeğin küçük bir örneğidir. Adeta İlyada Destanı'nda geçen tanrıça Athena'nın, bir türlü yenilmeyen Hektor'u kardeşi Deiphobos'un kılığına girip yenileceği bir savaşa sürmesi gibi, Sokrateslere de aynı oyunu oynamıştır. Aslında bu gerçeklik, Helen kültüründeki aristokratik, despotik ögenin daha baştan beri bir özellik olarak oluştuğunu göstermektedir. Köleci sınıfın, Ğdaha da genelleştirirsekĞ hakim sömürücü sınıfın, ancak komploculuğu eksik etmeyen demagojik bir kültürel öze halkı sömürüp yönetebileceğidir. Zeus'un Athena'yı alnından yarattığı söylenir. Zeus'u yükselen Helen despotizminin simgesi olarak görürsek, onun alnından doğan tanrıça Athena ve onun adıyla kurulan kent olan Atina'nın diğer bir yüzünün nasıl oluşabileceğini daha iyi anlayabiliriz. Sokrates gibi bir filozofun bile Atina'nın bu özelliğini çözememesine şaşmamak gerekir. Atina kişi ve sınıf despotizminin demokrasi cılası altındaki en gelişkin örneklerini hep sergilemiştir. Isparta'nın haklı ve büyük öfkesi boşuna değildir. Isparta, Atina'ya karşı sınıf soyluluğunu ve mertliğini krallık tarzında da olsa temsil etmektedir. Herodot'un kitabında şöyle cümleler geçmektedir: Büyük Darius Atina'nın sinsiliklerine çok öfkeli. Kendi aşçısına şöyle dediği aktarılmaktadır. "Her bana yemek getirdiğinde şöyle diyeceksin: Ey Kral, Atinalıları unutma!" Yine der ki, "Ey Zeus, bırak şu Atinalılara haddini bildirelim!" Demek ki, Atina demokrasisinin bir yüzü Sokrates, Platon, Aristo ve Perikles iken, diğer yüzü sayısız demagog ve sinsi yalancılardan ibaret oluyor. Helen kültüründeki bu çelişkili karakterin bütün Batı kültürünün temelinde de yattığı belirtilebilir. Doğru söylemek Doğu kültürünün temel bir özelliği iken, yalan ve demagoji Batı kültüründe bunun zıddı olarak yansıma bulmaktadır. Diyalektik gelişmenin diğer bir cilvesi! Doğru kendi zıddını yaratarak gelişir. Bu gerçeğin de derininde yatan, Helen kültürünün dayandığı zengin kültür mirasıdır. Eğer bu kültür dört koldan aşırılmışsa (Anadolu, Fenike, Mısır ve Girit), bunu gizlemek için muazzam bir demagojiye ihtiyaç duyacaktır. Helenler yaratıcılık göstermiş, başarılı bir özümsemeyle dönüşüme katkıda bulunmuştur, ama midesinde ve beyninde sindiremediği unsurları da demagojik ifadelerle kendine mal etmekten çekinmemiştir. Helen tanrılar sisteminde Sümer ve Mısır'ın basit bir taklitçiliği var iken, kendi katkıları da daha insan yüzlü bir teolojidir. Hesiodos aslında Sümer ağırlıklı ilahiyatın Helen versiyonunun başta gelen peygamberidir. Homeros'un İlyada ve Odyssea Destanları da özünde Gılgamış Destanı'nın Hurri-Hitit versiyonlarının daha geliştirilmiş bir biçimidir. Sümer mitolojisi ve ilahiyatı orijinal olmasına rağmen, dikkatlice değerlendirildiğinde, bunların yükselen köleci uygarlığın tanrı kral simgelerini ifade ettikleri açıkça görülecektir. Daha sonraki tüm ilahiyatlar bu orijinal yapıyı allayıp pullamışlar, kendi yerel koşullarına uyarlayarak insanlarına sunmuşlardır. Başta edebiyat ve sanatın diğer biçimleri, hatta felsefe ve bilim bu geleneğin derin izlerini taşıyarak günümüze kadar gelebilmiştir. Saddam ve Bush'un 'benimki daha güçlüdür' diye savaş arenasına sürdükleri tanrıları da, acı bir tesadüftür ki, savaştıkları yerde doğmak gibi bir şansa sahiptirler. İnsan emeği ve artıürününün değerleri üzerine kurulan tüm uygarlıkların, doğdukları günden beri özlerni hiç yitirmeden tüm alt ve üst yapılarında yaşayabilmeleri gerçek bir dehşeti ifade eder. Demagoji ve yalan sadece bu gerçeğin çaktırılmadan yutturulması içindir. Bilim, felsefe, din ve sanatı ise insanlığı daha katlanır hale getirmek içindir. Bu da yetmedi mi, binlerce kişilik çarmlıha germeler, arenalarda vahşi hayvanlara parçalamalar, kopmuş insan başlarından harmanlar kurmaya dek giden bir katliam kültürü peşi sıra gelir. Katliam seferlerine rahatlıkla kahramanlık, tanrısal kutsallık sıfatları takılır. Zindan ve

her türlü işkenceler eksik edilmez olur. Halkların ve insanlığın payına düşen, işte bu dehşet tarihine boyun eğmektir. Burada Helen hakim tabakasının yaptığı katkı, daha inceliklerle yüklü bir demokrasinin demagojik çarpıtmasıdır. Sokrates'in kendi eliyle baldıran zehrini içmesi, sistemin bu dehşet kültürünün Helencesi olmaktadır. Şaşırılmamak gerekiyor: Apo olarak bu gerçeği anlamamanın, açık ki sınıflı toplum uygarlığını ve bunun bir parçası olarak Helenizm'i doğru anlamaktan geçtiğini, ancak içine ittikleri dehşet durumunu yaşadıkları sonra kavrayacaktım. Bazı öyle gerçekler var ki, yaşanmadan anlaşılamiyor...

Şu sonucu da hemen eklemem gerekir: Tüm halklar, daha uygarlığın şafak vaktinde, yükselen efendi despot sınıfın bu yalanlı, demagojili, işkenceli ve katliamlı toplum yönetimini ve sömürü tarzlarını iliklerine kadar yaşamış olarak günümüze gelebilmişlerdir. Özgür birey ve halk olmak halen bir rüyadır. Sadece hiyerarşik otoritenin kendi aralarında göreceli bir özgürlüğü vardır. Halklara ve bireylere yansıttıkları, iflah olmaz umutlar, boş hayaller, aldatıcı sonuçlar vermenin sonu gelmez her tür çabalarıdır.

c- Helenizm'in Kürtlerle ilişkilerini Hititlerle bağlantılı kılmak mümkündür. Hititlerin, Sümer uygarlığının yukarı Mezopotamya'ya yayılma sürecinde, komşu dağlı halklardan olan ve en yakın proto Kürt halk olarak Hurrilerin Anadolu içlerine yansımış bir kolu olarak şekillendikleri anlaşılmaktadır. Kuzeyden gelen barbar kabilelerle yerel uygarlık öğelerinin karışımından bu şekillenmenin olduğu doğruya yakın bir bilimsel ifadedir. Dil ve kültür olarak Aryenler ve Hurrilerle akrabalıkları kanıtlanmış durumdadır. M.Ö 1700-1200'lere kadar Hattuşaş merkezli Hitit İmparatorluğu, Ege kıyılarına kadar dayanmış olup, uç noktasını da daha özerk bir konumda olan Troya kent devleti teşkil etmektedir. Ege kıyılarını ilkin uygarlaştıran güç Hititlerdir. M.Ö 1200'lerde 'su kavimleri' olarak da adlandırılan başta Helen kabile güçleri olmak üzere, Boğazlardan gelenlerle güneyden Sümer uygarlığının son temsilcisi Asurların saldırıları altında merkezi yapıları dağılan Hititlerin yerlerinde yeniden beylikleşme sürecine girilmiştir. Batıda Frigya, Lidya, Karya ve Likya adlarında daha merkezileşmiş siyasi yapılar oluşurken, Hurrilerin orta Mezopotamya'daki yerleşim alanlarında diğer bir proto Kürt kol olan Mitanniler tarih sahnesine çıkmışlardır. Asurlar tarafından Hititlerle birlikte onların da merkezi varlıkları dağılınca, Van merkezli Urartu uygarlığı (M.Ö 900-600) gelişme göstermiştir. Urartular döneminde Helenlerle ilk kez direkt karşılaşma ve etkilenmelerin olduğu görülmektedir. Batı Anadolu'daki tüm halk gruplarını eritme sürecine almalarına karşılık, Helenler Kürt kabile aşiret yaşamında aynı etkiyi gösterememişlerdir. Bunda belirleyici olan, çok eski bir geçmişe dayanan, yaklaşık M.Ö 10.000'lerde ilk neolitik yapıları kurmaları, bundan kaynaklanan sağlam bir kültür çekirdeğine ulaşmış olmalarıdır. Belki de tarihte hiçbir halk, Kürtlerin yaşadığı alanlarda bu kadar uzun süreli ve derinliğine neolitik kültürü yaşamamıştır. Bunda asi coğrafyanın da önemli rolü vardır. Dolayısıyla ne kuzeyden akan İskit kavimleri, ne güneyden gelen Semitik kabileler ve Sümer uygarlık güçleri, ne de batıdan akan Helen boyları Kürt kültürü ve coğrafyasına tam sahip olamamışlar ve kültür bünyelerine nüfuz edememişlerdir. Urartular ve ardından kurulan Med Konfederasyonu'yla Kürt boyları ileri düzeyde bir toplumsal ve siyasal birliğe doğru gelişme kaydetmişlerdir. Helenleri en çok etkileyen Medlerle temas aşamasıdır. Öyle ki, Med kaynaklı tüm olgular, Helen kültürünün en önemli öğelerini teşkil etmiştir. Atina kentinin kuruluş mitolojisinde adı geçen Theseus adlı kahramanın Medya ilişkisi çok çarpıcı ve ilginçtir. Yine Argonotlar seferinde Medya'nın başına gelenler hayli düşündürücüdür. Her ne kadar mitolojik bir dille Medya olgusu kavramlaştırılmamış olsa da, özde Helenlerden çok Med gücünün kast edildiği açıktır. Helen kültürünün Hitit, Hurri, Mitanni, Urartu ve Med ilişkisi araştırılmaya değer bir konudur. Perslerle ilişki süreci de Herodot Tarihi'nde yoğunca işlendiği gibi, ağırlıklı olarak Med ilişkisi biçiminde somutlaşmaktadır. Bunda Medlerin Helenlerle komşu olmaları da önemli bir etken olmaktadır. İskender'in Helen-Med-Pers çelişmesini çözme tarzı, günümüzde bile incelenmeye ve ders çıkarılmaya değer bir deneydir. İki kültürü harmanlayıp tarihi bir sentezi başarmıştır. Doğu-Batı kültür sentezinin bu denli çarpıcı ve başarılı bir biçimde bir diğer örneğine tarihte ender rastlanmaktadır. Kürtlerin ağırlıklı olarak yaşadığı coğrafyada Selefkoslardan sonra yüzyıllarca varlığını sürdürmüş üç önemli siyasal ve kültürel oluşuma tanık olmaktadır. Bugünkü Adıyaman sınırlarında Samosat (Samsat) merkezli Komagene, Urfa merkezli Abgar ve Kuzey Suriye'de Palmira'ya dayalı bu oluşumlar, yaklaşık M.Ö 250-M.S. 250 yıllarına dek tarihlerinin en parlak kültürel dönemlerini yaşamışlardır. 500 yıllık bu tarihsel evre tüm kültürlerin iç içe geçtiği, dil ve kültür alışverişinin en zengin biçimde gerçekleştiği, sadece maddi değerlerin değil, manevi

değerlerin Ğdinlerin, tanrıların, fikirlerinĞ alışverişinin de bolca yapıldığı gerçek bir küreselleşme aşamasıdır. Hıristiyanlık, çok sayıda gnostik mezhep ve çarpıcı Mani öğretisi bu dönemin ürünüdür. Çağın en ilerici dinsel öğretisi olan Manicilik, Roma-Sasani ayrımına kafa tutan evrensel bir akım özelliğindedir. Doğu kaynağı Orta Dicle-Fırat havzası olup dünyanın dört yanına yayılma iddiası ve gücünü gösterebilmiştir.

Hıristiyanlıkla Helenizm eski özünü yitirirken, Bizans'ın yükselişiyile yeni bir aşama kaydetmiştir. İran'da Part hanedanlık döneminin yıkılıp Sasani hanedanlığının başa geçmesi, Doğu-Batı çatışmasını yeniden alevlendirmiş, M.S 200-640 yıllarında bu çatışma süreci her iki uygarlığa çok şey kaybettirmiştir. Çatışmanın tam ortasında yer alan Kürtler için bu bir yıkım süreci olmuştur. Ardı sıra gelen Arap-islam çıkışıyla Bizans-hıristiyan çatışmaları, tüm Anadolu ve Yukarı Mezopotamya'yı bir savaş ve cihat alanına çevirmiştir. Bu dönem aynı zamanda köleci sınıflı toplum uygarlığı yerine, feodal sınıflı toplum uygarlığına dönüşün yaşandığı ortaçağdır. Artık Doğu-Batı ayrımı din düşmanlığıyla kalın bir perde haline bürünmektedir. Kültürel alışveriş yerini gittikçe derinleşen yabancılaşmaya bırakmaktadır. Kafir, gavur kavramları anlam bulmakta, komşu halklar arasına feodal duvarlar örülmektedir. İslamın Arap Emevi ve Abbasi dönemlerinde Bizans'a saldırılar, en kutsal cihat kavramlarıyla yeni bir yaşamın aracı haline gelmektedir. Bizans ise Roma'nın mirasını ısrarla korumaya çalışmaktadır. Sasanilerin yıkılışıyla tüm İran ve Orta Asya islama açılmış, Doğu-Batı ayrımı kalın bir hıristiyan-islam ayrımına dönüşmüştür. Ayrışan dünün komşu dost halkları, kendilerini din ve mezhep düşmanlığıyla karşı karşıya bulmaktadır. Feodal güçler halkları en anlamsız bir düşmanlık içine iterek, çıkarlarını yeni sultanlık sistemleri altında güçlü bir ideolojik ve siyasi temelde sürdürmeyi başarmışlardır. Bu sürecin iki ucunda yer alan islamlaşmış Kürtlerle hıristiyanlaşmış Asuri, Ermeni ve Anadolu Helenleri olan Rumlar en çok kaybeden halklar olmuşlardır. Din savaşları bu halkları kültürleriyle birlikte sürekli güçsüzleştirip hakimlerin potası altında erimeyle yüz yüze bırakmıştır. Buna M.S 11. yüzyılın sonlarında başlayan Haçlı Seferleri'nin eklenmesiyle daha da içinden çıkılmaz bir hal almıştır. Zorlanan Arap egemenler, Kürt ve Türk feodal hanedanlarına birçok askeri komutanlık tanıyarak, onların komutası altında kendilerini güvenceye almaya çalışmışlardır. Kürt Selahaddin Eyyubi hanedanıyla Selçuklu Türk hanedanlığı artık Bizans, Haçlılar ve Moğollara karşı islamı koruyan temel güçler konumundadırlar. Kürtler açısından Helenler artık hatırlanmaz, yabancılaşmış bir unsur durumundadır. Yüzlerce yıllık iç içe olma durumu yerini dinsel yabancılaşmayla yürütülen bir düşmanlığa bırakmıştır. İslamın yayılma ve koruma görevini Anadolu'nun içlerine doğru Türkler devralmıştır. Kürtlerle Rumlar arasına giderek genişleyen kuşaklar halinde Türk boyları girmiştir.

d- Helen-Türk ilişkileri Ortadoğu tarihinin ortaçağdaki en önemli bir parçası, islamı koruma ve yayma gücü olan Türk sultan ve beylikleriyle, hıristiyan-ortodoksluğun koruma ve yayma gücü olan Helenler arasındaki ilişki ve çatışmalardan oluşmaktadır. M.S. 1071'deki Malazgirt zaferiyle bu ilişki ve çatışmalardaki denge Türk boyları lehine değişmiştir. Türk boyları Mezopotamya'dan geçerken, Kürtlerle işbirliği yanı ağır basan bir politikayı esas almışlardır. Hedef, Anadolu'da yayılmak için Kürtleri bir islami müttefik olarak değerlendirmektir. Alparslan'ın Malazgirt Savaşı'nda bu politika çok nettir. Büyük Selçuklu sultanları daha çok İran içlerine yayılırken, Anadolu Selçukluları batıya doğru yayılmaya ağırlık vermişlerdir. Türklerin Anadolu'ya yayılması sürekli Hıristiyan Rum ve Ermeniler aleyhine gelişirken, kültürel alanda da islamiyet giderek başat bir konum arz etmiştir. Bunda Bizans'ın köhne feodal yapısı karşısında Türk boy beylerinin daha esnek ve nefes aldirtan yönetimleri de oldukça etkili olmuştur. Gerek Selçuklular gerek hemen ardından gelen Osmanlı sultanları döneminde, Anadolu'nun Türkleşme ve islamlaşma kaderi artık belirginlik kazanmış durumdadır. Sıra Balkanlara gelmektedir. Bu dönemde Avrupa çok tutucu bir feodal dönemi yaşamaktadır. Türkleşme ve islamlaşma sadece siyasi ve ideolojik üst yapıda yürümekle kalmaz, tabanda da dağ ve ovalarda sürekli gelişim kaydeder. Üst hakim tabaka daha çok islamın sünni resmi mezhebini ve Arapça-Farsça ifade edilen bir dili esas alırken, tabanda halk muhalif alevi mezhebini benimsemekte ve arı Türkçe dilini kullanmaktadır. Yayılma sınıflaşmayla iç içe gelişmektedir. İstanbul'un 1453'de fethiyle Helenizm, tarihinde en büyük geri adımlarından birini daha yaşar. 2000 yıllık bir yerleşme yenilgiyle sonuçlanmıştır. Sıra Helenlerin tüm yerleşim alanlarının fethine gelmiştir. Fatih Sultan Mehmet'le bu süreç 1470'lerde tamamlanır. Karadeniz'deki Pontuslar da egemenlik altına alınır. Osmanlı politikası derinliğe işlemekten uzaktır. Dinsel ve kültürel özelliklerini ağırlıklı olarak korurlar. Fener Patrikhanesi'ne özgürlük tanınır. Kilise en güçlü kurum olarak varlığını sürdürür. Yunan köylüleri isyan konumundan uzaktır. Rum

tüccarlar imparatorluk içinde etkilidirler. Batı Avrupa'da yükselen kapitalist uygarlık ilk elde Helenleri de etkisi altına alır. Avrupa'da belli bir saygınlığı olan ve gittikçe adeta yeniden keşfedilen Helen uygarlığı, milliyetçi duyguları kabartır. Kilisenin öncülüğünde 1821 Mora İsyanı'yla modern çağı yeni bir aşama olarak yaşamaya başlar. Adeta uykudan yeni uyanmış sersem birisi gibidir Helenizm. Büyük tarihsel geçmişin ardından içine düştüğü durumu bir türlü kabullenemez. Gittikçe derinleşen bir Türk sendromuna tutulmuş gibidir. Türk-Helen ilişkileri hem Batı Avrupa'nın hem de Rusya'nın etkisiyle gittikçe gerginleşir. İlk fırsatlar ele düştüğünde kaybettiklerini yeniden kazanmaya çalışır. Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş çağında bu hırs daha da bilendir. 1914 I. Dünya Savaşı öncesi ve sonrasında tarihi fırsat doğduğuna inanılır. Balkan Savaşları'nda kazandıklarıyla yetinmez. Sıranın Anadolu'nun yeniden fethine geldiğini düşünerek İzmir işgaliyle bu konuda adım atılır. Ankara önlerine kadar Helenizm bir kez daha şansını dener. Fakat karşısındaki Mustafa Kemal gerçeği bu şansa fırsat tanımaz. Batılı güçlerin ihanetinin yarattığı zayıf durumla Doğu'da Ermeniler, Batı'da Rumlar kendilerini trajik bir durumla karşı karşıya bulurlar. Aslında yüzyıllardan beri Ermeni, Rum, Türk ve Kürt halkları barış içinde bir ortak yaşam geleneği sağlamışlardır. Üst burjuva feodal tabakanın çıkar hırsları olmasaydı, bu halkların iç içe, dostça ve barış içinde yaşamları sürüp gidebilirdi. Kapitalizmin milliyetçi hastalığı bu kutsal dostluğu adeta zehirleyip feodal din çatışmalarından daha tehlikeli bir düşmanlık sürecine sokarak, binlerce yıllık bir yaşam geleneği ve kültürünün adeta yok etme fitilini çakmıştır. Üstte kalanın teklesceği, altta kalanın yanacağı acımasız bir yanmadır bu. Şoven Helen üst tabakası ve kilise kültürü bunda başrol oynamıştır. Suçu tümüyle Türk devletine yüklemek gerçekçi değildir. Tersine gerçeklerden kopuk hareket eden Rum ve Ermeni milliyetçiliği, objektif olarak halklarına en önemli darbeleri indirmişlerdir. Doğal olarak bu süreçte ortak bir tehlike gibi doğan Rum ve Ermeni iddialarına karşı Türk-Kürt dayanışması ortaya çıkmıştır. 1071 Malazgirt Savaşı'nda olduğu gibi, 1922'de bu dayanışma ulusal kurtuluş savaşını kazandırmıştır. Anadolu'da Mustafa Kemal Paşa önderliğinde geliştirilen ulusal bağımsızlık ve egemenlik savaşı Türkler için objektif ve sübjektif olarak bir anlam ifade ederken, Kürtler için daha çok objektif bir olgudur. Yani bu çok sınırlı bir ulusal bilinçle, ama iyi niyetle katıldıkları bir savaştır. Türkler kadar bir kurtuluş projesi geliştirilememiştir. Ancak bir kardeşlik havası içinde, "onun için gerekli olan, benim için de gereklidir. Ona verilen, onun aldığı bana da verilir, ben de alırım" zihniyetiyle katılım gösterilmiştir. Zaten geleneksel toplum zihniyetine de bu anlayış egemendir. Dar milliyetçi bir yaklaşımla Kürtleri Anadolu ulusal kurtuluş olgusu dışında, hatta karşısında görmek ne kadar yanlışsa, hareketin içinde oldukları, ama öz kimlikleri ve kültürel varlıkları için bir özgürlük talebinde bulunmadıkları varsayımı ve iddiaları da o denli yanlıştır. Kürtlerin bu süreçte eksikliği, özgürlükleri için geçerli olan bir 'özgürlük projesi' geliştirmek yerine, dini ve aşiretsel yanı ağır basan niyetlerle savaşa katılım göstermeleri ve umdukları gerçekleşmeyince de hiç de çıkarlarına olmayacak isyanlara körce girişmeleridir. Bunda suçu daha yeni ve devrimci niyetlerle kurulan cumhuriyete yüklemek ne kadar yanlışsa, tüm isyanları gerici ve anlamsız olarak değerlendirmek de o denli yanlıştır. Bugün de gerçekleşen, aynı özde gelişen, emperyalizm ve işbirlikçilerinin Irak, Musul-Kerkük politikalarını hayata geçirmek için 'tavşana kaç, tazıya tut' taktikleriyle toplumsal sorunları kullanıp kendi lehlerine çıkar sağlamaktır. 1923'te kurulan cumhuriyetin Fransız Devrimi modelinden esinlendiği ve ideolojik politik kavramlarını buradan aldığı iyi bilinmektedir. Helenlerin Anadolu seferine ise, Yunan krallık rejimi önderlik etmektedir. Arkasında emperyalizmin egemen güçleri vardır. Cumhuriyet Devrimi'nin arkasında ise, Sovyet Devrimi vardır. Dünyada yeni yükselen sömürge ve yarı sömürge ülkelerdeki ulusal kurtuluş savaşlarının en cüretli ve ilklerinden biri olarak anlam bulmaktadır. Helen amaçlarının 'megalo' GbüyükG olması, aslında Anadolu Rumları için de tam bir trajik sonuç vermiştir. M.Ö 1000'lerde oluşan bir kültür, 3000 yıl aradan sonra fiziki bir tasfiyeyle yüz yüze gelmiştir. Bunda tarih boyunca sıkça görüldüğü gibi, Helen hakim sınıf güçlerinin ince politikalarının sorumluluğu belirleyicidir. Komplö, macera ve paradoksal niteliği eksik yaklaşımlarla sayısız girişimler, politikada ve savaşta sanat haline getirilip uygulanmıştır. Türkler bundan daha ustaca yaşanan pratikten yararlanıp başarılı sonuçlar alabilmişlerdir. Son ulusal kurtuluş savaşıyla Anadolu'nun ezici bir biçimde fiziki olarak da Türkleşmesini ve müslümanlaşmasını sağlamışlardır. Anadolu'daki Helen olgusu bir anlamda ömrünü tamamlamıştır. Diğer bir anlamda da, Batı'nın ideolojik silahlarını kullanarak, Doğu'nun Batı'ya karşı binlerce yıl üzerinde çekişilen bir parçasında üstünlük sağlanmıştır. Hem Fatih Sultan Mehmet hem de Mustafa Kemal için aktarılan "Hektor'un Akhilos'tan intikamı alındı" özdeyişleri, böylesine bir tarihi geçmişi hatırlatmaktadır. M.Ö 2000'lerde Troya üzerinde başlayan büyük

çekişme, yine 4000 yıl kadar sonra Çanakkale önlerinde Doğulu halkların kültürel değerlerince başarılı temsilini bulmuştur. Anadolu ulusal kurtuluş ve egemenlik savaşına bu kapsamda bakınca, Doğu-Batı kültürlerinin ilişkilerini ve çelişkilerini tüm trajik öğeleriyle görmek mümkündür. Homeros'un İlyadası'yla Nazım Hikmet'in Ulusal Kurtuluş Destanları da bu gerçeği şiirsel sanatın diliyle çarpıcı olarak vermektedir. Doğu-Batı çekişmesinin bu son hamlesinde bugün iki cumhuriyet varlığını sürdürmektedir: Türkiye Cumhuriyeti ve Helen Cumhuriyeti. Her ikisi de NATO üyesi olmalarına rağmen, birbirlerine kuşkulu yaklaşımları bitmemiştir. AB üyeliği bile bunu sona erdiremez. Helenizm'in 'Megalo İdea'sıyla Türklerin imparatorluk hayalleri hatırlandıkça, kuşkulu yaklaşım sıkça canlanmak durumundadır. Fakat eski tarz kavga ve savaşlarla sonuç alınmasına günümüz bilim ve tekniğiyle siyaset kurumları fırsat vermeyecek bir aşamadır. Ne kadar kan dökülse de, İsrail-Arap çekişmesinde görüldüğü gibi sonuç gerçekçi bir barışta karar kılmaktır. Kanlı uygarlık yöntemleriyle sonuç alma, 21. yüzyıl zihniyet, teknik ve siyaset olgusunca çok zor kılınmıştır. Tüm tarihsel sorunları 'demokratik siyaset' yöntemleriyle yavaş da olsa çözüme kavuşturmak daha gerçekçi ve insanidir. Bu gerçeklik Helen-Türk ilişkisi ve çelişkileri için de geçerlidir.

Garip bir gelişmedir ki, bana karşı düzenlenen Atina ihanet ve komplosu, Helen-Türk ilişkilerinde yeni ve tarihi bir barış dostluk fırsatına çevrilmek istenmiştir. Kocaeli depreminin değil, bana dayatılan depremin 2000'lerdeki Helen-Türk ilişkilerine yeni bir düzen verdiği tartışmasızdır. Bunun da ABD'nin yönlendiriciliği altında yürütüldüğü iyi bilinmektedir. NATO politikası da bunda aracılık etmiştir. Bu gelişmeden rahatsız olmamakla birlikte, bana dayatılan komplo sonucu bir dostluk ve barış girişiminin ne kadar dürüst ve başarılı olacağı konusunda kuşkulu olduğumu da belirtmek durumundayım. Bütün göstergeler, bu dönem Helen-Türk ilişkilerinin taktik düzeyi aşmayacağını göstermektedir. Kıbrıs'ta olup bitenlere baktığımızda, bu sonucu çıkarmak hiç de zor değildir. Temel felsefi anlayışımıza göre, cumhuriyet rejimi altında da olsa, despotik ve oligarşik üst tabaka iktidarları halklar açısından kalıcı barış ve dostluklar sağlama yeteneğinde olamazlar. Bu iktidarların yaptıkları, fırsat düştüğünde bozulacak geçici ve aldatici ateşkes ittifakları ve sahte barış girişimleridir. Barışın ve dostluğun kalıcı zemini, kapsamlı demokrasi rejimlerinin varlığıdır. 'Ne kadar demokrasi, o kadar barış' formülü gerçekçidir. Her alanda geçerli olan bu formül, Türk-Helen ilişki ve çelişki alanı için de fazlasıyla geçerlidir.

Sonuç olarak, tarihte karmaşık ve trajik bir yapıya sahip Helen-Kürt-Türk ilişkilerindeki diyalektiği göz ardı etmemek büyük önem taşır. Doğu-Batı çekişmesinin karşılıklı cephe kültürlerini temsil eden bu halklar, yoğun ilişki ve çelişkilerini günümüze kadar taşımışlardır. Binlerce yıllık Doğu mirasına dayanan Helen kültür oluşumu, insanlığın zihniyet yapısına felsefeyi yerleştirerek büyük bir katkının sahibidir. Doğu-Batı sentezini en kapsamlı gerçekleştiren kültürüdür. En son hıristiyanlık dini düşünce biçimini Avrupa'ya taşıyarak, Avrupa uygarlığının doğuşuna beşiklik etmişlerdir. Türkler ise, feodal İslam Devrimi'nden güç alıp vererek, bununla Anadolu'dan Orta Avrupa'ya kadar feodal uygarlığın son ve en güçlü temsilini yapmışlardır. Helen uygarlığı nasıl kölecî sistemin en son büyük yaratıcı gücü ise, Türk-İslam uygarlığı da feodal sistemin en son yaratıcı gücüdür. Bu iki gücün yaklaşık binyıl süren boğuşması, en son Helen ve Türkiye Cumhuriyeti'yle sonuçlanmıştır. Helen kültürünün şafak vaktinde Kürt-Medlerin rolü nasıl önemliyse, Türkiye kültürü ve cumhuriyetin kuruluşunda da o denli vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Günümüzde her iki cumhuriyet, Ege ve Kıbrıs konularında barış ve dostluk aramaktadır. Artık yıkıcılık dönemini aşmış yeni bir yaratıcılık dönemine geçiş, gerçekleşecek bu barış ve dostluğa bağlıdır. Bu ise, tarihsel diyalektiğin gösterdiği gibi, Kürtlerin özgürlüğünden geçmektedir. Bana yönelik komplonun çözülmesi ise bu özgürlüğün kaderini belirleyecektir.

III. BÖLÜM

Komple ortamının oluşmasında bazı felsefi ve siyasi yaklaşımlar

Özelde Atina'da, genelde Avrupa'da şahsıma yönelik olarak gerçekleştirilen komplovari yaklaşımların, sıradan bir kişiye karşı tesadüfen veya Savcı'nın çok ustaca ve en ince ayrıntılarına kadar sözde anlatmak istediği gibi olmadığı kesindir. Çok açık olmasına rağmen, yine de bu yaklaşımları doğru ele alıp yorumlamak, tarihi olduğu kadar çarpıcı gelişmeleri de doğuracak anlama sahiptir. Bunlar şahsımla sınırlı olsaydı, bu kapsamda bir savunmayı gerekli görmezdim. Kişiliğimde bir halk ve dostları 'vurdumduymazlığa' getirilerek muazzam bir emeğin ürünü olan özgürlük çabaları, çıkarlar uğruna en alçakça biçimde peşkeş çekilmek istenmiştir. Şüphesiz komplo ve ihanette suçu sadece Atina oligarşisine yüklemek doğru değildir. Çok tarafı vardır. Hepsini sınırlı da olsa özlüce ifade etmek büyük öneme sahiptir. ABD'nin hesaplarından AB'nin hesaplarına, bazı Arap ülkelerinin tutumundan İsrail'in ve Rusya'nın çıkarlarına kadar çok sayıda devlet düzeyinde siyasi gücün rol oynadığını belirtmek gerekir. Neden sorusuna verilecek yanıt, şüphesiz Kürt olgusundaki zayıflıklar ve sorunun ucuz hesaplara kurban edilebilecek özelliklere sahip olmasıdır. Tarih boyunca hakim işbirlikçi tabakalar da dahil, üzerinde hüküm süren güçler, fazla bedel ödemedi diledikleri gibi bu alanı halk ve ülke olarak kullanabilmişlerdir. Hesap sorabilecek bir aydın siyasi güce yeterince sahip olunamamıştır. Bir şeyler yapmaya kalkanlar, eğer onurlarını koruyarak sonuç almak istemişlerse başlarına felaketler yığılmış, hesabını sonradan soranı da pek olmamıştır. Yakıştırılan, 'alavere-dalavere, Kürt Mehmet nöbete' deyişi adeta bir kural olmuştur. Çok acı da olsa söylemek durumundayım ki, kerhane işletmesinde, patron, bekçi ve kullanılan kullar ilişkisinde bir ticaret ve yaşam mantığı vardır. Az çok herkes ne yaptığını bilir. Kader felsefesine derinden boyun eğerek, gereken neyse düzeni öyle sürdürüp giderler. Kürdistan ve içindeki Kürt toplumsal olgusu o hale getirilmiştir ki, kırk haramilerin soygun düzeninden bile daha geri insanlık dışı uygulamalara sahne olmuştur. Ne doğru dürüst hesap alanı ne de soranı vardır. En başta kendine karşı katmerli ihaneti ve yabancılaşmayı yaşayan sözde Kürt bireyi, üstteki işbirlikçisinden en diptekine kadar kendi öz varlığına karşı ya kara cahil, ya ukala-lafazan, ya da çok bilinçli hain durumundadır. Bir tavuk ve köpek için adam vurur, ama tarihin artık kanıtlanmış ilk büyük insanlık devrimi olan 'neolitik devrimi' gerçekleştiren kültürün toplumsal dokusunun ayakta kalan en eski halkı olduğu halde, en azından 15 000 yıllık biçimlenen kültürel varlığa sahip çıkmaya, bunun için bir damla ter dökmeye yanaşmaz. Ucubelik, ironi buradadır. Tüm lanetlilik, zorbalık, yalan ve gerilik bu gerçeklikte gizlidir. Benim çıkışımın en genel anlamıyla bir özgürlük hareketi olma imkanlarını ortaya çıkarması, bu tabloyu baştan aşağıya sarstı. İşbirlikçisinden tüm stratejik çıkar sahibi devletlere kadar bir araya gelerek tedbir geliştirmeye çalıştılar. 1990'lar sonrası bunun yoğun çabasına tanıktır. Özellikle ABD, AB, Rusya ve Ortadoğu ülkeleri çok ilgilendiler. Benim basit bir kukla olarak kullanılmayacak durumda olmam, her odağı kendi çıkarlarına göre bir PKK ve Kürt politikası geliştirmeye itti. Bu politikaların da önünde en büyük engel olduğum anlaşılınca, beni dışlamaya ve giderek tasfiye etmeye niyetlendiler. Asgari temel insan hakları ve demokratik yaklaşımlar esirgendi. Kendi Kürt işbirlikçilerine alan açmak için açık veya gizli işbirliğine yöneldiler. Özellikle Iraklı Kürt işbirlikçilerle Türk, ABD ve İngiliz yetkilileri Ankara-Londra-Washington hattında işi resmi bir antlaşmaya kadar vardırıdılar. Bunun başarısı için AB nötralize edilirken, Atina oligarşisi maşa olarak kullanılmaya çalışıldı. Komplonun dayandığı zemin, gelişim felsefesi ve siyaseti böylesi bir öze sahiptir. Eğer kendime ve şahsımda Kürt halkına ve dostlarıma karşı oynanan komplo ve ihaneti büyük bir onur savaşına dönüştüremezsek, lanetli tarih bir kez daha hükmünü icra etmiş olacaktır. Halbuki yalnız bu olaya ilişkin yüzleri aşkın can yoldaş, genç kız ve erkek kendilerini cayır cayır yaktılar, kurşunlara hedef oldular, tutuklandılar. Sırf onların anısına, olaya kapsamlı yaklaşmak gereği tartışmasızdır. Daha da ötesi, lanetli tarihin tekerrürünü önlemek özgürlük devriminin başta gelen görevidir. Tarihsel kırılmayı lanetli kölelikten özgürlük yönüne doğru çevirmek, bu görevin başarısı olacaktır.

a- Bir heyula gibi ta çocukluktan beri peşimi bırakmayan kuşkulu yaşam felsefemden hiç emin olmadım. En özgür sanılan koşullarda bile, bazen sert bir kayanın deliğinden geçiş yapamamanın, ter içinde kabuslu bir uykudan uyanmanın, uçarken bile nefessiz ve hareketsiz kalmanın çokça görülen rüyaları bu kuşkulu yaşamın uykulara sızmış halidir. Yanımdaki anam başta olmak üzere,

tüm insanlık hiç de bana özgürlüğümü tanıyacak, ona saygılı olacak gibi gelmiyorlardı. Kitaplarda aranan doğru, gittikçe dipsizleşen bir kuyuya dalış gibi geliyordu. Her ana baba çocuk doğuşlarını bir rahmet gibi kutlarken, bana büyük bir günah gibi geliyordu. Ortadoğu toplumundaki birey için mutluluk, gerçekleşmeyecek bir şey gibidir. En mutlu olunması gereken gelinlik güveylik anları bile, bana büyük ve iğrenç günahların başlangıcı gibi gelirdi. Bir yerlerde büyük eksiklik ve yanlışlık vardı. Ama nerede? Belki de kendimi hatırladığımdan beri, çok istense de hiç kimsenin dokunamayacak yardımından ötürü bu arayışı tek başıma yapmak zorunda olduğumu büyük kaygı, korku ve endişeler biçiminde fark ediyordum. Ucuz ve yanlış yaşamayacaktım. Doğru olmadan yaşanmayacağına göre, doğrunun kendisi nasıl bulunacaktı? Şimdi gelinen aşamada bu sorulara cevap verebilecek güçteyim. Komplonun kendisi ve dayandığı gerçekler, cevabın netleşmesinde hayli etkili oldular. Bu cevabın temelinde içinde doğup şekillenilen toplumun ilk elden doğrudan tanımlanması vardı. Ne var ki, Kürt toplumu belki de eşine ender rastlanılan, varlığını koruyamayan, dağılıp sürecindeki öznellikten yoksun, paramparça objelerden ve maddi parçalardan öteye bir görüntü vermiyordu. Adeta dilsiz, sağır ve köleleştirilmiş kalıntı bir varlık görünümünü yansıtıyordu. Bizzat bu görüntüye bakarak gerçeği bulamayacağımı, hele hele diğer örnekler gibi bu duyarsız parçalardan bir özgürlük gücü oluşturamayacağımı endişeyle hep kendime itiraf etmiyordum değilim. Gerçekliği, arayış yürüyüşünü, tüm insanlık ve ardındaki evren üzerine yapma gereği erkenden ortaya çıkan bir anlayıştı. Belki de çocukluğumdaki eğilimim de buydu. Aile ve köy yasalarına hiç uymadım. O koşullarda bile doğruları kendi çocukluk eğilimimde bulacaktım. Çevreyle zıtlaşmamak, yanlış anlamalarını önlemek için örnek kabilinden 33 Kuran suresini ezberledim; namaz kıldım, kıldırdım. Siyasal Bilgiler Fakültesi son sınıfına kadar ilk sıralarda yer alan bir öğrencilik yaşamım oldu.

Bunlar görüntüyü kurtarmaya yetiyordu. Fakat benim için tümünün anlamı, sadece gerçeğin arayışı için gerekli koşullardan bazılarını oluşturmaktı. 1970'lerde başlayan devrimcilik içinde görüntü de gerekli her şey yapıldı. Örgüt kuruldu, hatta diploması bile yapılmaya çalışıldı. Biçimde Kürt ulusal kurtuluşu dünya örneklerine benzetilmeye çalışıldı ve çok da mesafe alındı. Ama gerçekten itiraf etmeliyim ki; bütün bunlar beni tatmin etmediği gibi, adeta içimi kemiriyordu. Yanlışlık devam ediyor, eksikliğini gideremiyordum. Daha da ilginç olanı şudur: Annem de çocukken sürekli beni ahıra kadar götürüp boğdurma sahneleri düzenliyordu. Güya kendine göre terbiye edip akıl verecekti. Tabii ki benden umutları olduğu için bunu yapıyordu. Tüm yaşamımın seyri giderek bu minval üzeri yürüdü. Devletin fiilen ve resmen dayattığı idam, bu sürecin son sembolik ifadesi oldu. Bunları anlatmam gerçeğin yarısıdır. Diğer yarısı, her zaman bazı bağlılarım ve övücülerim de oldu. Benden bin defa daha fazla bağlı ve değerli binlerce insanı nasıl inkar edebilirim? Köyün kızından kadınına, en güçlü öğretmenlere ve hayatın en cesur insanlarına kadar, binlerce büyük bağlılık sahipleri vardır. İsa çarmıha gerildiğinde etrafındakiler sadece ağlayabildi. Muhammet öldüğünde cesedi üzerinde üç gün iktidar tartışması yapıldı. Lenin öldüğünde kimse kendini öldürmedi. Ama tutuklanmam ve sonra teslim edilmem üzerine, Kürt halkının evlatları, oğul ve kızlarının yüzlercesi kendini cayır cayır yakarken, acaba ne demek istiyorlardı? Kendini bomba yapıp patlatanlar neye öfkeliydiler? Hangi gerçekler onlara bunu yaptırıyordu? Önünü bizzat almasaydım binlercesi daha hazırdu. Bunlar Özgürlük hareketinin bir yöntemi olarak değil, benim etrafımda gelişen olaylardı. Hepsini çözmek olmazsa olmaz kabilinden bir görevdi. Buna karşıtlarımın acı ve öfkelerini de eklemeyi unutmuyorum. Kürt olgusu, sorunsallığı içine daldıkça, tam bir insanlık trajedisine dönüşüyordu. Korkum başıma geliyordu. Lisede yazdığım bir edebiyat kompozisyonunda başlık, "Sen benim hiç doğmayan çocuğumsun" biçimindeydi. Çok saydığım hocam hep on numara vermeyi ve olağanüstü övmeyi bu sırada yapıyordu. Atina ve Avrupa'nın beni istemezliğinin altında bir zihniyet savaşının olduğunu giderek daha çok fark ediyordum. Ben ne verili feodal yaşamı ne de Avrupa yaşamını kabul ediyordum. Bunlar şahsımda doğuş yapamayacak sistemlerdi. Onlar beni niye kabul etsinlerdi? Peşinde olduğum yaşamı ise bulamıyordum. Milyonlara mal olmuş Moskova merkezli Kabe'ye uğradığımda, dinini inkar etmenin bütün gereklerini hoyratça yerine getiriyorlardı. Asya, Afrika ve Avrupa'da bana yer yoktu. Amerika 'yakalarsam teslim ederim' derken, tarihte her zaman resmi toplumun egemen güçlerinin yalın, soğuk, vicdansız ve tam çıkarına göre mantığını tereddütsüz yürütüyordu. Kürtler için özgürlük arayışım tam da dünya çapında bir maceraya dönüşmüştü. Fakat ne acıdır ki, kendimi bile henüz tam tanıyamamıştım. Kürtlere nasıl özgürlük sunabilecektim? Bırakın özgürlük vermeyi, her karşıma dikilen örgüt içindeki ve karşıdaki gözü açık güçler, adeta "5000 yıllık genelev düzenimizi bozdurmayız" dercesine kendilerini dayattıkça dayatıyorlardı. Bu kadar düşmüş ve

mallaşmış bir toplum ile karşı karşıyaydım. Fakat çıkmayan candan umut kesilmez misali arayışı sürdürecektim. Komplo sürecinin en hızlı ve yoğun döneminin dersleri şüphesiz yakıcı ve öğretici olacaktır. Benzerlerine ancak Buda ve Zerdüşt örneklerinde rastlanabilecek koşullardan bahsederken, belki de mütevazı kalıyorum. Bu koşullar öğretir; hem de yalın ve çarpıcı bir biçimde. Sonuç olarak, toplum kavramını kendince doğru tanımladığım kanısındayım. Kilit mesele, toplum kavramının kendisini tüm boyutlarıyla doğru tanımlamaktır. Bu konuda da hemen belirtmeliyim ki, Sümer rahibi orijinal mitolojiyi yaratırken, belki de şimdiki hakim bilimin Avrupa sosyologlarından daha fazla insani gerçeklere yakındı. Avrupa bireyciliği, toplumun ve ekolojisinin katliamcısı konumuna düşmüştür. Bilginler (eleştirisiz, düzenin emrindeki bilginler) gerçeğin kasaplarıdır. Gerçeği parça parça edip 'şuradan ye, buradan ye' diyen kasabın bir hayvan üzerinde yürüttüğü doğramayı, onlar tüm doğa ve toplum üzerinde yürütüyorlar. Önce 'deneme ve gözlem yöntemi' dediler, tanıdılar. Sonra 'uygulama ve pragmatizm dönemi' dediler, yiyip bitirdiler. Bu anlatımın dışında hiçbir şey, atomu insanlık üzerinde patlatmayı, çevrenin topyekun yıkımını izah edemez. Kapitalist toplum üzerine çok yazıldı. Ama hakkında söylenmesi gereken en doğru söz söylenmedi. Sümer rahibi köleci sınıfın yükselişini bal gibi bilerek, 'tanrılar ve dışkılarında yaratılan insan' mitolojisini yaratıyordu. Avrupa uygarlığının bilim rahipleri ise, aynı olguyu yarı cahilce yeniden yaratıyorlar. Hiç kimse, "Sümer mitolojisinde gerçeklik pek aranmaz. Avrupa merkezli bilimde ise sürekli deneyle kanıtlanan bilim vardır" demesin. Sümer mitolojisinin insani yaşama yakınlığı, bin kat daha bilimsel olguya yakınlığı ifade eder. Önemli olan toplumu kasaplar gibi parçalamadan yaşamaksa, Sümer bilginleri ve ardı sıra gelen peygamberler sınıflı anlamda bile insanlıkla dopdoluydular. Onlar kutsallık derecesinde insan yaşamına yakın idiler; ona değer verirdiler. Avrupa uygarlık sosyologları, atom ve çevre yıkımından ve genelde tam bir soyguna dönüşen finans kapitali ve krizlerini yaşadktan sonra yavaş yavaş imana gelir gibi yapıyorlar. Bir özeleştirisel sürece girdiler. Bazıları her şeyi kaybetmemek için bunu yapma gereğini kavramışa benziyorlar. Konuyu biraz da Sokrates ile bağlantılandırırsam, durumum daha iyi anlaşılabilir. Sokrates de büyük merak içinde, insan tanımını doğru yapmak istiyordu. Önüne çıkan herkesi sorduğu sorularla, yanıılıyordu. Yöntemi yanıışlamaydı. Bunu kasten yapmıyordu. Atina toplumunun yalanın içinde debelendiğini böyle kanıtliyordu. O zaman Atina toplumu ya kendini yalancı olarak kabul edecek ya da Sokrates'i yaşatmayacaktı. Yalanla doğrulamanın en sert bir dönemine girilmiştir. İddianamenin temel iddiası, 'Sokrates'in gençlerin kafasını karıştıran yeni tanrılar icat ettiği' biçimindeydi. Tanrısallık, toplum kavramının en yüce ve kutsal anlamlı tanımını ifade eder. Özünde toplumun en yüce ifadesidir. Eğer Sokrates bunun doğru olmadığını sürekli yanıışlama yöntemi ile kanıtliyorsa, tabii ki yeni doğruluk tanrısının bir peygamberiydi. Kendimi peygamberce addetmeye ihtiyaç duymuyorum. Ama o tarz yüceliklerden haber vermeyi insanlığa karşı temel bir görev belliyorum. Merakımı ciltler dolusu sosyal bilim analizleriyle de ifade edebilirim. Fakat demek istediğim anlaşılırdır. Resmi dünya kapitalist sisteminin beni kabul etmemesinin sebebi, onların tanrılarıyla uyuşmamamdır. Topyekun tavrının altında bu mantık yatar. Tarihte umut arayışları hep hakim sistemlerin kıyılarında, dağların ve çöllerin kuytularına sığınmış topluluklarında aranır. Kürt toplumsal olgusu, hem coğrafya hem de insan olarak kıyıda bu kuytu köşelerden biridir. Kaybolan temel insani gerçekliğinin toplumun hayati kavram tanımlamasına zemin sunabilecek özellikler taşıdığından başından beri farkındaydım. Her temel bilimsel esrarın doğru tanımlı yakalaması gibi, benim de bu alanda ısrarla toplumsal kavramı tanımlamayı doğruya daha yakın yapmam anlaşılırdır. Çağın verili toplumunu çözmeden, onu aşacak sisteme ulaşamaz. Kapitalist dünya sistemi krizi daha da derinleşerek sürecektir. Sonun ne olacağını yapılacak çözümleme gücü belirleyecektir. Daha iyisi de, daha kötüsü de çıkabilir. İnsan toplumu insanın zihniyet gücüyle belirlenir. Akıl yasalarının, yaratıcı ve gelişimsel rollerinin en geniş ve hızlı olduğu olgudur insan toplumu. Fizik yasalarıyla, bitkisel ve diğer hayvansal canlılar dünyasının yasalarıyla niteliksel farklılıklar içerir. Önemli olan, toplumun dönüşüm yasalarının gücüne ve bilincine ulaşmak, toplumun yeniden yapılanmasını bu oluşmuş bilim gücüyle yaratmaktır. Reel sosyalizmin kaba materyalist determinist felsefesinin asıl tehlikesi, toplum yasalarını fiziksel yasalarla özdeşleştirmesidir; kendiliğinden bir ilerleme anlayışına veya çağdaş kaderciliğine kendini koy vermesidir. Kaldı ki, gerek makro fiziğin gerekse mikro fiziğin bulunduğu yeni gerçeklik, kesintisizlik ve düz çizgide determinist gelişme yasalarının olmadığına ilişkindir. Tüm olgular arasında bir 'kaos aralığı' vardır. Bu aralık olmadan hiçbir niteliksel gelişmenin sağlanamayacağı anlaşılmiştir. Günümüzde evren ve doğaya ilişkin bakış açımızın, en azından Rönesansta yaşanan dönüşüm kadar bir dönüşüme ihtiyaç olduğu biriken bilimsel verilerin de bir sonucudur. Sistemin

kaosunun, dünyaya temel bakış açımızı niteliksel dönüşüme tabi kılmadan aşamayacağımızı iyi bilmeliyiz. Zihniyet devrimi derken bu kast edilmektedir. Yeni bir Sümer mitolojisine ihtiyaç yoktur. Sümer tarzı tapınak gerçekliklerine de aynen başvurmayacağız. Ama bu tapınakları da küçümsemeyeceğiz. Havrası, kilisesi ve camisi de dahil, tanrısal tapınakların en orijinallerinin Sümer zigguratları olduğunu derinliğine kavramalıyız. Zigguratlar rahiplerin yoğunlaşarak uygarlığın kavram ve temel yapı biçimlerini oluşturdukları merkezlerdir. Bu tapınaklar ve daha sonraki büyük çile merkezleri, tasavvuf, gizim evleri, kehanet merkezleri, oruçlar, namazlar bu geleneğin gelişen ve yobazlaşan biçimleridir. Aynı iz üzerinde sanat evleri, tiyatrolar, edebi, felsefi ve bilimsel disiplinler oluşmuştur. Küçümsememeli derken bunu kast ediyorum. Günümüzde kaostan çıkışın tapınakları nerede ve neler olmalı sorusu yakıcıdır. Şüphesiz geçmiş, taklit edilerek yaşanmaz. Ama gelenek temel alınmadan, yeni olan da yaratılamaz. Şimdiki üniversite, bilim merkezleri ve think thank kuruluşları bu amaçlara hizmet etmekten uzaktır. Buralar bir nevi kişisel kurtuluş kağıtlarını, muskalarını dağıtan yerler durumuna gelmişlerdir. Bir dönem Mısır uygarlığında 'ahreti kurtarma senetleri' dağıtıldı. Günümüzün diplomaları da bir nevi 'dünyasını kurtarma senetleri' gibidir. Bu yaklaşımla mevcut kaostan yeni toplumsal yapılanmalar doğmaz. Aynı zihniyetle kurulan ister muhalif, ister düzen partileri ve kuruluşları olsun, yeniliği yaratamazlar; en çok düzenin reform ve restorasyonuna katkıda bulunabilirler. Nitekim kurulan devrimci parti ve hareketler de benzer akıbetten kurtulamamışlardır. Ciddi bir toplumsal yenilenme ve sistem kuruluşu için en basitinden 'sosyal bilim merkezleri' diyebileceğimiz, temel idrak ve irade merkezlerinden başlamak da verimli sonuçlar verebilir. Sosyal bilim merkezlerinin rahiplerin kutsallığında, en çağdaş bilim adamlarından, disiplinli çalışma gücüne kadar özellikleri kişiliklerinde yoğunlaştırma hedefi ve gücü olanlardan oluşması için özü gereğidir. Bir anlamda din adamının mabedi, filozofun okulu, bilim adamının da akademisi, bu merkezlerde bir sentez oluşturup insan toplumunun tüm hayati sorunlarına gerektiğinde kırk yıl çile çekerek yanıt arayacaklardır. Kapitalizmin toplum ve birey katliamını ancak bu tür merkezlerin gücüyle durdurabiliriz. Bu merkezler devrimci partilerin ideolojik büroları olmadığı gibi, basit buluşlarla yetinen bilim adamlarının tez oluşturma mekanları da olamaz. Siyasete yön veren filozof yönetim merkezleri de değildir. Ama gerektiğinde toplumun tüm kurumsal ve bireysel unsurlarına değişim gücünü, bunun bilinci ve iradesini verecek erdemde ve yetenekte kurumlardır. Geçmişte olduğu gibi, günümüzde de insan toplumu için vazgeçilmez beyin kurumlarıdır. En çok kapitalist sistemde toplumun beyinsel kurum merkezleri tahrip edildiği için, belki de tarihin hiçbir döneminde görülmeyen bir ihtiyaçla bu merkezlerin inşasına girişmek gerekir.

Kendi şahsımda Avrupa uygarlığıyla olan çekişmeden çıkardığım en temel sonuçlardan biri de budur. Komplo ve ihanet sürecine verdiğim en anlamlı yanıtın böyle olması gerektiğine inanmak kadar, bunun için çalışma azim ve kararlılığımı tek kişilik tutukevinde sürdürme onuru içindeyim.

b- Türkiye Cumhuriyet yönetimlerinin Kürt olgusu ve sorununa yaklaşımları, Osmanlı İmparatorluğu yönetiminden daha geri, inkarcı ve çözümsüz olmuştur. Halbuki Kürtlerin cumhuriyetin kurucu bir ögesi olduğu bizzat Mustafa Kemal tarafından yayınlanan çok sayıda emir ve mesajlarında açıkça dile getirilmektedir. Bunda şüphesiz 1925-38 isyan sürecinin cumhuriyetin varlığına ilişkin derin endişeler yaratması belirleyici etken olmuştur. Mustafa Kemal Atatürk'ün en son bu konudaki konuşması 1924 İzmit Konferansı'nda yapılmıştır. Öz olarak da Kürtlere kapsamlı bir özgürlük statüsünün tanınacağı biçimindedir. İsyancılar sonrası temel politika ise, meseleyi küllendirme ve yok sayma biçiminde geliştirilmiştir. En sıradan bir Kürtçe alfabe ve türkü kaseti bile soruşturma ve yargılama konusuna dönüştürülmüştür. Kürdüm demek kriminalize edilmiş, her Kürt kendi varlığından korkar ve dolayısıyla kaçır hale getirilmiştir. Olgu ve sorun tam bir kabusa dönüştürülmüştür. Devrimci gençlik bu kabusu ancak Deniz Gezmişlerin idam sehpasında, "Ben Türkler ve Kürtlerin özgürlüğü ve kardeşliği için ölüme şerefle gidiyorum" soylu tavrıyla yırtmıştır. PKK'nin kuruluşu ve 15 Ağustos 1984 Hamlesi ise, bu uyanışın yönetim tarafından bir sendrom halinde anlaşılmasına yol açmıştır. Sorunu tarihsel ve toplumsal boyutları içinde ele almak yerine dehşetle karşılamış, sınırsız operasyon ve işkenceler uygulanmıştır. Kim soruna dokunursa vatan haini muamelesine tabi tutulmuştur. Tüm iç ve dış ekonomik ve kültürel politikalar sorunun inkar ve bastırılmasına seferber edilmiştir. Bu çerçevede en çarpıcı politika diplomasi alanında sergilenmiştir. Tüm Türkiye dış politikası genelde Kürtlerin, özelde PKK'nin tecrit ve reddine ayarlanmıştır. Dünyada bunu bilmeyen kalmadı. Tabii bu politikanın başarılı olması için Türkiye'nin elde olan tüm olanakları bir yatırım malzemesi olarak kullanılmıştır. Bir devleti istediği tavra çekebilmek için ne istemişse vermeyi politikasının başarısı olarak algılama

mantığına bir kural derecesinde sapılmıştır. Sanki bir kutsal ilkeymiş gibi büyütülmüştür. Öyle ki, bu yüzden hem hazin hem de ironik ve paradoksal olarak, Kuzey Irak'ta yarı Kürt devletinin doğuşunda, Türkiye Cumhuriyeti'ne bizzat ebelik yaptırılmıştır. Yani istemediğini tam da kendi eliyle doğurtmuştur. Bu noktaya nasıl geldiğini anlamak için, biraz daha yakından bakmak gerekir.

Türkiye, stratejik bir yardımının dokunabileceğini sanarak, İsrail ile 1996'da tam bir stratejik ittifaka yönelmiştir. Bu ittifakla Suriye üzerinde savaş tehdidi en ileri noktaya kadar tırmandırılmıştır. Aynı mantıkla ABD ile ortaklık da stratejik düzeye yükseltilmiştir. Yeter ki PKK'yi terörist ilan etsin, ne isterse kabul görecektir. Özellikle ekonomik alanda AB ülkeleri ne istiyorlarsa keyiflerine uygun sonuca bağlanmıştır. Rusya ve başlı başına Bağımsız Ülkeler Topluluğu'na aynı mantıkla yaklaşmıştır. Rusya'da barındırılmamam için başta Mavi Akım Projesi olmak üzere geniş ekonomik çıkarlar sunulmuştur. Laiklikten vazgeçme pahasına, PKK aleyhinde sonuç almak için, İran ve Suudi Arabistan politikaları cumhuriyetin temel bakış açısından koparılmıştır. Türk-islam sentezi adı altında antibilimsel bir paradigmaya kayılmıştır. Bu havuç politikalarının yetmediği yerlerde ise, son haddine kadar tehdit politikaları devreye sokulmuştur. Suriye'ye, Yunanistan'a ve bulunduğum zaman İtalya'ya karşı da izlenen yol bu olmuştur.

Bu politikaların sonucu tam bir 'Pirus zaferi' olmuştur. Taviz vere vere, Türkiye kendi tarihinin en derin krizine itilmiş; iki yüz elli milyar dolar borca boğulmuştur. AB'ye girebileceği halde dışında tutulmuştur. Kuşkuyla bakış tüm Arap ülkelerinde derinleştirilmiştir. Son yaşanan Irak tezkeresi meselesiyle aynı kuşkuyla bakışa İsrail ve ABD de dahil olmuştur. Türkiye ile dünya ilişkileri diplerde seyretmiştir. İran kazanılmak şurada kalsın, Suriye ile birlikte "Ya biz ya ABD-İsrail" ikilemiyle en kritik ilişki noktaları haline getirilmiştir. Bu biçimde kendini zayıflatan Türkiye Cumhuriyeti, içte temel ideolojik yörüngesinden uzaklaşmış, dışta ise baş tehlike saydığı Kürt sorununu kendi eliyle en sakıncalı pozisyona itmiştir. Bu gerçeklik içinde Türkiye'nin konumunu en yakından takip eden ABD'nin, Yunanlılar eliyle bana karşı geliştirdiği komplo ne anlama gelmektedir? Açık ki fazlaca zayıflatılmış bir Türkiye'nin, 'benim' karşılığında kendisine teslim olacak kadar bağlanacağına inanmıştır. İster ölümüm ister dirimin Türkiye'nin elinde bir bomba olarak duracağımı çok iyi bilen ABD, Yunan ve hatta İsrail üçlüsü, böylelikle Türkiye'ye ilişkin taleplerini rahatlıkla karşılayacaklarına emin olmuşlardır. Ne de olsa 'en tehlikeli düşmanlarımı' eline vermişlerdi. Kıbrıs ve Ege meseleleri daha rahat ele alınacak, İsrail çizgisi en güvenilir dostlukla yürütülecek, ABD'nin en güvenilir müttefiki olarak talep edilen her yere koşturulacaktı. Daha İtalya'dayken kendi kendime şöyle demiştim: Beni bu kadar güçten isteyeceklerine, en temel insan hakları karşılığında beni benden isteseler daha akıllıca olmaz mıydı? Ashında Özal, Erbakan ve ordunun dolaylı mektuplaşmaları, doğrunun bu yoldan geçtiğini geç de olsa fark ettiklerini gösteriyordu. Ama, yerleşik politikanın gücü, yeterince cesaretli ve çözümleyici olmalarına elvermiyordu. Böylelikle çözümsüzlük çözüm oluyordu. Tıpkı basit bir örnek olarak Kıbrıs'ta da çözümsüzlüğün çözüm olarak görülmesi gibi. Sonuçta ise, ülkenin hayati çıkarlarının tıpkı AB ve Irak konusunda görüldüğü gibi tehlikeye düştüğüdür. Helen Cumhuriyeti ile ilişki de bundan farklı değildir.

Sonuç olarak, Kürt olgusu kapsamında bana sendromatik yaklaşım tam saçmalama sınırlarına varmıştır. Elde edilen ise istenilenin tersi olmuştur. İddia ediyorum, Irak'ta Kürt milliyetçiliğinin denetimine bırakılan Kürt sorunu, bundan sonra her an patlamaya hazır bir bomba halinde Türkiye'nin en zayıf yeri olarak karnının dibine yerleştirilmiştir. Tıpkı 1925'lerde dayatılan isyan süreci gibi, bu süreç de cumhuriyete seksen yıl kadar büyük kayıplara yol açtıracaktır. Aynı sağlıksız yaklaşım, bir o kadar, hatta daha yıkıcı olarak kaybettirebilir. Deniz Gezmişler iliklerine kadar 'Bağımsız ve Özgür Türkiye' sevdalıydılar. Kürtler de bu onurdan pay istiyorlardı. Bu şiarın Mustafa Kemal Atatürk'ün de karakter şiarı olduğu inkar edilemez. Doğru politikayı bu şiarda aramak gerekir. Atatürk, Helen Cumhuriyeti'nin ünlü devlet adamı Venizelos'la bu şiar altında dostluk kurmuş, sorunları çözmeye çalışmıştır. Kürtlere de yaklaşımının özü buydu. Ama 1925 isyanıyla İngilizlerin Musul-Kerkük'e dayalı komploculuğu bu politikayı boşa çıkarınca, her iki taraf sadece kaybetti. Sonuçlar hep 'Pirus zaferi'ydi. Eğer tarihten ders almak yaşamın başarısının vazgeçilmez esası ise, bu Pirus zaferleri için asla savaşılmamalı ve bu tür savaşlara yol açacak komploculuğa fırsat verilmemelidir. Bu tür komplolara açık yaklaşımlara da bir daha düşmemeli ve fırsat vermemeliyiz.

c- Komplo ve ihanetin geliştirilmesinde zayıf dostluk ve yoldaşlık ilişkileri de oldukça etkili olmuştur. Daha çocukluktan beri güçlü arkadaş bulamama korkusu, bu süreçte adeta yalnız başıma ve çaresiz bırakılmama kanıtlanmıştır. Sağlam dostluklar ve yoldaşlıklar için olağanüstü çabalar harcanmasına rağmen, anamın çocukken öngördüğü kehanet gerçekleşmeye yüz tutuyordu. Halen hatırlıyorum: Benim arkadaş ve dost canlılığımı görünce, "Ahmak, bırak bunları. Çıkarları için seninledirler, senin istediğin gibi çalışmaz ve seninle olmazlar. Boşa çıkar, yalnız kalırsın" derdi. Demek ki, hayat tecrübesi çocuk hayallerinden daha gerçekçiymiş. Tabii ben hala toplumsal yaşamın, soylu dostluk ve arkadaşlıklar olmadan anlamlı ve yaşanmaya değer olmayacağına dair inancımı koruyorum. Doğu kültüründe daha kalıcı izleri kalmış olmasına rağmen, Batı kültüründe dost ve arkadaşlıkların gelişeceğini fazla gözüüm kesmiyordu. Bazı Helenli ve Avrupalı ziyaretçiler geldiklerinde, kendilerini Doğulu zihniyetle karşılıyordum. Kendimle çelişmezdim. Arkasında ne kadar derin bir bireycilik ve dar menfaatçilik olsa da, bunları hakiki dostlar gibi karşılamak durumundaydım. Benim için bu bir karakter meselesidir, bilinç meselesi değildir. Bir çocuk veya yoldan saptıran bir kadın da olsa, dostluk için gelmişse, bakış açım göre sonuna kadar inanacaktım. Bu yaklaşımın, 20. yüzyıl politikacılığı içinde felaketlere açık olduğu başından bellidir. Fakat bu konu basit bir bilme, inanma meselesinin de ötesinde, iki farklı ve köklü zihniyetin varlığıyla bağlantılıdır. Temelinde sınıflı hiyerarşik toplum uygarlığının rol verdiği 'politika için her araç mubahtır' anlayışıyla, 'kamusal politik alan en yücelikli değerler meydanıdır, dolayısıyla en erdemli yaklaşımları gerektirir' zihniyetini esas alan komünal toplum anlayışı yatar. Politikacılığım, eğer tutarlı yürütülmek isteniyorsa, tarzını da ilkesine göre oluşturacaktı. Dıştan yaklaşanlar istedikleri kadar görevleri, çıkarları ve hevesleri gereği beni basit amaçları için kullanmak istesinler, ben toplum için bellediğim esas zihniyet yapıyla çalışmıyordum. Şüphesiz bu karakterim büyük gelişmelere de yol açmış ve benden bin kat daha güçlü binlerce yoldaşın etrafımda buluşmasının temel nedeni olmuştur. Bir Kemal Pir ve Haki Karer gibi Kürtlükle hiç alakalı olmayan devrimcilerin sadece arkadaşlığımın olağanüstü etkileyciliğiyle hareketimizin en soylu, sadık ve kararlı yol arkadaşları olmaları da özünde bu ilkenin bir sonucudur. Yine olağanüstü kadın kahramanların bağlılıkları kaynağını bu ilkede bulur. Ama yine de gerek bilinçli, gerek kendiliğinden içten ve dıştan türeyen binlerce çıkarıcının beni ve binlerce en değerli dost ve yoldaşı adeta kandırarak en trajik sonuçlarla karşı karşıya getirmeleri ve hak etmedikleri kayıplara uğratmaları da bu ilkeden yararlanan söz konusu çevrelerin eseri olmuştur. Bu ilkesel savaş açık ki, 20. yüzyılın zihniyet yapısına karşı Gıstisnaları olmasına rağmen sürdürülmek durumundadır. Bu ilkeden vazgeçmemek kadar, duyarlı olmak da bir o kadar önemlidir. Aksi halde reel sosyalizm de dahil, birçok iyi niyetli kişi, hareket ve toplumsal düzenin başına gelen akıbeti paylaşmaktan kurtulamayız.

Atina girişimim Yunanistan'daki dostlar ve temsilcimizin oluruyla bu zihniyet temelinde olmuştur. Belki onlar da ilişkide buldukları devlet başta olmak üzere, kurum ve kişileri fazla tanımıyorlardı. İlişki anlayışları basit bir memur ilişkisinden öteye gitmediği için, her tür kandırılmaya müsait olması kaçınılmazdı. Kullanıldıkları açıktır. Birçok alandaki ilişki gerçeğinin de bu kapsamın dışına taşabilecek güçte olmadığı bir gerçektir. Özcesi, ayak basılan zemin her türlü kandırılmaya elverişlidir. Kayıp kaymamak o anın koşullarına bağlı bir şanstır. Unutmamak gerekir ki, hayatın henüz aşılmanın bir gerçeği de bu yönlü akmasından ibarettir.

Savcılık iddianamesinde sanki Yunan devletinin istememesine, hatta engelleme çabalarına rağmen girişimimin gerçekleştirildiğine vurgu yapılarak böyle olduğuna özel önem verilmektedir. Temsilcimiz, dostlarımız ve ben bu nedenle suçlanmaktayız. Hukukla ilgili yanı bir tarafa bırakalım. Burada esas kullanılan bizlerin dürüstlüğüdür. Baştan itibaren içinde ihaneti gizleyen bir yaklaşımla ayaklarımızı kaydırıp kendi amaçları için mükemmel bir politik malzeme olarak değerlendirme söz konusudur. Tarih araştırmacıları, ileride bu tezgahın nasıl kurulduğunu bütün boyutlarıyla açığa çıkaracaktır. Dürüstlüğümüz, dostluk ve yoldaşlık anlayışımız, ABD ve Yunan devletinin en sorumlu yöneticileri tarafından 'politikanın kerizleri' olduğumuz biçimde değerlendirilerek kullanılmıştır. Alet olanlar ve sıradan uygulayıcıların çoğunun komplodan haberleri olmayabilir. Belki de çok az kişinin, ihanet yapıldığından haberleri vardır. Açığa çıkarılması gereken en önemli bir husus, gerçek ve bilinçli hainlerdir.

Özellikle dostluğu kullanarak komplonun bu biçimde gelişmesinde temel rol oynayan Binbaşı (NATO'da özel görevli, Yunan Milli İstihbaratına atanmış) Savas Kalenderis'in tavrı çok iyi bilinmek durumundadır. Benimle ilk ilişki arayışından Kenyalı hainlere teslim edişine kadar en tehlikeli rolü oynayan kişidir. Ben bu konumumu biraz da tarihsel örneklerle kıyaslama gereği

duydum. İsa olayında Yahuda İskaryot, Sezar komplosunda Brutus gibi. Eğer onun tavrı olmasaydı, bu komplo bu biçimde asla gerçekleşmezdi. Kenya'ya yollanışında (Savcı buna 'kovulma' diyor) aynen şunları söyledi: "Yunan devletinin onur sözünü size bildiriyorum: Orada Helenler var, güvenlik için en uygun yerdir. On beş gün içinde de bir Güney Afrika Cumhuriyeti pasaportu hazırlanıp verilecektir." Kenyalı haine teslim edildiğimde ise, "Dışişleri Bakanı Pangalos'tan özel talimat geldi. Hollanda'ya uçuyorsunuz" dedi.

Buradaki ihanetin temel özelliği dostluğun kullanılmasıdır. İnsan soyu içinde en gaddar düşmanlık türü budur. Düşmanınızı kurşuna dizebilir, aslana parçalatabilir, idam edebilir, asabilir, savaş taktiklerine göre öldürebilirsiniz. Ama bir halkın kendisi için umut ve önder bellediği bir kişiyi, akla gelmesi bile insanı dondurabilecek böylesine bir tutumla, tasfiyenin her türüne açık bir biçimde postalayamazsınız. Bir devlet adına böyle bir suçun işlendiğine dair sanırım ikinci bir örnek gösterilemez. ABD, kendi adına karar verebilir. Ama kendi devletine dostları vasıtasıyla iyi niyetlice gelmiş birisini asla böyle muameleye tabi tutmaz. Nitekim Rusya, İtalya ve Suriye dahil, hiçbir devlet bu tarzı aklına bile getirmemiştir. Peki, kendilerini, Helen Cumhuriyeti adına hareket etmekle görevli sayan biri nasıl bu rolü oynadı? Bu nasıl bir akıl ve yürektir? Helenizm olgusunu, onun devletleşme gerçeğini bu soruya yanıt vermek için tanımlamaya çalıştım. Hatta kapitalist Avrupa uygarlığına nasıl sızdığını da bu soruyla bağlantılı ele aldım. Bu zihniyete yol veren bir kültür çözümlenmeyi gerektirir. Doğu kültüründe bu tür olguya yer yoktur. Başka tür kalleslikleri ne kadar yaygın olursa olsun, Ortadoğu'da düşmanın çadırına bile dostlukla girene el kaldırılmaz. Düşman ne kadar güçlü olursa olsun, misafir teslim edilmez. Tabii politik anlaşmalardan bahsetmiyorum. Eğer Helen Cumhuriyeti adına bana, "Seni belli bir anlaşma karşılığında ABD'ye veya Türkiye'ye teslim edeceğiz; yasalarımız ve çıkarlarımız bunu gerektiriyor" denilseydi, bunu yine sorun yapmazdım; politikanın gereğidir, derdim. Dostluk adına yalanla sonuç almanın insanlık olgusunda çok ender rastlanan bir olay olduğu kanısındayım. Kalenderis ayrıca fanatiklik derecesinde hayranım geçinirdi. Dostluk açısından çıkarmam gereken sonuç, bu kavramı derinliğine ele almaktır. Yüzeysel, rasgele ne dostlukların kurulması ve geliştirilmesi ne de kullanılması doğrudur. Dostluk, yoldaşıktan önce gelir. Belki de bu yönüyle yoldaşıktan da önemlidir. Dost seçip toplum ilişkilerinde değerlendirmek, bütün tarihsel ve toplumsal boyutları içinde ele alınmayı gerektirir. Savunmalarına damgasını vuran 'toplumu tanımlama' çabamın altında da bu gerçeklik yatmaktadır. Dostluğa, arkadaşlığa çok yatkınlığım bilinir. Hatta tarihin ünlü destanlarında işlenen bir Gılgamış için Enkidu, Akhileus için Patroklos neyse, o tür dost arkadaşlar aradığım bilinir. Bir Kemal Pir arkadaşlığı bu örneklerden herhalde geride değildir. Felsefi yoğunluğumu derinleştirdikten sonra şunu daha iyi fark ettim: Her şey zıddını doğurur ve besler. Bilim artık madde karşı maddeden bahsediyor. Elektronun zıddı pozitron oluyor. Dostluk gücümün niteliği çapında, zıddının baş göstermesi olasıdır. Felsefeyi yaratan Helenizm'in zihniyet yapısında bu olguları yakalamak mümkündür. Fakat zıtlıklar olgusunda bu kadar kurnazlaşmak, bir kültürü fazla iflah etmez. Tarihte büyük Helenizm'in trajik çöküşünün ve küçücük bir yarımadaya sığınsının altında bu gerçekliğin yadsınamaz ve önemli bir payı olsa gerek. Türklerin şöyle bir atasözü vardır: "Yunandan dost, domuzdan post olmaz." Bunda önemli gerçeklik payı var. Ama bunu tüm Helenizm gerçeğine ve halklarına mal etmemek gerektiğine dair inancımı da korurum. Tersine, Kürtlerin saflığına ilişkin de çok şey söylenir. Belki de bu yüzden, devletsiz kalmışlardır. Açık belirtmeliyim ki, dostluğu bu denli kullanan bir kültüre, uygarlığa ve devlete sahip olmaktansa, devletsiz ilkel komünal toplumun saf ve basit ruhu içinde kalarak, toplumsal özgürleşmeyi bin defa daha tercih ederim. Böylesi bir halktan olmayı da onur sayarım.

IV. BÖLÜM IA' BODOW

Atina komplosu hukuk devre dışı bırakılarak gerçekleştirilmiştir

Savcı'nın deyişle şahsıma yönelik Atina'dan 'kovulma' olayını bütün yönleriyle kavramak açısından, Helen Cumhuriyeti'yle ilişki düzeyimizin doğru tespit edilmesi gerekir. Şimdiye kadar ki anlatımla olayın tarihsel, felsefi ve siyasi boyutlarını en genel çizgileriyle dile getirmem sağlıklı bir hukuki değerlendirme için şarttır. Hukuk kendi başına bir gerçeklik değildir. Bir devletin, toplumun temel tarihi, siyasi ve ahlaki düzeyini yansıtır. 'Kovulma' bir düşmanca fiildir. Bu durumda benim Helen Cumhuriyeti'nin bir düşmanı olduğumu kanıtlamak durumundadır. Ayrıca sonucun idamdan bin beter olduğu kanıtlandığına göre, bu 'kovulma' eyleminin en ağır bir ceza olarak hangi hukuki kıstaslara dayandırıldığına açıklanması zorunludur. Öyle bir eylem ki, yüzlerce kişinin kendini yakmasına, öldürülmesine ve tutuklanmasına yol açmıştır. Bu gerçekler göz ardı edilerek, yargılanma asla adil yapılamaz. Soyut bir 'dost ve müttefiklerle aradaki barışı bozma' temelinde bir suçlamanın temelden yoksun olduğu rahatlıkla açıklanabilir. Burada anlatmak istediğim olayın, savcının anlatmak istediği biçimle alakasının özde olmadığıdır. Biçimsel olarak dediklerini kanıtlanmasına hiç gerek yoktur. Belirleyici olan özdür. O da, bambaşka bir içeriktedir. Hemen İtalya örneğini vermek isterim. İtalya'ya da Atina'dan daha habersiz, ilişkisiz giriş yaptım. Ama İtalya Başbakanı beni 'kovmaya' cesaret ve yetkilerinin olmadığını görerek, devlet olarak en çok yaptıkları, hastane statüsündeki bir yerde on günlük bir gözaltıyla bu girişime hukuki bir yanıt vermek oldu. Aynı Avrupa ve ulusal hukuk kriterlerine bağlı Helen devleti de bundan fazla yetkiye sahip değildi; azami yapabileceği, izinsiz girişten beni tutuklamasıydı. Bu durumda, sözde çok korkulan Türkiye tehdidinin de bir anlamı kalmazdı. Kaldı ki, tutuklanmadığım gibi, Helen Cumhuriyeti'nin 'şeref sözü' verilerek, 'daha güvenlikli' bir ortama taşındım. Bunu kanıtlayacak çok veri ve tanık vardır. Gerçek bu iken, Savcı'nın hiç orali olmaması düşündürücü olduğu kadar, ağır bir insanlık suçunu örtbas etmeyi amaçladığı açıktır. Eğer hukuk bir devleti de bağlayan temel kurallar bütünü ise, onun adına hareket edenleri de bağlar. "Devletimizin yüce çıkarları için her şeyi yapmakla mükellefiz" anlayışı, çağdaş hukuk devletinde geçerli olmasını bir yana bırakalım, asgari aşiret geleneği ve hukukunda bile yeri olmayan bir anlayıştır. Tüm insanlık tarihinde değil bir devlete, bir Bedevi çadırına sığınmak bile, eğer misafirin üzerinde bir tehdit varsa, onu kovmak bir yana, ölümüne savunmak bir kuraldır. Kaldı ki, Helen Cumhuriyeti bir NATO ve AB üyesidir. ABD'yle güçlü ikili ilişkileri vardır. Onurlu bir halkı da vardır. Benim yüzümden ülkenin tehlikeye girmesi bu gerçekler ışığında objektif değildir. Varlığını aylarca gizleyebilirlerdi. Daha uygun bir müddet vererek, üçüncü bir ülkeye veya ülkeme gitmeme yardımcı olabilirlerdi. Hiçbir şey yapmazlarsa tutuklayabilirlerdi. Demek ki, tehdide dayalı 'kovma' ne hukukla ne de siyaset ve ahlakla bağdaşan sorumsuz bir değerlendirmedir ve gerçeği çarpıtma maskesidir. Olayın gerçekleştiği objektif ve sübjektif koşulları daha derinlikli ele almaya, halklarımız arasında mutlaka korunması gereken kardeşçe bağlar açısından ihtiyaç vardır. Burada şahsımı savunmak ve Helen devlet yetkililerini güç duruma düşürmekten öteye, halklarımız arasındaki dostluğun sağlıklı gelişmesini her şeyden daha fazla dikkate almak önem taşımaktadır.

a- Atina'ya yaptığım ilk girişimimde de, insan hakları ve demokrasinin yerleşik olduğu, devlet ve şahıslar düzeyinde dostluk ilişkilerinin mevcut bulunduğu bir ülkeye geldiğim anlayışımı esas aldım. Ayrıntılara girmeden, tarihsel bazı örneklerle karşılaştırmamanın daha anlaşılır olacağını düşünüyorum: Saint Paul'un Damascus'tan çıkıp uzun süre Helen şehirlerinde kutsal çağrılarını yayması, ikinci adımını Roma'ya atması ve orada katledilmesi Avrupa tarihinde büyük önem taşır. Sokrates öyküsü daha trajik ve Atinaca bir olgudur. Daha da ilginç olan, Helen mitolojisinde Atina'nın kurucu tanrıçası Athena'nın Troya kahramanı Hektor'u kardeşi Deiphopos'un kılığında girerek onu ölüme götüreceği bir çatışmaya girmesi için kandırmasıdır. Atina'yı uygarlık tarihinin önemli bir kenti olarak karalamak gibi bir niyetim yok. Ama olup bitenin tarihsel bir çağrışım içerdiği çarpıcı bir husustur. Eğer Athena'nın veya Atina'nın dostluk çağrıları ve ilişkileri olmasaydı, bu trajediyi tüm halkımız ve dostlarımızla, hatta karşıtlarımızla yaşamayacağımız bir gerçekliktir. Atina'ya girişimi ve sonuçlarını dar ve teknik boyutlarıyla ele almak en affedilmez bir tutum olacaktır; Sokrates'ten, hatta Solon ve Perikles'ten beri yürütülen bilgelik, insan onuru ve demokrasinin özüne saygısızlık olacaktır. Nereden bakılırsa bakılsın, bana yönelik tavrın tarihsel

bir yanı vardır ve onu doğru tespit etmeliyiz. Atina'nın bir büyüklüğü varsa, bu doğru tespitle bağı olduğundan kuşku duyulamaz. Damascus'un, Moskova'nın, Roma'nın devlet yetkililerinin yapamadığını Atina'daki bir oligarşi neden komplo tarzında yaptı? Yargının en temel görevi, bu soruya doğru yanıt bulmak olmalıdır. Yoksa "Sokrates, Atinalı gençlerin kafasına yeni tanrılar koydu, o halde ölmelidir" demekten hiçbir farkımız kalmaz.

b- Atina'ya gelişim, temsilcimiz Ayfer Kaya'nın milletvekili ve eski PASOK Bakanı Baduvas'la kurduğu ilişki sonucu anlam kazanmıştır. Geliş için durum gerçekten uygun mu diye on defa sordum, her seferinde olumlu cevap aldıktan sonra, karar vermekte sakınca görmedim. Hem partisi iktidardadır hem de milletvekili ve eski bakandır, mutlaka izin almıştır inancını taşıyordum. Havaalanına indiğimde karşıma Savas Kalenderis ve istihbarat üst düzey yetkilisi Stavrakis çıktı. Büyük bir telaş ve tehditle, aynı gün saat beşe kadar çıkmam gerektiği, aksi halde zorlanacağım biçiminde bir tavırla karşılaştım. Bu hiç beklemediğim ve hazır olmadığım bir durumdu. Baduvas ortalıkta hiç gözükmedi. Ben esas olarak bu gidişte bir ayak kaydırmanın yapılmak istendiğinin ciddi olarak araştırılması gerektiği inancını halen taşıyorum. Davet olmasaydı, daha sonraki olayların hiçbiri gerçekleşmezdi. Damascus'ta kalma imkanı olmadığına, Ortadoğu'yu zorlayacak da olsa, ülkenin dağlık alanlarına gidebilirdim. İkinci gelişimde Nagzakis'in yardımları belirleyici olmuştur. Bana göre dostça büyük bir fedakarlıkta bulunmuştur. Ama olup bitene baktığımızda, devletle o kadar ilişkisi olan emekli bir subay bir dostluk ilişkisine neden bu kadar ihanet edebilir? Bu soruya da halen cevap arıyorum. Yunan istihbaratının kontrolüne verilirken, Yunanistan Dışişleri Bakanı Pangalos'la sözde görüşmeye gidiyordum. Pangalos'un ihanet içinde olduğunu, daha sonraki bir cümlesinde net anladım: "Pencereden gireni, bacadan atarlar." İmhalık bir duruma sokulduğumda da şu cümlesi dikkat çekiciydi: "Apo Mesih'in yanında, bir melek gibi yaşamaktadır." Stavrakis'in tutumu da düşmanca ve hainceydi. Direkt ABD'nin kararlarını uygulamıştır. Ne kadar kendi yetkisini, ne kadar hükümet yetkisini kullandığını bilebilecek durumda değilim. Başbakan Simitis'in, hangi etkenler altında 'kovulma' ve Kenya'ya sürülüşümün kararını verdiğini iyi açıklaması gerekir. Bu yetkililerin en üst karar sahipleri olarak, detaylı ifadelerine ihtiyaç vardır. İtalya Başbakanı Massimo D'Alema'nın Roma girişimindeki tavrı örnek alınabilir. Benimsemese de, zorla veya komployla çıkaramayacağına, bunun ancak gönüllülük temelinde olabileceğine sonuna kadar bağlı kaldı. Üç ay kaldım. İltica işlemi başlatıldı. Sonra bu hak verildi. 15 Ocak 1999 çıkışında da yazılı mektup bırakma şartını ısrarla getirdi. Başka türlü İtalya'dan çıkışımın kanunsuz olacağını çok iyi bilerek bu tavrı sergiledi. Helen Cumhuriyeti'nde bu prosedüre hiç bağlı kalınmamıştır. Atina'ya girdikten sonra bir iltica hakkım vardır. Bunu hiç kimse engelleyemez. Sonucu ancak mahkeme belirleyebilir. Suç teşkil eden bir konumum varsa, o da gözaltı ve tutuklanmayla değerlendirilir. Bu araçlar ki, en meşru araçlardır ve tüm AB ülkelerinde geçerlidir. Bu prosedüre başvurulmadığı gibi, dostluk ilişkilerini kullanarak, önce Nagzakis'i aldatarak istihbaratın kontrolüne verilmem, ikinci adımda da 'Devlet sözü veriyoruz' aldatmacasıyla Kenya'ya yollanmam gerçekleştirilmiştir. Eğer bana fanatik dostluk bağıyla bağlı olduğunu araç olarak kullanmasaydı, Savas Kalenderis'in vaatlerine inanmazdım. Burada suç teşkil eden, iradeyi ifsat vardır. Bunun için hem kendisinin hem de istenirse diğer tanıkların ifadesine başvurulabilir.

Baştan itibaren Kenya'ya yollanmam açıkça komployla bağlantılıdır. Neden direkt Güney Afrika Cumhuriyeti değil de Kenya? Çünkü burada ABD'nin tam kuklası bir rejim vardır. Teslim planı için en uygun olan yerdir. Bir Mandela ve Güney Afrika Cumhuriyeti böylesi komplolara düşmezdi. Türkiye'ye teslim edişte de aynı ihanet sergilenmiştir. Elçi Kostulas, pek rahat olmasa da, bu görevi başarıyla yürütmüştür. Planın tamamen farkındaydı. İltica dilekçemin kabul edildiğini söyleyerek beni uyutabilmişti. En son Kalenderis, "Pangalos'un özel emriyle Hollanda'ya gidiyoruz" diyerek, beni Kenyalı hainlere teslim etmede en açık ihanet görevini yerine getirmiştir. Burada benim sınırsız dostluk güvenimin kullanıldığı da çok açıktır. Kuşku duymam için en ufak bir açık vermemişlerdir. Bir ihanetin bu kadar ustalıklarla oynanmasına ancak şapka çıkarılır. Bu bilgilerin detaylarını, eğer istenirse, avukatlarım gösterecekleri tanıklar ve belgeleriyle verebilirler. Dinlenmeleri talebidir.

Tüm hareketlerim baştan sona, Yunan istihbaratının kontrolü, bilgisi ve yardımıyla gerçekleşmiştir. Benim devlet güçlerinin bir yardımı olmadan bu hareketleri başarmam maddeten imkansızdır. Kaldı ki, Atina girişimim dışında da, Helen devletinin Atina Temsilciliğimiz kanalıyla önemli oranda maddi ve manevi desteği olmuştur. Bunlarla ilgili olarak da, avukatlar, dost tanıklar ve ilişki

kurulan devlet yetkililerinin ifadelerine başvurabilirler. Bütün bu hususlar göz önüne getirildiğinde, teslim edilmem olayının içyüzünü nasıl kavrayabiliriz? İnanılması güç bu çelişkiler hangi etkenler altında ortaya çıktı? Somut bilgilerden yeterince haberdar olmasak da, sınırlı bilgi ve gelişmelerden bazı sonuçlar çıkarabiliriz. Baştan itibaren inisiyatifin ABD ve İngiltere istihbaratının elinde olduğu, bunun da Türkiye MİT'i ve İsrail MOSSAD teşkilatıyla işbirliği halinde yürütüldüğü birçok yazı dizisi ve kitaba konu olmuştur. Bunları uzun anlatmayacağım, belge olarak sunulabilir. Daha Atina'ya henüz geldiğim şubat ayında Ankara'ya hemen haber verildiği, Sabah gazetesinde yazı serisi olarak işlenmiştir. Çok sayıda kanıt ve tanık, teslim edilme olayının koordineli yürütüldüğünü göstermektedir. Özel olarak İsviçre'den getirilen uçakla Kenya'ya kaçırılmamın içinde, NATO gizli operasyon bölümünün de rolünün kuvvetle muhtemel olduğunu göstermektedir. NATO'nun müşterek bir kararı olma ihtimali vardır. Fakat bu husus kanun dışı olduğu için, NATO özel kuvveti olan Gladio ile yürütülmüştür. Tıpkı İtalya benzeri birçok ülkedeki operasyonlar gibi. ABD'nin bu politikalarının AB zemininde ne kadar derin çatlaklara yol açtığı günümüzde daha iyi görülmektedir. Bütün bu hususları en iyi bilebilecek kişi Başbakan Simitis'tir. Ayrıca Stavrakis'in direkt ABD'nin emriyle hareket ettiği, İngiliz avukatlarının hazırladığı savunmada gösterilmiştir. Gerek ABD, gerekse Türk yetkililer işbirliği yaptıklarını en üst düzeyde ifade etmişlerdir. Geriye şu sorulara yanıt vermek kalıyor: Tüm tarafların bu işte, komploda çıkarları nedir? Birincisi, ABD kendisi için stratejik müttefik olarak gördüğü Türkiye'yi kendisine bağlamak için bu yardımı mükemmel bir fırsat olarak görmüştür. Bütün Ortadoğu, Orta Asya ve Balkan faaliyetlerinde Türkiye'den yararlanmayı bu teslim edişle zirveye çıkarmıştır. Aynı hususlar İngiltere için de geçerlidir. İsrail de Türkiye'yle geliştirdiği stratejik ilişkisinin bu olaydaki rolüyle ne kadar önemli olduğunu kanıtlamıştır. İsrail'in beyin rolü, diğer alanlarda ve özellikle Kenya'da sonuç alıcı olmuştur. Peki, Helen Cumhuriyeti'nin menfaati nedir? Bir defa çok bağımlısı olduğu ABD'nin emrini yerine getirmiştir. Sonrasında Kıbrıs ve Ege sorunlarında ABD'nin tam desteğini alarak, karşılığını fazlasıyla alacağını hesaplamaktadır. Diğer aşağılık bir yaklaşım Pangalos'un sözünde gizlidir: "Mesih'in yanındaki melek" demekle imhadan başka bir sonucun beni beklemediğini çok iyi bilmektedir. Benim Türkiye'nin elinde ölmem, tam bir 'iti ite kırdırma' politikası olarak mükemmel işlerlik kazanacaktır. İtler ne kadar birbirlerini kırarsa, sonuçta kendi politikası kazanmış olacaktır. Bu yaklaşım, verilen desteğin tamamen taktik çıkar amaçlı olduğunu açıkça ortaya koymakta, en ufak bir insani yönünün olmadığını göstermektedir. Bütün hesaplar benim kör bir direniş içine girerek öleceğim üzerine yapıldı. Ölmem üzerine gün sayıldığı, Atina gazetelerinde bile işlendi. Şahsımın klasik milliyetçi yaklaşımdan uzak olması ve kör şiddete açık olmaması, ilkel Kürt milliyetçiliğinin önünü açarak diledikleri gibi Kürt sorunu ile oynama hesapları bunda belirleyici olmuştur. Teslim edildiğim gün bazı Kürt milliyetçi önderlerin hemen Atina'ya geldikleri bilinmektedir. Bütün hesaplar, komplo ve ihanetin ölümümle sonuçlanacağı temelinde yürütülmüştür. Hukuki yanını bir yana bırakalım, bu yaklaşımda insani hiçbir yanın göz önüne alınmadığı açıktır.

c- Savcı'nın iddianamesindeki yaklaşımın AİHS ve Helen pozitif ulusal hukukuna aykırı olduğu yaptığım kısa değerlendirmeden de rahatlıkla anlaşılabilir. Hiçbir makam tehdit altındaki bir vatandaşını veya siyasi iltica başvurusunda bulunanı 'kovma' yetkisinde olamaz. Özellikle benim İtalya sürecim, bunun için en iyi örnektir. Sadece pozitif hukukun gerekleri yerine getirilse bile, bu olaydaki sorumluluğun hükümete düştüğü açıkça görülecektir. Zaten olay sırasında hükümetin büyük telaşı ve bakan istifaları bunu göstermektedir. En ucuz kayıpla suçlarını örtbas etmek istemişlerdir. Neden, hemen başlangıçta hakkımda soruşturma yürütülmedi? Suçluysam, ilk anda suçluydum. Her şey bilgileri dahilindeydi. Olay umdukları gibi gelişmeyip benim kim vurduya gitmem gerçekleşmeyince, yani nedeni belirsiz, sadece Türk yönetimini sorumluluk altına sokan bir mecrada gelişmeyince yargılama yoluna gidilmiştir. Tasfiye olsaydım, kesinlikle bu yargılanma gerçekleşmeyecekti.

Atina Karma Yeminli Mahkemesinin lehimde vereceği karar, AİHM'de İmralı kararına ilişkin verilen hükümler açısından önem taşımaktadır. AİHM tüm itiraz maddelerimizi kabul etmesine rağmen, kaçırılmayı göz önüne getirmemiştir. Nasıl tehlikeli bir komplo içinde kaçırıldığımı değinme gereği duymamıştır. Sanki teslim edilmem öncesi olup bitenler hukuku ilgilendirmiyormuş gibi, dar hukuki kıstaslar içinde kalmıştır. Halbuki bana ilişkin AİHS'nin en temel maddesi; can güvenliği ve hukuki bir yonteme dayanmadan, keyfi olarak gözaltına alınamayacağı biçimindedir. Benim durumum sadece keyfi gözaltı değil, ucu her türlü imhaya açık

bir kaçırılmadır. Çok sayıda devlet güçlerinin rol oynadığı planlı, gizli, tamamen uluslararası hukuku çiğneyen bir kaçırılmadır. AİHS 5/2 maddesi çiğnenmiştir.

Ulusal hukukun da devre dışı bırakıldığı açıktır. Hep vurguladığım gibi, Helen Cumhuriyeti sınırları içinde verilecek karar en çok tutuklanmadır. Bunun dışında tüm muameleler hukuk dışıdır. Mahkemenin bu hukuk dışılığı bir yolla telafi etmesi gerekir. İmralı yargılamasını ve AHİM yaklaşımını geçersiz sayabilir. Çünkü ilk yargılanacağı ve dolayısıyla güvencesi altında olmam gereken mahkeme, Atina Karma Yeminli Mahkemesidir. Bu mahkemenin kararı öncelik taşır. Diğer mahkemelerin kararlarının hüküm ifade edebilmesi için, Atina yargılanmasının sonucu gerekmektedir. Hukuksuzluk üzerine, hukuk inşa edilemez. Bu açıdan Atina Karma Yeminli Mahkemesinin kararı hem bir ilk örnek teşkil etmesi, hem de diğer yargılamalara zemin teşkil etmesi açısından önem arz etmektedir. Pratik sonucu pek önemli olmasa da, AİHS 5/2 maddesinin işletilmesi açısından da sonuç doğurabilir. İtalyan Roma İstinaf Mahkemesinin ilticamın kabulüne ilişkin verdiği karar da göz önüne getirilmelidir. Mahkeme esas olarak halen Helen Cumhuriyeti sınırları içinde olduğumu göz önünde bulundurarak, İmralı'daki tutuklu olmamı da gayri kanuni olarak değerlendirmek durumundadır. Teorik olarak Helen Cumhuriyeti sınırları içinde olduğum kabul edilerek yargı yürütülmelidir. Bunun gereklerini ortadan kaldıranların suç teşkil ettikleri açıktır. Böylelikle örneğine az rastlanır bir hukuki kalpazanlığın önüne geçilmiş olur; hukuk devletinin gerekleri yerine getirilmiş olur.

Sonuç olarak, insanlık ve halklarımızın dostluk tarihinde bir kara leke olan bu komplo olayında mahkemenin kararı, adil bir hakem olarak dindirici bir etki yaratabilir. Kendim bunu bir intikam sorunu olarak değerlendirmeyi karakterime uygun bulmamaktayım. Siyasi ve ahlaki savunmamda yaptığım gibi, yine de dostluk ve barış için bir köprü rolünü sürdürmekte kararlıyım. Türk-Helen ilişkilerinin, benim üzerimde oynanan bu oyunla, özellikle ABD'nin isteğiyle düzeltilmesine fazla güvenilemez. Kalıcı dostluklar, ancak halkların demokratik dayanışmalarıyla kurulabilir. Benim de yapabileceğim, artık tarih boyunca kanlı uygarlık güçlerinin politik yöntemlerinden köklü bir biçimde kopmak, siyasi mücadelenin temeline halklarımızın demokratikleşme mücadelelerini oturtmak ve başarı kazandırmak olacaktır. Şuna derinden inanıyorum ki, Kürt-Türk ilişkilerinde sağlayacağımız köklü bir demokratik uzlaşma ve barış ortamı, Helen halkının da yüzyıllardan beri derin umudu olan barış ve dostluğun en güçlü güvencesi ve gerçekleştirici gücü olacaktır.

Kürt krizinde çözüme doğru veya komploya yanıt

Atina üzerinde 1 Şubat 1999'da uygulama sürecine konulan komplo şahsında, Kürt olgusu ve ondan kaynaklı sorunları bir ikileme karşı karşıya getirdi: Ya intihar, ya yeni yaşam koşullarını özde ve biçimde yaratabilmek! Medyada işlendiği tarzda 'paketlenip' Ankara oligarşik yönetimine teslim edildiğimde, dünya çapında etkili ABD hegemonik sistemi beni daha iyi tanıyor ve ne yaptığını biliyordu. İster ölü ister diri kalmanın kendi sistemi içindeki sonuçlarını hesaplıyordu. ABD ve Yunan oligarşisi fazla yaşayabileceğime ihtimal vermiyorlardı. İntihar veya değişik bir ölüm biçiminin güçlü bir olasılık olduğuna emindiler. Başlangıçtaki beklentili halleri de bunu kanıtliyordu. Beni teslim ederken hiçbir güvence öngörülmüş değildi. Halk deyişiyile 'Eti de senin, butu da senin' tutumu içindeydiler. Hem örgüt hem de halk içindeki azami seviyeye çıkarılmış karşıtlık duyguları intihar eğilimine yatkındı. PKK beş bine yakın elemanlarını intihar kararlılığıyla eyleme sürmeye hazırlanırken, Türk kamuoyu kısa süre içinde idam-infaz beklentisi içine sokulmuştu. Kendini yakma eylemleri devam ediyordu. ABD ve yakın müttefikleri olarak İsrail ve Yunanistan, Türkiye'nin içine gireceği bu yeni intiharvari karşılıklı öldürme furyasında, kaosunda, en azından onlarca yıllık bir kargaşa, ekonomik iflas ve intikam hisleriyle dolu bir dönem içinde kendi politikalarının başarı şansını yüksek görüyorlardı. Hem Kürt hem de Türk şoven milliyetçi hisleri kabardıkça, içinden kolay çıkılamayacak bir kör çıkmazın sonunda her iki tarafın da kendilerine bağlanacağından emindiler. Bağlanmaktan başka çare göremiyorlardı. Geleneksel 'böl-yönet' veya 'tavşana kaç, tazıya tut' politikasının sonuç vermemesi düşünülemezdi. Kaldı ki, son 15 yıllık süreç bu politikanın bütün ipuçlarını vermişti. Hem Türkiye hem de Kürtler dalga dalga sistemin kollarına atılmaktaydılar. Başka yolları kalmamıştı. 1920'lerin gündemleştirilmiş bir versiyonuyla, tarih tekerrür edilmek istenir gibiydi. İngiltere zaten bu yıllardaki tecrübesi ile işin can alıcı noktalarını bizzat planlayıp uyguluyordu. PKK'nin yeni bir önderlik altında kendine bağlanıp, kendine bağlı bir işbirlikçi Kürt milliyetçi hareketiyle 1920'ler politikasını, 1990'larda Irak üzerinde uygulama çabasındaydı. Irak'ın 2003'te içine düşürüldüğü durum bu politikanın güçlü temelleri olduğunu gösteriyordu. Şahsımda bir Şeyh Saitçilik oynanıyordu. Öyle ki, idam kararım Şeyh Sait'in idam edildiği 29 Haziran 1999'da verilmişti.

Bu gerçekler karşısında intiharı seçemezdim. Dayanılması zor koşullar karşısında, Kemal Pir'lerin anısı gereği, ölüm orucu düşünülmedi değil. Daha uçaktayken, tek kelime konuşmadan bu yolu denemek akla gelmedi değil. Ama geliştirilen oyunun da tam bunu beklediği ve oyunu oynayanların karanlıkta kalacağı, ölmemesi ve öldürmemesi gereken insanların öleceği ve birbirini öldüreceği, belki de etkisi yüzyıllara yayılabilecek bir intikam sürecinin birlikte yaşam kültürü güçlü olan halklarımız arasında yeşereceği gerçeği, kişisel intikam hisleriyle ve acılarıyla kendi sonumu getirmeye hakkımın olmadığını açıkça dayatıyordu. Trajedim ne kadar acı ve hak edilmedik olsa da, bazı değerler için yaşama gücü göstermeliydim. Önemli olan benim kişisel onur ve gururum değil, sistematik değerlerin hesabını doğruya yakın yapabilmek ve fırsatı olursa karınca karınca hayata geçirebilmektir. Yaşam kararlılığım ana hatlarıyla bu biçimde oluştu.

Açık ki, hem öz hem de biçimde beni tepeden tırnağa bir gözden geçirme ve dönüşüm görevi bekliyordu. Yaşamam bu görevin başarısına bağlıydı. Tutukevlerinin zor koşullarına karşı, bu dönemde ölümüne direnişler boy gösteriyordu. Benim koşullarım daha ağır olmasına rağmen, çıkışı bu biçimde yapmamın gerçekçi ve doğru olamayacağını ve sonuç da vermeyeceğinin bilincindeydim. Örgütü ve halkı kendim için ayağa kaldırmamın da doğru bir tavır olamayacağını düşünüyordum. Bu yönlü yaklaşımların, düşünülen oyun gereği ezileceği öngörülmüş ve onay verilmişti. Tüm diri öğelerin tasfiyesi, planın bir gereği idi. Soyut bir şoven milliyetçilik politik olarak sürdükçe, her şeyi buna kurban etmekten çekinmeyecekti. İşbirlikçi ilkel Kürt milliyetçiliği ve PKK hainleri ellerini ovuşturarak bunu bekliyorlardı. Böyle yapmadığım taktirde ise, "APO direnmedi, derin devlete teslim oldu" türünden yaklaşımlarla ortamı istismar etmeye çalışacaklardı. Bunlara alet olmamalı, fırsat vermemeliydim. Kaldı ki, Kemal Pir ve Mehmet Hayri Durmuş başta olmak üzere 1982 Büyük Ölüm Orucu Şehitlerine, yine Mazlum Doğan ve Ferhat'ların anısına bağlılık; Onları taklit etme biçiminde davranmak yerine, özgür yaşamın daha gerçekçi ve onurlu bir çıkışını emrederdi. Sonuç olarak yaşam kararlılığı kesinleştikten sonra, büyük dönüşüm sürecine cesaret edecektim. Tarihte özellikle Ortadoğu kültüründe bu tür süreçler dönüşüm örnekleriyle

doludur. Ha Eyüp gibi bir mağarada, ha Zerdüşt gibi dağ başında inziva ve çileye çekilmişsin, ha İmralı Tek Kişilik Tutukevine kapanmışsın; özünde fark yoktur. Sorun dönüşümün niteliksel özelliklerini geliştirebilmekteydi. Şimdiye kadar ki tüm değişim ve gelişim deneylerimi aşan özellikler kazanmadıkça, büyük çile sürecinden sağlam ve doğru çıkmam anlamlı olmayacaktı. Benim sorumluluğum altında oluşan muazzam acılar ve umutlar yüklü değerlere layık olmak da bu gerçekleşmeye bağlı olacaktı. Söz konusu olan, kişiliğim temelinde bireyi, kurumları ve çözölen zihniyeti bağrında taşıyan sistemi görebilmek; bununla da yetinmemek, o sistemi aşmak ve yeni sistemi gerçekleştirmekti. Ana hatlarıyla teorik ve bazı uygulama örnekleriyle kalın çizgiler halinde bu süreci özetlemeye çalışırsam:

a- Her şeyden önce kişiliğimin ilginç bir özelliğinin sistematik karakter hastalığında olmasıdır. Bir sistemi tam aşamadıkça, kendimi sürekli kriz içinde bulmam söz konusudur. Yüzeysel ve doğruluğu kuşku götüren değerlerle uzun süre yaşamamın, özüme ters bu şüpheli yaşamın doğal bir sonucu olarak, beni hep arayışa zorlaması söz konusuydu. Bu ise, evrenden tutalım bir toz zerreciğine kadar her şeye doğru bir anlam vermedikçe rahatlamayacak bir karakter, mizaç taşımak anlamına geliyordu. Tüm yaşam evrelerimi gözden geçirdikçe, bu hususu kalın bir çizgi gibi görüyordum. Aile ve köy toplumunda kendimi tanımaya başlar başlamaz, doğru olan nedir sorunsallığıyla karşı karşıya geldim. Sonuç, aile ve köy gelenekleri yerine, kendi çocukluk hayallerim yüklü 'özgün yasalarımı' sezip yaşamaktı. Bilinen köy-aile isyancılığı bu özellikte gelişmişti. Topluma, şehre açıldıkça, durum daha da sancılı bir hal aldı. İlk genel ideoloji olarak dine sarılmak, çokçasında olduğu gibi bende de ifadesini buldu. İlk, orta ve lise sürecinde dinsel yanı ağır basan duygulu, mümince bir yaşamı esas aldığım da itiraf etmem gereken bir husustur. Fakat Ankara'daki okul, Dev-Genç hareketliliği, ilkel Kürt milliyetçi yansımaları bendeki krizi daha da derinleşecekti. Tüm bu süreçleri bazı öğretmenlerim fark etmiş olup, yardımcı olma çabaları da vardı. Yaşanan sistematik düzeyde olduğu için, bu çabalar yeterli gelmiyordu. 1970'lerde Kemalist Türkiye modernitesi çatallaşma sürecindeydi. Bir yandan daha radikal sol çıkışlar, diğer yandan şoven milliyetçi ve dini ağırlıklı siyasal çıkışlar her genci olduğu gibi beni de etkisi altına almakta gecikmeyecekti. Klasik Kemalizm'in etkileri sınırlı kalmıştı. Yeni ideolojik-politik akımların etkisi altında daha da zorlanmakla birlikte, yeni bir karar süreci yaşıyordum. Kürtlük ve dinsel kuşkuçuluk peşimi hiç bırakmayan iki katı gelenek olmaya devam ediyordu. Sol ideolojiye yönelmemde bu gelenekleri aşarak değil, yadsıyarak aşma kolaylığı, kuşkuçulu yapıyı daha da derinleştirecekti. Kürt ilkel milliyetçiliğine düşmemek kadar, dinci özelliklerimi de yeni gelişen dini siyasal akımlara kanalize etmemek önemli olmakla birlikte, yeterli bir çözüm değildi. Okulu bitirmekle, küçük bir memurlukla tatmin olacak yapıda değildim. Üniversiteyi okumam sol çıkış için bir basamak yapmaktan öteye bir anlam taşıyıyordu. Dönem aynı zamanda sol parçalanmayı yaşıyordu. Eylemler patlak vermişti. Eylemciliğin, karakterimin sistem analizi dışında, benim açımdan değerlendirilebilecek bir özelliği yoktu. Militanlık hevesleri tatmin etmiyor, bir taklit karikatürü olmaktan öteye anlam ifade etmiyordu. Mevcut sol ortam içinde, dürüst bir sempatanlıktan öteye gidemiyordum. 12 Mart hareketinin solda yarattığı boşluk, hiç hazır olmadığım halde, beni bir gençlik önderliğiyle yüz yüze bıraktı. Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği (ADYÖD) yönetimi ve fiili başkanı gibi bir konum, liderlik konumunu da önüme koydu. Daha önceleri sempatanlığım, siyasal yanı ağır basan THKP-C'ye yönelikti. THKO kaldıracabileceğim bir yapı gibi gelmiyordu. Fakat arta kalan THKP-C sempatanları yeni örgütlenmede tutarsız kalınca, çıkışı bir sol Kürt hareketinde aramam ve bunun bizzat sorumluluğunu üstlenmem kaçınılmaz oldu. 1972-73'te bu kararlılık kesinleşince, gerisi pratik çabaydı. Bu kararlılığı çözdüğünüzde, hem Kürtlüğün hem de sol temelinin genel bir çizgi slogancılığını aşmadığı görülecektir. O koşullarda dünya çapında Marksizm'in, solun yaşadığı kriz göz önüne getirildiğinde, slogancılığı aşmak kolay değildi. Kısır tartışma ortamıyla oyalanmaktansa, ana hatlarına emin olduğum bir Kürt Özgürlük Hareketinin, ne kadar maceralı gibi görünse de, sonucun verimli olacağından kuşkuçum yoktu. Çünkü Kürt olgusu özgürlüğe, bin yıl suya hasret topraklar gibiydi. Bu tercihe başta Kemal Pir ve Haki Karer gibi çok değerli Türk kökenli arkadaşlar da derinliğine inanmışlardı. Onlar çıkışımızın soy damarıydılar. Yaptığımız yolculuk tipik bir inanmış mümin yürüyüşüne benziyordu. Ortadoğu'daki tüm zorlanmalar bu temeli değıştirmede. Diğer yandan Avrupa'nın dayattığı eritmeye karşı da direnildi. Ortadoğu'nun feodal karakterini aşmamış politik oyunlar ortamıyla Avrupa'nın çekici-eritici ortamı arasında uzun süre direnilmekle birlikte, derinliğine bir dönüşümü yaşamamız söz konusu olmadı. Klasik Vietnam veya Küba türü hayallerimiz de hiç eksik olmadı. Sovyetler çözüldüğünde bile, tüm eleştiri-özeleştiri çabalarına

rağmen, dönemi başarıyla aşacak sistematik yeniliği yakalamaktan uzaktık. Giderek sıkıştığım bir gerçekti. Ama inatçı bir çabayla ne ABD ve AB'ye, ne de bir Ortadoğu devletine yönelik teslim olma eğilimine itibar edilmedi. Özgün kalmak daha anlamlı ve özüme denk geliyordu. İki binlere doğru daha çok mevcut hareketliliği ve bu temelde onuru korumak, gerisine fazla aldırış etmemek veya kaderci-dogmatik bir anlayış içinde gün saymak gibi geçiyordu. Ortadoğu'daki son dönemime damgasını vuran gerçeklik buydu. Hiç rahat değildim. Kadın özgürlüğüne daha fazla yönelmem söz konusuydu. Belki bu kanaldan bir çıkış bulabilirdim. Çünkü yeni düşüncelere daha açık, doğurgan bir alan gibi geliyordu.

Geneldeki sol düşüncenin Sovyet reel sosyalizmde yaşadığı çözümsüzlük ve çözülüş, temelindeki derin boşluklara bağlıydı. Benim yaşadığım da bununla ilintiliydi. Kürt sorununa uygulanış sınırlı sonuçlar vermiş, fakat derin bir uçurumun kenarına da getirmişti. Her ne kadar bu sosyalizm türüne yönelik baştan itibaren eleştirisel yaklaşılmışsa da, köklü bir dönüşüme uğratmaktan uzaktık. Köksüz bir mezhepleşme tehlikesini içeriyordu. Tarihsel temelden yoksunluk, geleceğin peygamberce dogmatik öngörüsü, dünyevileşmiş bir materyalist dini anlayış durumuna düşürmüştü. Feodalizmin güncelleşmiş dini-siyasi akımlarıyla kapitalizmin yeni liberalizminin kenarından bile yürümek istemiyordum. Daha derinleşmiş kuşular ve kurumayla yüz yüze bir zihniyette, gelişemeyen duygularla yüklü, olabildiğince trajik bir pratiğin başında ayakta kalmayı tam bir onur savaşına dönüştürmüştüm. Başarı ve çözüm, pratikten ve sistemin içindeki gelişmelerden bekleniyordu. Halbuki her iki alan, kriz derecesinde bir bunalımı yaşıyordu. Her yönüyle bir kilitlenme durumuna gelmişti. Fakat doğa durmadan değiştiğine göre, toplumsal gerçeklik de değişecekti. Tıkandıgı noktalardan, çözüme zorlanacaktı.

b- İmralı sürecine bu gerçeklik temelinde gelindi. Önemli bir tarihsel kesit yaratılmasına rağmen, kendi sistemini yaratmaktan uzaktı. Her tarafa kullanılabilir bir malzeme durumundaydı. Türk Devletinin sorgulama yapan güçleri, sanıldığı gibi fazla geri değillerdi. Kilitlenme kadar çözümün de benden geçtiğinin oldukça farkındaydılar. Kaba bir yaklaşım içine girmemekle birlikte, tam bir sistem savaşıyla yüz yüze bıraktılar. Kendi deyişleriyle, her şeyi ben yapmak durumundaydım. Bir yanıla doğruydum. Diğer yandan ise, tüm dünya karşısında tek başına bırakılmışım. İçine düşürüldüğüm bu durumumda, 'yeni dünya adaleti' kendini bütün çıplaklığıyla gösteriyordu. Özellikle ABD küreselciliğinin (yeni) ilk kurbanlarındandım. Aslında Türk-Kürt olgularının, basit bir kullanım değeri taşıdığı anlaşılıyordu. Sorunun özünün bir Kürt-Türk çelişkisinden ibaret olmadığı kendini bütün yönleriyle gösteriyordu. İkinci, üçüncü kategorilerden çelişkiler olduğumuz ortadaydı. Dar bir ulusalcılık ve sınıfsallık bu yüzeysel çelişkileri ifade ediyordu. Sistemli olamadığımız, karşı-sistemlerin içinde kaldığımız inkar edilemez bir konum arz ediyordu. İstedığınız kadar ezilen ulusçu veya sömürülen sınıfçı olduğunuzu iddia edin, pratik sizi karşı sistemin basit bir avı halinde tutmaktan öteye taşıyamıyordu. Eğer yaşadığınız sistemi köklü gözden geçirmez, alternatifini geliştiremezseniz, bu konumu aşamayacağınız da ortadadır. Kocaman Sovyet sistemini kullanan emperyal hegemonik sistem, bir Kürt-Türk ilişkiler ve çelişkiler odağını haliyle kullanacaktı. Öyle yaptığı da bütün marifetleriyle karşımdaydı. Bu durumu sadece dostların, PKK'nin eksiklikler ile izah edip aşmak gerçekçi değildi. Hatta görünür komploculara bağlamak da yeterince bir izah olamazdı. Ne kadar Kürt, Türk, Arap çözümlemesi yapılırsa da durum yine aşılamazdı. Buralardan dünya hegemonik sistemini çözmeye yönelmedikçe, içinde kıvrılmaktan kurtulunmayacaktı. Benim durumum her yönüyle bir sistem çözümünü dayatıyordu. Öyle sıradan parçasal, farklı zaman-mekan çözümlerini değil; bütünsel derinlikli ve tüm boyutlarıyla bir evrensel çözümü dayatıyordu. Bu tür bir çabaya ve düşünsel yoğunlaşmaya yöneldim. Tümüyle etli butlu olmasa da, kendi sisteminin iskeletini oluşturduğum kanısındayım. Evrensel bakış açım, mevcut bilimsel bilgi düzeyini rahatlıkla karşıladığı gibi, hiçbir gelişme karşısında şaşmayacak bir olgunluğa ulaşmış seviyededir. Yaşam-ölüm diyalektiğinde tüm gelişim evrelerini yorumlayabilecek ve karşısında yeterince cesaretle durabilecek durumundayım. Dönüştürdüğüm sadece bilimsel zihniyet yapısı değildir. İnsanlık tarihi boyunca yaşanan mitolojik, dini, felsefi ve bilimsel düşünce tarzlarının iç içe diyalektik gelişmesini zihniyetimin temel kalıpları haline getirmişim. Buna sağlam mantık yapısı da denilebilir. Bu mantık yapısı içinde toplum, doğa ve evren kavramına şüpheli karakterimi doyurabilecek denli bir derinlik, doğruluk kazandırmış durumdayım. Benmerkezli bir düşünce yapısı veya hastalığından kurtulmuş durumdayım. Ta çocukluktan beri en güçlü baba, kabile, aşiret, ulus, devlet vb. kavramlarla kendini özleştirme, tekleştirme hastalığı, aslında insan psikolojisindeki en derin bir zaafi da teşkil ediyor. Belki de canlılar aleminde kendi başına yaşayamayacak denli zayıf bir hayvan olan insan türü, bu zayıflığını

toplum olmak ve toplum olmakla da kendini onun bir kategorisi (aile, hanedan, devlet, ulus, aşiret) olan biçimler altında tanrısal bir yansı haline getirmekle benleştiriyor, tekleştiriyordu. Aslında tek tanrılaşmayla, benlikte bir zirveleşme ve kendini gizleme söz konusudur. Buradan çıkarak firavun tarzından son ABD tarzına kadar bir uygarlık gücü halinde korkunç güçlendirmesine varıyor; temel insani zayıflığı böyle yanıtlıyor. Tabii bu tür tanrısallaştırmayla hastalık aşılmıyor, tüm insanlığı tehdit edecek bir genelliğe ulaşıyordu.

Ortadoğu kültüründeki büyük çile dönemleri, özünde bu yapıyı kırmaya yöneliktir ve çok zengin bir içeriğe sahiptir. Sosyal mücadele tarihini Batıda aramak, aslında özümüze saygısızlıktır. Her tür sosyal ve çevreci mücadelecinin binlercesine Ortadoğu kültürü tanındıktır. Descartes, Marks, Lenin vb gibi Batının son 500 yıllık birikimleri bu kültür karşısında zayıf kalır. Batının üstünlüğü, eleştirisel-diyalektik düşünceyi sistemli ve sürekli uygulamasından ileri gelmektedir. Buna rağmen bireycilik hastalığını aşamadığı gibi, insanlığı genelleşmiş bir firavunlaşma sistemi içine atmaktan öteye gidememiştir. Sümer rahip birey ve devletin aynısını temsil etmektedir. Yalanlı ve kanlı uygarlığı esas olarak aşamamıştır. Sistemin ya tek tanrının hiçleşen kulları ya da tanrısallaşan insanlar üretmekten öteye gitmediği anlaşılmıştır. Kendi çözümümde, Batı uygarlığı dahil, Sümerlerden beri süregelen birey-devlet ikileminin tüm sorunların kaynağını teşkil ettiği ve son on yıllardan beri gittikçe derinleşen bir krizi yaşadığı biçiminde bir anlayışa sahibim. Bu ikilem tüm ekonomik ve ideolojik toplum yapılanmasını cenderesine alan temel çelişkiyi teşkil etmektedir. Çelişki serf-derebeyi, köle-efendi, işçi-patron arasında olmaktan öteye, tüm resmi sınıflı uygarlık sistemi ve cenderesine aldığı herkes ve her kurum arasındadır. Sınıf sorunları, çevre, kadın (cinsiyet) sorunundan etnik sorunlara kadar tüm toplumsal sorunlar bu sistem çelişkisinden kaynağını alır. Fakat devlet sahibi sosyalite kendi sistemini kurmasına karşın, devletle çelişki halindeki tüm sosyalite yapıları kendi bileşik sistemlerini kurmaktan uzaktırlar. Devlet sistemlerinin sürekli gittikçe yoğunlaşan ve bileşik özellikleri karşısında, söz konusu sorunları yaşayanlar, gerek uğradıkları zor, gerekse ideolojik saptırımlar yoluyla sistematik düşünce yapısına ve toplumsal kurumlara ulaşmaktan yoksun bırakılmışlardır. Bilinç ve iradenin parçalanmış hali sürekliliği ve bütünsel bir kurumsallığı oluşturamamakta; tarih boyunca sergilenen büyük özverilere rağmen, sistematikliği sağlayamamaktadır. Çoğunlukla devlet sosyalitesinin iç çelişkilerinin bir aleti olarak kullanılmaktan kurtulamamaktadır. Bu haliyle devlet ve dayandığı sosyalite, zayıf bacaklar üzerinde şişen bir gövde ve dev başına benzemektedir. Gerçek bir toplumsal kanserleşme yaşanmaktadır. Devletin bu haliyle yürüyemeyeceği gerçeği, sistemin motor gücü ABD'nin yeni küresel hamlesine yol açmıştır. Sistem, karşıtlarınca çözümlenemeyince, kendi içinde çözüme gitme çabasındadır. Son Irak operasyonu bu bağlamda anlam ifade eder. Çözüm bulanacağı da kuşkuludur. Sistemin buna yetenekli olup olmadığı yoğun tartışılmaktadır. Fakat bizim tartışmamız bunu aşmak zorundadır.

Mevcut sistem dışı bir sistem tartışmasında vardığım sonuç, toplumun değişim-dönüşüm çabalarında devletçi tüm yaklaşımları aşmak biçimindedir. Devlete götüren tüm düşünce ve hareket yapıları, iddiaları ne denli eşitlikçi ve özgürlükçü olursa olsun, ters sonuç doğurmaktan kurtulamazlar. Son Sovyet deneyimi iyi bir örnektir. Devletçi sosyalizmin olamayacağı kanıtlanmıştır. Marksizm'in temel zaafı bu gerçeklikte yatmaktadır. Ezilen sınıf diktatörlüğü de dahil, her devlet doğasında eşitsizlik ve özgürlükle sonuçlanmak durumundadır. Çünkü devletin temel mantık ve dokularında bu gerçeklik esastır. Eşitleştiren, özgürleştiren devlet olamaz. Fakat bu demek değildir ki, sınırlı eşitlik ve özgürlük amacına hiç katkıda bulunamazlar. Mevzii ve dönemsel bu tür özellikleri kazanabilirler. Ama bu özellikler asli olmayıp geçici karakterdedirler. Dolayısıyla devlet dışı sosyalitenin, kendine uygun zihniyet ve siyasal yapılanmaları oluşturma görevi vardır. Tarih boyunca birçok mezhepsel ve etnik adımlar atıldıysa da, bir sisteme ulaşamadığı açıktır. Köleci, feodal ve kapitalist çağdaki tüm ezilenlerin hareketleri muazzam deneyimler yaşamalarına rağmen, sistematik, sürekli gittikçe yoğunlaşıp kurumsallaşan geleneklere ulaşamadılar. Varolanlar parçasal ve adeta müzelik konumdadır. Buna rağmen tüm insanlığın devlet sosyalitesince yutulduğunu, hiçbir gelenekten eser kalmadığını iddia etmek sübjektivizm olur. Bu, aşırı abartma ve küçülmek anlamına düşmek olur. Gerçeklik biraz daha farklıdır.

Ezilenlerin tümünün, bir dağ ve orman kovuğundan çöl kabilesine, köleden işçiye, cinsiyet ezileninden çevreciye, çocuk, genç ve yaşlı katmanlaşmasına kadar bileşik bir sistem arayışına hiçbir dönemle kıyaslanmayacak kadar ihtiyaç vardır. Devlet sosyalitesinin zihniyet ve siyaset-askerlik yöntemlerine düşmeyen, o sınırlara koşmayan, kendi doğalarına uygun hem zihniyet hem

de politik yapılanmalarını oluşturmaları gerekir. Bu temelde tarih ve gelenek, araştırma ve bilinçlendirme, mantık kazanma çabalarıyla en geniş Demokratik Ekolojik Toplum Koordinasyonlarını teşkil etmeleri gerekir. Klasik sol ve liberal kalıplarla hiç vakit harcamamak, verimlilik ve boş çarpıtmalara uğramamak açısından önemlidir. Küresel sistem bunalımına karşı küresel bir demokratik ekolojik hareket insanlık için gittikçe aciliyet kazanmaktadır. Mücadele biçimleri olarak klasik sol dönemde olduğu gibi devletle çarpışmamak kadar, devlete koşmamak da ilkesel bir değere sahiptir. Ne devletle çarpışarak, hatta onu yıkarak, ne de devletle sorunlar çözümlenir. Tersine, 'ne kadar devlet, o kadar sorun', yine 'ne kadar az devlet, o kadar çok çözüm' formülü daha gerçekçidir. Devletten uzak durmak, gerekiyorsa demokratik-ekolojik toplum çabalarında sınırlı bir uzlaşmadan öteye gitmemek büyük önem taşır. Son 150 yıllık sosyalizm çabalarının iflas etmesinde, devlet yaklaşımları belirleyici rol oynar. Milyonlarca kahramanın ölümü, emek çabaları bu ideolojik ve siyasi körlükten ötürü sonunda emperyalizme hizmet etmekten kurtulamamıştır. Birçok ezilen ulus ve sınıf hareketi bu tür yaklaşımların kurbanı olmuştur. 300 yıllık Roma İmparatorluğuna direnen yoksulların hareketi, Hıristiyanlık devlete yöneldiğinde yozlaşmış engizisyona kadar gitmekten kurtulamamıştır. Zerdüş'ten Mani'ye, Nuh'tan İbrahim ve Muhammet'e kadar çözüm araçları, Sümer rahip devletine doğru koştukça, kurtarmak iddiasında oldukları insanlığı aslanlara yedirmekten öteye gidememişlerdir. Bu yaklaşım, Leninist tarzı bir emperyalist devlet yıkıcılığı ve proleter diktatörlük kuruculuğuna götürmüştür. Leninizm'in düştüğü durum da aynıdır. Maoizm ve benzerleri de aynı geleneği paylaşırlar. Yeni demokratik-ekolojik arayış, rijit, kesin sınıf, ulus ve devlet kategorilerinden hareket etmez. Umudunu salt geleceğe taşımaz. Kuru bir geçmiş inancına da dayanamaz. 'Tarih ve gelenek neyse, günümüz ve gelecek odur' büyük ilkesine göre düşünme ve davranmayı bilmek gerekir. **TARİH VE GELENEĞİ NE KADAR DOĞRU BİLİYORSAN, GÜNÜMÜZ VE GELECEĞİ, BU TARİHİ İÇSELLEŞTİRDİĞİN DE ÜSTÜNE EKLEYECEĞİN KADAR DEĞİŞTİREBİLİR, DÖNÜŞTÜREBİLİRSİN.** Değişim ve devrimin altın kuralı, bu büyük harfli formülün uygulanmasından geçer.

Ötekiyi tanımak, zihniyet dönüşümünde diğer önemli bir ilkesel yaklaşımı ifade eder. Firavunlaşma, yani kendini devletle tanrı yerine koyma, tüm siyasi hastalıkların özüdür ve karşısındakileri küçük, kul gibi görmeye zorlar. Günümüzde bu hastalık, Nemrutlar ve Firavunlar döneminden daha az yoğun yaşanmıyor. Dolayısıyla ötekiyi bir kul, etkisiz bir varlık gibi değil, eşit ve özgür bir diyalektik öge olarak görmeyi gerektirir. Doğaya ve çevreye boş, şuursuz varlıklar olarak değil, evrensel yasaların ahengine göre yaşayan varlıklar olarak, ilkçağ insanının kutsallığı içinde bakmayı gerektirir. Bunlarla birlikte kanlı uygarlığın daha da içinden çıkılmaz hale getirdiği cinsellik, kadın, çocuk ve yaşlılara; sınıf, din ve tarikat gibi daha toplumsal kategorilere de aynı zihniyet perspektifinden yeni ve geliştirici bir yaklaşımı esas alır.

Eylem ve örgütlenmede zorunlu meşru savunma dışında zora başvurmaz. Büyük ayaklanmaları yöntem olarak seçmez. Bunu tümünden reddetmese de, esas olarak bilinçle dolu toplum biçimlerini esas alır. 'Ne kadar akıl-duygu gücü, o kadar toplum ve hareket gücü' ilkesine bağlı olmak esastır. Duyguya dayanmayan akli devletçi sosyalitenin acımasız bir kalıntısı sayar. Kadının duygu yüklü zekasına çözümleyici yüce bir değer verir. Çocuk hayallerine en az akıllı bilgelerin düşünceleri kadar anlamlı yaklaşır. Yaşlıların tecrübelerine sürekli saygılı yaklaşır. Gençliğin coşkusundan hayatın hiçbir döneminde vazgeçmez. İyi olan güzeldir, güzel olan iyidir. En gelişmiş zeka ve türettiği kavramlar güzelliğin özünü oluşturur. İlkesel yaklaşımı esas alır. Yaşama gerekli coşkuyla yaklaşırken, ölümü yaşamın bir bedeli olarak görür ve yersiz korkuyla karşılaşmaz. Ne kadar anlamlı yaşamdan yanaysa, o kadar anlamsız ölüme karşıdır. Ölüme ancak anlamlı yaşamın gereği olduğunda cesaretle göğüs gerer.

İdeolojik sistem dönüşümünün ana çizgilerini böyle formüle etmek mümkündür. Şüphesiz bu yeni paradigma yaşama bundan sonra daha derinlikli, evren, doğa, toplum yasalarını görerek bakmak ve yaşamak anlamına gelir.

c- Yeni paradigma ile olgulara bakıldığında büyük bir farkı görmek mümkündür. Slogancı ve şematik düzeyi aşmamış sözün gücünü epey yitirdiği, pratik yaşamın kendiliğindenliğe kaydığı durgun ve anlamsız bir duruş sergileniyordu. Hemen her dünya görüşündeki köklü dönüşümlerin yol açtığı değişimlerin bir benzeri söz konusudur. Daha önceki zihniyetin anlam vermediği birçok gelişme adeta düşünce dünyama sağanak gibi yağıyordu. Duygu düzeyi düşmüş veya gelişmemiş kuru mantık yerine, söz-anlam-olgu arasındaki diyalektik çok canlı bir dünya sunuyordu. Neredeyse taşların bile bir akli var, çok yavaş da olsa bu akıl, yasa özelliklerine göre yürüyordu.

Doğa ve toplum arasındaki farklılıklar ve bağılıklar büyük heyecan veriyordu. 20 milyar sanılan evren tarihini insanda gözlemek, aslında 60-70 yıllık ömrün izafiliğini de ortaya koyuyordu. Bu tür zaman saymalar yerine, önemli olanın anlam zamanı olduğu, ne kadar anladıysan o kadar yaşadığın gibi bir sonuç da çıkarmak mümkün oluyordu. Bu paradigma ile nereye, hangi olguya ne zaman bakılsa büyük bir anlam zenginliğini getiriyordu. Daha önceki bakış açılarıyla kıyaslanmaz bir üstünlük taşıyordu. Artık günümüzle tarih, tarihle gelecek arasında bağ kurmak çok daha gerçekçiydi. Tarihten kopmayla hiçbir şeyin doğru tanımlanamayacağı, dolayısıyla sağlıklı bir dönüşümün görülemeyeceği açıktı. Tarih yalnız ibretlik bir ayna değil, yaşadığımız gerçekliğin kendisiydi. Eskiye kolay reddetmenin gerçeği kaybetmek anlamına geldiği, her şeyi geleceğe saklamanın yaşayan gerçekliği hayallere terk etmek olduğu netçe anlaşılıyordu. Dün-bugün-gelecek arasında pek uzun bir mesafe ve zaman olmadığını, olsa da büyük bir değişme anlamına gelmediğini görmek daha gerçekçi, yaşanan ana daha saygılı olmayı dayatıyordu.

Paradigmanın yol açtığı bir önemli düşünce değişikliği de, çağa tam damgasını vuran Avrupa uygarlığına ve devlet merkezli ütopyalara dalmanın özgürlük getirmesi şurada kalsın, kendine saygıyı bile kaybettiği idi. Yaşanılan birçok değer alt üst oluyor, tersine bir doğrulma mantığı geliyordu. Tüm insani yetenekleri, temelinde Avrupa'nın damgasını vurduğu ve devletin çekim merkezini teşkil ettiği kavram ve kuramlara doğru seferber etmek, ilerleme ve özgürlük kazanımı değildi; kendi toplum geleneğini küçük görerek, başından itibaren bir teslimiyet konumuna düşmek demektir. Uygarlıklar farkını görememek, özgücünü yitirmek, sentez yerine ya karşıtlık ya da ona mahkum olmaya götürüyordu. Yeni paradigma ile Avrupa uygarlığıyla sentez arama ve keskin devlet çekiciliği kadar zıtlığına düşmeden, siyasal, sosyal ve ekonomik modeller kurmak mümkündü. Avrupa ve devlet merkezli düşünceden kopuş, her şeyin sonu olmadığı gibi, yeni bir yaratıcılık sürecine de yol veriyordu.

Bu zihniyetle dünün siyaset ve ulusal sorunlarına baktığımızda, ne kadar kısır kalındığı ortaya çıkıyordu. Devletçilik, ulusallık, savaş, sınıf, parti gibi toplumsal kavramların pek gerçekçi olmadığı ve ağır dogmatik yaklaşımlara yol açtığı görülüyordu. Kavramlar yaşamın, gerçeğin yerine konulmakla tehlikeli de olabiliyordu. Siyaset ve ulusal sorunlar dünyasında daha gerçekçi olmak mümkündü ve yolları bulunabilirdi. Gerçek ak ve karadan ibaret olmayıp, sonsuz renk değişimini içeriyordu. Büyük özgürlük tutkularımızı, uygarlığın kanlı araçlarına ve demagojik kavramlarına dayandırmakla, sonuçta ona ihanet eder duruma düşüyorduk. Özgürlük, amaçları kadar araçlarının da temiz olmasını gerektirir. Hiyerarşik ve sınıf temelli uygarlık ve devlet aygıtlarını ezilenler ve sömürülenlerin kullanımına açmak, yozlaşma ve yeni egemen-sömürücü tabakayı ortaya çıkartır; devletin sönmesine değil, daha da azgınlaşmasına yol açar. Proletarya diktatörlüğü, sosyal devlet vb kavramların birer safsata ve aldatma araçları olduğu, denendiği ülke pratiklerinden yeterince açığa çıkmıştır. O halde devlet amaçlı parti, hareket inşa etmenin amaçlarına uygunluğu şurada kalsın, tersliği söz konusuydu. En temel kopuşu bu ilkede yapmıştım. Yine ulusal, sınıfsal, halk, demokrasi gibi kavramlara sağlam tanımlanmış ölçüler içinde bakmak, bir temel mantık esası olmalıydı. Aksi halde 'Allah'a kadar giden soyut kavramlara mahkum olmak kaçınılmazdı. Ortadoğu insanının dogmatik zihniyeti bu kavramlarla daha da yüklü olup, hiçbir yaratıcılığa yol açamayan pratiğin kör yürüyüşçüsü haline getirilmişti. Sonu bitmez din, hanedan savaşlarıyla etnik savaşların bu zihniyetle yakından bağlantısı vardı. Özünde gizlenen ise, artı-ürün ve değer gaspıydı. Doğru olan, yeni paradigmanın siyaset, örgüt ve eylem tarzını da aynı yaratıcılıkla geliştirmektir. Doğru teori ve program ortaya koymak yetmez. Onları boşa çıkarmayacak örgüt ve eylem hattını da büyük bir özenle seçmek şartı vardır.

Bulunacak çözümlerin kapitalizmin hegemonik sisteminin dışında, onun devlet yönetimine düşmeyen, sınıfa karşı sınıf, zora karşı benzer zor, aynı dilden cevap verme ve benzeri tuzak kavramlara düşmeden geliştirilmesi gerekir. Çözümün sistem dışında geliştirilmesi, yeni Berlin duvarları inşa etmek anlamına gelmez. Bu ne kör bir çatışma, ne de güç yetmeyince içinde erime anlamına gelir. Devlete karşı tavırda da, ya onu amaçlarımız için yıkmak, ya da bir parçasına konmak amaçlanmaz. Devletten uzak durmak ve ancak koşullar doğduğunda sınırları ölçülmüş geçici uzlaşımlara gitmesini bilmek demokratik yaşamın gereklerindedir. Son 150 yıllık sosyal mücadelenin ve sosyalizmin layık olmadığı sonuçlara yol açması, devlet sorununa yanlış yaklaşım ile yakından bağlantılıdır. Devlet dışı siyaset, demokrasi anlayışında önemli yenilikleri gerektirir. Demokrasinin sınıf, grup iradelerinden oluşmakla yetinemeyeceği, ezilen ve hegemonik güçler dengesini yönetmek ve dönüştürmek gibi görevlerini kavramanın ve pratikte temsilinin ayrım kabul etmez bir militanlık tarzına ihtiyaç gösterir. Meşruiyet geliştirirken yasallığa uyum kadar,

antidemokratik yasallığın aşılmasını bilmek de büyük önem taşır. Demokrasinin, toplumun tüm güçlerinin sorunlarını açığa vurduğu ve çözüm aradığı bir politik sistem olduğu sürekli göz önüne getirilmelidir. Demokraside çözülemeyecek bir sorun yoktur. Yalnız temel felsefesine, kural ve yaratıcılık esaslarına bağlı kalmak kaydıyla bu çözüm gücünü ortaya koyar. Demokrasinin ciddi bir entelektüel kültür gerektirdiğini, fırsatçı ve demagojik yöntemlerle bir araç gibi kullanılmayacağını iyi bilmek gerekir. Aynı zamanda demokraside 'tabu' sorunları yoktur. Hatta en tabu gibi görünen sorunların panzehiri demokrasidir. Bir başka önemli husus, demokrasiyi bir sınıf, ulus, etnik veya dini grubun aracı olarak değerlendiremeyeceğimizdir. Demokrasi, her grubun gücüne bakmaksızın kendini özgür ifade etme hakkına sahip olduğu bir siyasi rejimdir. Demokrasi tanımında anlaşmaksızın, bir ülke, devlet veya topluluk içinde demokratik yöntemlerle sorunlara çözüm bulmak zor olduğu gibi, ortamı yazıştıracı bir demagojiye bırakır.

Zihniyet dönüşümünün en önemli bir parçası, demokrasi rejiminde kararlılık oluşturmaktır. Şüphesiz başka çözüm rejimleri de vardır. Kapsamlı savaşlar ve ayaklanmalar da önemli sorunları çözmeye hizmet edebilir. Bunu geçmişte ben de denedim. Ama gerçek, bu yöntemlerin karakterime en uzak yaklaşımlar olduğudur. Söz konusu meselenin kaba güçle mi, mantık ve idrak gücüyle mi olduğuyla yakından bağlantılıdır. Sanıldığının aksine, gücü veren orduların ve ayaklanmaların hareketi değil, demokrasilerin idrak yüklü gücüdür. Bu gücü yaratanların kazanması önlenemez. ABD'nin bile son tahlilde üstün çıkmasına (hegemonik güçler arasında) yol açan, demokratik zemininin eskiden kalma gücüdür. Sovyetlerin kaba gücü, ABD'nin gerisinde değildi. Savaşmadan kaybetmesinde esas etken, demokrasiden hiç anlamamasıydı. Dünyada birçok halk güçlerine kaybettiren de özünde demokrasilerini geliştirememeleridir. Bu konuda tam bir netlik ve kararlılık içindeyim. Kürt olgusundaki krize ve çözümüne yönelirken, eski kuşkuculuğu geride bırakmış, kendine güvenen bir yapı içinde kendimi yenileyip yaratıcı kıldığımı belirtebilirim.

d- Ortadoğu'da toplum; siyaset ve askeri alan başta olmak üzere tarihi bir yeniden yapılanma döneminden geçmektedir. Toplumsal dönüşümlerde diyalektik özellikler, yasalar temelinde gerçekleşir. Uzun süreli nicelikler birikimi biçimindeki değişimler, iç ve dış koşulların elverişliliği veya zorunluluğu karşısında niteliksel bir aşamada daha hızlı ve farklılaşmış olarak patlar. Bu süreçlere devrim zamanı da denilir. ABD'nin Irak müdahalesini, salt petrole, İsrail güvenliğine bağlamak dar bir yaklaşımdır. Dünya hegemon-sistemi olarak sistemin iç ihtiyaçları ve zorlamaları bağlamında köklü ve uzun süreli bir yeni aşama olarak değerlendirmek daha gerçekçidir. Dünya kapitalist sistemin motor gücü olarak sorumluluk duymakta, nereye ne zaman müdahale veya operasyon düzenlemek gerekiyorsa öyle hareket etmektedir. Bu gerçeği fazla yadırgamanın bir anlamı yoktur. Emperyalist sistemler doğduğundan beri benzer davranışlar sergilenmektedir. Tarihin bildiği ilk emperyalist gücün, ilginç bir durumdur ki, bugünkü Irak'ta Sümerlerin Akadlar aşamasında oluşup Kral Sargon döneminde ilk saldırıya geçtiği görülmektedir. Adeta ilk ve son emperyalist imparatorlar olarak, Sargon (çok silik gölgesi Saddam) ve Bush, ana kaynakta büyük tarihsel trajedilerin (planlı ilk insan katliam ve talanları) son komik bir tekrarını oynar gibidirler. Gerekli olan, bu post-modern emperyalist-sistem müdahalelerin kapsam, amaç ve olası sonuçlarını doğru kestirebilmektir. Ortadoğu toplumlarında sorumluluk duyan güçlerin hayati görevlerinin başında, bu çözümlenme ve öz dinamiklerine göre nasıl bir yanıt oluşturabilecekleri hususu gelmektedir. Şunu çok iyi bilmek durumundayız ki, her dünya hegemon sistemi başat toplum yapısına ve temsil güçlerine dayanır. Bu sistemlerin çağlar boyunca olumlu ve olumsuz içerikli sayısız yayılma, istila, işgal ve sömürgeleştirme hamlesi gerçekleştirilmiştir. Böylelikle üstün, başat sistem yayılabilmiş, dönemine göre bir dünya sistemi haline gelebilmiştir. Tarihin ilk büyük insanlık devrimi olan 'neolitik çağ', doğduğu kaynak olan bugünkü Toros-Zağros dağ sisteminin iç kavisli eteklerinden tüm dünya ya yayılma yeteneğini göstermiştir. M.Ö 7000'lerden beri kalıntı halinde de halen en olumlu yayılma biçimi olarak devam etmektedir. M.Ö 5000'lerde aşağı Dicle-Fırat havzasına, 4000'lerde Nil kıyılarına, 3000'lerde Pencap kıyılarına, 2000'lerde Avrupa kıyılarına, Çin'de Sarı Irmak kıyılarına kadar yayılabilmiştir. Amerika kıtasına daha geç yayılmıştır. Bu temelde ortaya çıkan Sümer ve Mısır sınıflı toplum uygarlıkları, hakim-sistem olarak, Grek-Roma dönemlerine kadar dünya çapında yayılmayı derinleştirerek sürdürmüşlerdir. Köleci emperyalizmin bu ilk izi üzerinde Helen ve Latin Roma dönemi dünya çapında daha da derinleşen bir temelde yayılabilmiş, kapsamlı değişim ve gelişmeleri beraberinde getirmişlerdir. Feodal uygarlık döneminde daha da geliştirilmiş bir kapsam üzerinde, İslami ve Hıristiyan motifler altında yeni bir aşamada sistem yayılmaları sürdürülmüştür. Bütün bu yayılma, işgal ve sömürgeleştirme dönemleri üzerine en son konan kapitalist uygarlık ve onun emperyalist-sömürgeci yayılım ve

işgalidir. 1500'lerde başlayan bu son sistem, günümüzde ABD önderliğinde dünyada en gelişmiş bilim-teknik temelinde, girilmedik tek bir aile bile bırakmadan etkili olmaya devam etmektedir.

Bu yayılma, işgal ve sömürgeleştirmeler kolay, gönül rızasıyla yürütülmemiş; çoğunlukla acı ve kanla, ordu ve savaşlarıyla ancak gerçekleştirilebilmiştir. Diğer yandan hakim dünya sistemini sadece emperyalizm, işgal ve sömürgeci güç olarak değerlendirmek yanlıştır. Bu sistemler gücünü kanıtladıkları için, başta daha verimli ekonomik üretim ve temelindeki yeni bilimsel-teknik özellikleri nedeniyle olumlu yönde de yayılma üstünlüklerine sahiptirler. Zaten uygarlık, çağlar ağırlıklı olarak böyle oluşmuştur. Şüphesiz bu sürece bir yandan kutsal ve haklı direnmelerle bilgece yanıtlar verilirken, diğer yandan ezilen ve sömürülen bir insanlık kesimi de oluşturulup sistemin her tür ihtiyacı için hazır tutulmuştur.

Günümüzde yaşanan, bu bol acılı ve sömürülü tarihin post-modern biçimidir. Birçok bilgin kapitalist-sistemin en derin krizini yaşadığında hemfikirdir. Yeni sistemlerin doğuşuna yakın bir dönem yaşanmaktadır. Oldukça anlamsızlaşan kapitalist-sistemin ilk defa aşılma sürecinde olduğu da entelektüel, aydınlatma güçleri tarafından yoğunca tartışılmaktadır. AB olgusunda insan hakları ve demokrasi ilkesel bir seviye kazanmış olup tarihsel yeni boyutlar içermektedir. Ekoloji bilgisi gittikçe artan bir bilim olup, toplumsal dönüşümlerde göz ardı edilemez bir uygulama gücü haline gelmektedir. Dünya çapında yükselen temel ve müşterek değerler, insan hakları ve demokrasidir. Devrimler de dahil, her tür toplumsal dönüşümlerde demokratik siyaset yöntemleri öncelik kazanmış durumdadır. Zor yöntemleri, artık tarihin çöp sepetine atılmaya karşı karşıyadır. Gerek devletin gerek daha alt yapıların 'terör' yöntemleri, insanlık tarafından her geçen gün daha çok tepki toplayıp tecride uğramaktadır. Birey ve topluluklarının meşru savunma hakları, savaş ve ayaklanma biçimleri de dahil, BM ve evrensel hukukta yerini bulmaktadır. Bunun dışında her tür şiddet, tüm dünya devletlerince reddedilmektedir. Ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi haklar ve halkların kendi kaderini özgürce belirlemeleri, BM tarafından yasal bir statüye kavuşturulmuştur. Tarihte ilk defa hegemon-sistemle karşıtları arasında insan hakları, demokrasi ve ekolojik konularda geniş bir konsensüs oluşmuş bulunmaktadır. Sınırlı bir uygulama gücü de olsa, kamuoyunun gittikçe artan tepkisi tüm toplumsal güçleri temel konsensüslere zorlamaktadır. Son Irak işgalinde bu netçe ortaya çıktı.

Çizilen bu kısa çerçeve bile insanlık tarihinin boy attığı topraklarda, Aşağı Mezopotamya'da yeni bir 'Helenleşme' sürecine girildiğini göstermektedir. Şüphesiz bu ismen İskender önderlikli M.Ö 330'lardaki Helenleşmeye benzemektedir. Ancak öz ve biçim arasında büyük farklar bulunmaktadır. Ama ABD birliklerinin, tıpkı İskender'in birliklerinin (Falanjlar) Babil'e girdiği gibi Bağdat'a girdikleri de inkar edilemez ve çarpıcı bir benzerliktir. Daha da önemli olan, bu ilk Batı hamlesinin yarattığı muazzam Doğu-Batı sentezidir. Halen görkemli kalıntılarını (Zeugma, Nemrut, Palmira başta olmak üzere) coğrafyamızın çok alanında gösteren bu kültür, özünde doğurgan Dicle-Fırat kültürünün türevidir. ABD askeri birliklerinin arkasında Batı kültürünün en azından 200 yıllık bir sızma tarihinin en güçlü hamlesi söz konusudur. Bu kültür bölge toplumunca tanınmasına rağmen, olduğu gibi özümsemekten uzaktır.

Temel sorun, bu aşamada Doğu ve Batı kültürlerinin yeni bir 'Helenleşme' gücü gösterip gösteremeyeceğidir. Bir yandan ABD ve İsrail sağının aşırı şiddet hamleleri, diğer yandan İslamık toplumu amaçlayan şiddet öğelerinin çözümleyici rol oynamaları pek olasılık dahilinde görülmektedir. Fakat Birinci Dünya Savaşı sonrası oluşan siyasi ve askeri yapılanmaların ABD ve İngiltere tarafından aşılma istendiği de bir gerçektir. Yaklaşık bir asra dayanan, Ortadoğu toplumunda süren siyasi ve askeri yapılanmalar, genelde kapitalizmin ve özelde İngiliz emperyalizminin ürünüdürler. 200 yıldır süren Batı kültür sızması, yeni aşamada köhnemiş ve sistemin ihtiyacına cevap veremeyen siyasi ve askeri yapıları dağıtıp, yeniden 'demokrasi' eksenli bir yapılanmaya tabi tutmak istemektedir. Bölgenin işbirlikçi kapitalist sınıflarının bu talebe direnmeleri söz konusu olamaz. Ulusal devletçi güçlerin demokratikleşmeden, bağımsızlıkçı eğilimleri de pek başarı şansına sahip değildirler. Emperyalizme dayanmayı bıraktıklarında nasıl devrilecekleri, hem de bu işin oldukça komikçe gerçekleşeceği Saddam şahsında ibret verici bir örnek olarak bölgeye sunulmuştur. Dönüşmeyen nasıl dönüştürüleceği, adeta bir tiyatro oyunu gibi sergilenmiştir. ABD-İngiliz hamlesi, Irak şahsında tüm bölgenin askeri ve siyasi yapılanmalarına bir çözüm örneği olarak sunulurken, tüm güçlerin gerekli dersleri çıkarmalarını dayatmaktadır. Suriye ve İran'a uyarı, Türkiye'ye ise eleştiri bu perspektif altında değerlendirilmelidir. Kendi başına alındığında bu yaklaşım teslimiyet dayatma gibi görünse de, özünde geniş bir uzlaşma olanağını da içinde barındırmaktadır. Bölge güçleri bu uzlaşma

yeteneklerini göstermek yerine, eski yapılarında ısrar edip bir de karşı şiddeti destekler duruma gelirse, akıbet Irak gibi olacaktır. Fakat bölgede bir 19. yüzyıl sömürgeciliğinin geliştirilemeyeceği, (ABD ve İngiltere bir seçenek olarak istese de) yeni kral ve tiran rejimlerin oluşturulamayacağı da o denli ağır basan bir olasılıktır. Bölge için İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa, 1990 sonrası Doğu Avrupa ülkelerinde gelişen demokrasi türü bir gelişme seçenek olarak öngörülmektedir. Batı tarzı demokratikleşmenin burjuva sınıf karakteri bilinmektedir. Bölgenin üst tabakaları ise, demokrasiyi burjuva anlamda da özümsemiş olmaktan uzaktırlar. Çelişki ve çözümün kolay gelişmemesi de bu objektif konumdan kaynaklanmaktadır. ABD müdahalesinin yapabileceği, ancak eski siyasi ve askeri yapıyı dağıtmak ve güçsüzleştirmektir. Bizzat demokrasiyi ne kadar istediği şurada kalsın, en olumlusundan ancak önu açık tutabilir. Bölge üst tabakasının antidemokratik konumu, geriye halk bloğunun hem kültürel yapısının uygunluğu, hem dayanılmaz ekonomik ihtiyaçları açısından, kapsamlı demokratik çözümlenmeye son derece elverişli bir yapı arz etmektedir. Bölgenin tarihi, sanıldığı gibi çok dinli, mezhepli, etnik ve iç içe geçmiş milli yapıli karakteri nedeniyle demokrasiye elverişsiz değildir. Tersine, bu özellikleri demokrasinin zengin bir alt kimlikleri olarak da rol oynayabilir. Alt birimlere dayalı demokrasi, bireylere dayalı olan Batı türlerinden daha zenginlik içerebilir. Aşırı bireycilik, demokraside sorumsuzluğa daha çok açıktır. Tarih bölgede sürekli alt kimliklerin geniş bir ademi merkezîyetçiliğine tanık olmuştur. Tüm bölge imparatorlukları alt kimliklere saygılı olmuşlar ve geniş özgürlükler tanıyabilmüşlerdir. Özcesi, bölge tarih boyunca doğal bir federasyon özelliklerini taşımaktadır. Son Osmanlı İmparatorluğu deneyi ve günümüz İran'ı bu özellikleri göstermektedir. Halkların insan hakları ve demokrasiye susamışlıkları, ilk defa Batı kültürünün değişik sınıf içeriğinde de olsa aynı taleplerle gelmesi, başarılı bir sentezin geliştirilebileceğini göstermektedir. İç ve dış dinamikler tarihin hiçbir döneminde görülmediği kadar devrimsel nitelikte bir insan hakları ve demokratik sistemini gündeme dayatmış bulunmaktadır. Tüm iç dış güçler buna sanki mahkummuş gibi görünmektedir.

e- Ortadoğu tarihinin bu hızlanan döneminde rol oynaması, gereken güçlerin stratejik mevzileşmesi, sonucun hangi yönde olacağını belirler. Temel stratejik güçler; dıştan ABD-İngiltere koalisyonu ve önemsiz diğer bölge dışı güçlerle içte Türkiye, İran ve dağılık Arap güçleridir. İsrail'i ABD içinde saymak daha doğrudur. Arap tavrı tüm gücüyle son yüzyıllık statükoyu korumaya çalışmaktadır. Arap milliyetçiliğinin yapabileceği bir tarihi misyonu yoktur. Demokratikleşmeye soğuk bakmaktadır. Saddam örneğinde görüldüğü gibi, çağı ve günü doğru yorumlayıp zamanında reform yapabilecek yeteneği göstermemektedir. İslamiyet'in geleneksel tutuculuğu radikalleşip daha da gericileşmektedir. İsrail ile olan çelişkileri kavrama ve siyasi çözüme taşıma yetenekleri de yoktur. Bu durumda ancak dıştan dayatmalar etkili olabilecektir. Arap yığınlarının demokratik bir programla ortaya çıkmaları zayıf bir olasılıktır. İran kendi iç reformcuları ve ABD ile gittikçe artan gerginlikler nedeniyle nötralize olmuş durumdadır. Mevcut haliyle varlığını korumak esas endişesidir. Irak türü dağılmamak için hazırlıklı olmak başlıca gündemidir. Geriye Türkiye kalmaktadır. Geleneksel ABD-İsrail çizgisinde güçlü bir müttefik olduğu halde, bu ittifak sarsıntı geçirmektedir. Temel nedeni ise Kürt sorunudur. Kürt sorunu hiçbir dönemle kıyaslanmayacak biçimde Türkiye'yi derinden endişelendirmektedir. Bu hususun nasıl doğduğu ve ne tür içeriğe sahip olduğu ayrıntılı yaklaşmayı gerektirir.

İsrail, ABD'deki Yahudi lobisiyle uzun süredir hazırlattığı Irak hamlesini tarihi ve can alıcı önemde görmektedir. Milyonlarca Arap ve Müslüman güç arasındaki tecridini ve şiddet sarmalını kırmaya stratejik bir değer vermektedir. Mısır ve Ürdün dahil, hiçbir Arap-Müslüman gücüyle kalıcı ve güvenli biçimde bu stratejiyi yürütemez. Mevcut ilişkileri bile her an aleyhine dönebilir. İsrail'in ayakta kalabilmesi ve stratejik güvenliğe kavuşabilmesi, İkinci bir İsrail'e mutlak ihtiyaç göstermektedir. Bu görevi bir dönem İran Şahından bekledi. Uzun süre Türkiye'yi bu temelde yönlendirdi. Fakat ikisini de ikinci bir İsrail yapmak mümkün olmadı. Olacakları da kolay ve kısa vadede gerçekleşecek gibi değildir. Geriye Kürt seçeneği kalıyor. İsrail kurulur kurulmaz bu seçenek üzerinde durdu. Barzani ve daha sonra Talabani önderliğini hazırlamaya çalıştı. Çok büyük çaba harcadı. Kendilerine güçlerinin çok üstünde değer verdi. Kol kanat gerdi. Siyasi ve maddi destek sağladı. Sonunda ABD'nin büyük askeri gücüyle Irak bütünlüğünden özünde kopardı. Şekli birlik o kadar önemli değildir. Bu gelişme Türkiye'nin Kürt politikası için deprem etkisi yapabilecek tüm özelliklere sahiptir. Geleneksel Cumhuriyet politikası, Kürtleri olabildiğince unutturmaktan, en sıradan hak arayışları ve başkaldırıışlarını sert ezmekten ibarettir. Hatta en şoven uçlarla bir Kürt inkarcılığını sürekli teşvik etmek biçiminde olmuştur. Buna ters gelebilecek her iç ve dış gelişme, son dönemde medyada çok işlendiği gibi 'kırmızı çizginin' aşılması, yani savaş sebebi

anlamına gelecekti. Kuzey Irak'ta ortaya çıkan Kürt federe yapısı bu politikayı her gün, her saat zorlamaktadır. Yapılacak iki şey vardır: Ya askeri operasyonlarla dağıtmak, ya da kabullenmek. Askeri operasyon, ABD ve koalisyonla çatışma demektir. Kabullenmek ise, geçici bir 'bekle gör' politikası olup kalıcı ve çözümleyici hiçbir özelliğe sahip değildir. Buna bir de PKK'nin on bine varan eğitilmiş militan gücü tüm dağlık alanda üstlendirmesini, geniş iç ve dış kitle desteğini eklersek, Türkiye'nin tarihi bir yol ağzında bulunduğu gayet açıktır. Geçen her gün bu 'bekle gör' politikasının aleyhindedir. Kapsamlı bir Kürdistan savaşı tüm dünyayı Kürtlerin arkasına vereceği gibi, en yakın müttefikleri olan ABD ve İsrail'in kaybına, hatta karşısında bulmasına yol açacaktır. Kürt sendromunun daha da şiddetlenmesi bu gelişmelerden ötürüdür. Her şey Türkiye'yi yeni bir Kürt politikasını geliştirmeye zorlamaktadır. Şu hususu da önemle belirtmeliyiz ki, ABD ve İsrail'in Kürt yaklaşımı taktiksel olmaktan uzaktır. Kalıcı, stratejik ve giderek tüm Kürtleri bağrında toplayacak tarihsel önemde bir gelişmedir. Ortadoğu'nun değiştirilmesinde başta gelen stratejik güç olarak görünmekte ve hazırlanmaya çalışılmaktadır. 1950'ler sonrası Türkiye'ye verilen Anti-Sovyetik ve Anti-Ortadoğu (Arap- İran karşıtlığı) rolü, daha kapsamlı ve uzun süreli olarak Kürtlerle yürütülmeye çalışılmaktadır. Tabii esas amaç, ikinci bir İsrail rolüdür. ABD ve İsrail'in bundan vazgeçmesi mümkün görünmemektedir. Mevcut durumda Kürtlerin kaybı, ABD açısından Ortadoğu'nun ve İsrail'in kaybı anlamına gelir. Daha da ötesi, olası İran ve Türkiye zorlamaları karşısında Irak'ta görüldüğü gibi manivelayı, bu ülkelerde yine elde tutmak istediği Kürtlerle atacaktır. Özcesi, Ortadoğu'nun artık güçlü sopası Kürtler olacaktır. Kürtlerin özellikle ilkel milliyetçi kanatları da buna dünden hazırdır ve her şeyi sunmaya can atmaktadırlar. Kürtlerin Irak'taki rolü, tüm Ortadoğu'nun dönüşümlerinde gündemden düşmeyecektir. Bu gerçeklik karşısında, Kürtler konusunda temel politik gözden geçirme ve yenileme çabasını Türkiye'nin sergilemek durumunda olduğu açıktır. Şu hususu hemen belirtmeliyim ki, Kürt sendromunu tüm Türk tarihine yaymak doğru değildir. Kalın çizgilerle belirtelim ki, Türklerin Anadolu kapılarını açtığı 11. yüzyılda ve Bizanslılarla yapılan tayin edici 1071 Malazgirt Savaşı'nda Kürtlerin stratejik rol oynadığı bütün tarihçilerce ortak bir görüştür. Kürt ve Türk toplumları birbirleriyle ilişki kurarak daha çok uzlaşma mantığı içinde hareket etmekte ve yoğun bir gönüllü asimilasyonu yaşamaktadırlar. Kürtlerin Türkleşmesi, Türklerin Kürtleşmesi esas eğilim olup, sınırlı beylik çatışmaları dışında aralarında bir ırki, hatta etnik çatışma yoktur veya çok sınırlıdır. Selçuklular döneminde Sultan Sancar ilk defa 'Kürdistan' kavramı ve statüsünü ifade etmiştir. Osmanlılar döneminde Yavuz'la başlayan Doğuya ve Güneye doğru yayılma politikasında Kürt beyliklerine birleşik bir ikinci krallık önerilmekte ve bu temelde stratejik ittifak bizzat geliştirilmektedir. Yüzylerce yıl imparatorluk içinde özel bir Kürt yönetim statüsü bulunmaktadır. 1857'lerde Arazi Kanunnamesine göre Kürdistan eyaleti tesis edilmektedir. Daha çok Batı karşısında gerilemekten kaynaklanan artan vergi ve askerlik talepleri, biraz da İngiliz sömürge anlayışıyla tahrik edilince, 1800'lerde başlayan isyan dönemini, İkinci Abdülhamit adeta bir reform niteliğindeki aşiret mektepleri ve Kürt Hamidiye Alaylarıyla sonuca bağlamak istemiştir.

M. Kemal Paşanın 1919 Samsun çıkışında oynayacağı rolde, Kürtlerin rolü günümüzde de geçerli olabilecek bir stratejik yaklaşımla değerlendirilmiş ve uygulanmıştır. Bu rolü görmeden, ulusal bağımsızlık ve egemenlik mücadelesini doğru değerlendirmek gerçekçi değildir. Kürtlerin Cumhuriyetteki rolü 'kurucu' niteliğindedir. Bizzat M. Kemal Atatürk'ün demeç ve emirlerinde bu hususu görmek zor değildir. Bu dönemde Kürtlerin olumsuz biçimde gündemden düşmesi Anti-Kürtlükten kaynaklanmıyor. Başlangıçta düşünülen, özgürlükleri esas alan bir Kürt reformudur. Atatürk bunu 1924 İzmit Mülakatında açık ve kapsamlı olarak belirtmektedir. İsyancılar bu imkanı engellemekle kalmıyor; Cumhuriyetin korunmasına gösterilen özen nedeniyle Batıdaki diğer birçok ayaklanmada görüldüğü gibi aşırıya kaçan ezilmelere de yol açabiliyor. Her bakımdan yetersiz ve gelişmeye değil eskiye, mahalli çıkarılara dayalı feodal önderlikler, kendileriyle birlikte Kürt halkı için de yıkımla sonuçlanan bir süreci yaşıyorlar. Artık Kürt korkusu Cumhuriyete yerleşiyor. Dönemin yaygın şoven havasından etkilenmeler yoğunlaşıyor. Kürt inkarcılığı resmi siyaset literatürüne tüm koyuluğuyla yerleşiyor. 1950'ler sonrası Cumhuriyetteki oligarşik düzen çabaları bu korkuyu daha çok kullanacaktır. Kürtlükle ilgili en ufak gelişmeler bölücülükle suçlanacaktır. Geriye tek yol kalıyor: Ya inkar, ya isyan! Bu sürecin en son isyanı PKK adıyla gelişiyor. Kürt kimliğini açığa vurmasına rağmen, acıları ve kaybı büyük olan bu sürecin bir çözüme ulaşması sağlanamadı. 1998'den beri fiili bir ateşkesle sonuçlandı. Oligarşik düzen bu dönemde 'ülkücüler' kanalıyla solu illegalite ve kanun dışına itip tasfiye ederken, PKK ve Kürt özgürlükçüleri üzerinde tarikatçılık ve Hizbullah araçlarını kullanarak sonuç almak istedi. Sonunda kaybeden,

Cumhuriyetin demokratikleşmesi oldu. Türkiye'nin küllendirmeyi esas alması, çok sınırlı özgürlük ve kimlik taleplerini bile sert yöntemlerle bastırması sorunu yok etmedi; aksine günümüzdeki çıkmazı belirledi. Bu yaklaşım Türkiye'ye büyük kaybettirdi. Demokratikleşmesini Batı standartlarına kavuşturamaması, AB'deki bugünkü konumuna yol açtı. Sürekli bir ekonomik kriz ve ağır borç faturası, sosyal yozlaşmayı daha da yoğunlaştırdı. Rant ekonomisinin sonucu olarak üretimsizlik, yoksulluk, yolsuzluk ve işsizlik rekor boyutlara vardı. Özcesi, bir Japonya olma fırsatı bir kör politika uğruna kaçırıldı.

Türkiye Cumhuriyeti, tarihinin en kritik darboğazında yeni bir yol ayrımı ile karşı karşıyadır. Oligarşik düzen, statüko politikalarında ısrar mı edecektir? Yoksa demokratik cumhuriyet esaslarını her alanda hayata geçirerek mevcut kriz ortamını aşacak mıdır? Sancılı bir geçiş süreci yaşanmaktadır. Ne ile sonuçlanacağı kesinlik kazanmış olmaktan uzaktır. Oligarşik düzende ısrar, içe büzülme ve çağdaş dünyadan kopma ile sonuçlanacaktır. Yugoslavya ve Irak'ta gelişene benzeyen bir çözülme kaçınılmaz olacaktır. Ne iç ne de dış dinamikler daha fazla bu oligarşik statükoyu taşıyamaz. Tam demokrasi seçeneği esas alındığında, çağdaş dünyayla bütünleşme ve tüm iç sorunlarını kan dökmeden çözme imkanına kavuşturacaktır. Bu, dar bir kesim dışında tüm Türkiye'nin kazanması anlamına gelecektir. Gerçek ve güçlü ülke bütünlüğü zora başvurmadan sağlanmış olacaktır. Türkiye'nin bu çözüm tercihi, dış politikada büyük saygınlık kazanırken, en çarpıcı sonuçlarını Ortadoğu'daki demokratikleşme sürecinde gösterecektir. Ortadoğu'daki geleneksel önderlik rolü güç kazanacaktır. Tümüyle oturmamış mevcut bölge gerçeğinden yararlanıp, ABD-İngiltere koalisyonu karşısında daha onurlu ve sözü dinlenen bir ülke konumuna ulaşacaktır. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında girilmek istenen, ama bilinen nedenlerle girilmeyen rota yakalanmış olacaktır. Bağımsızlık ve egemenlik süreci demokrasi tacıyla tamamlanmış olacaktır. Şüphesiz son yıllarda gelişen demokratik reform süreci önemlidir. Fakat Kürt politikasındaki tereddütlerden dolayı sürekli topallamaktadır. Bu da içte ve dışta güç kaybına yol açmaktadır. Kuzey Irak'ta gelinen nokta artık böyle yürünemeyeceğini çok açıkça ortaya koymaktadır. Tam demokrasili Türkiye ancak Kürt reformuyla mümkündür. Türkiye Cumhuriyeti Kürt reformuna giderken, şu hususları göz önüne almak durumundadır:

1- Türk milliyetperverliği, Kürtler konusuna Alparslan, Yavuz Selim ve Mustafa Kemal ayarında stratejik olarak baktığında gerçek anlamına kavuşabilir. Solu ve Kürt kimliğini tasfiye amaçlı oligarşik düzenin şoven milliyetçi ve dinci fanatizmi esas alınarak milliyetperver olunamaz. Dışta emperyalizmin, içte oligarşinin reel sosyalizme ve demokratik özgürlüklere karşı körükleyip desteklediği bu akımlar, sosyal ve ulusal bütünlükte gerçek bölücü ve ayrımcı güç rolünü oynarlar. Halk gruplarının inkarı en tehlikeli bölücülüğe zemin hazırlar; düşmanlık duygularını besler ve çatışmalara yol açar. Tersine tüm gruplara, kimliklere, inanç ve düşüncelere saygı, bütünleştirici yurtseverlikle ulusal bütünlüğün çimentosunu teşkil eder.

2- Zoraki asimilasyona son verilmeli, gönüllülük esas alınmalıdır. Zaten yaşamın ihtiyaçları kendi dil ve kültürünü sağlar. Çok dilli ve kültürlü olmayı bir zenginlik saymak gerekir. Dillerin ve kültürlerin gelişmesi, bir ülke ve devletin uygarlık düzeyini gösteren en temel öğelerdir. Aynı potada eritmek ne mümkündür, ne de ekonomik ve sosyal yaşama katkı sağlar. Aynı zamanda dillerin ve kültürlerin anlamsızlaşmasına ve kirlenmesine yol açar. Çağın esas yönü, ekolojik varlıklar dahil, tüm kültürleri ve halk kimliklerini korumaya yöneliktir. Kürtlerin zoraki Türk sayılması Türk arılığını da bozmaktadır. Ortaya ne Kürt ne de Türk, çirkin bir melezleşmeye yol açmaktadır. Doğal melezleşme zenginlik ve güzellik sağlayabilir. Zorakilik, hastalık üretir.

3- Türk damgasını, aşırı şoven yüklü duygu ve düşüncelerle tüm siyasi, sosyal ve ekonomik yapılara yerli yersiz basmak muazzam bir ikiyüzlülüğe yol açar. Bu yaklaşım takkiyeciliği besler. Yüzeysel ve ikiyüzlü de değil, çokyüzlü bireylerle ilişkileri anlamsızlaştırır. Türk dünyasının ve kültürünün büyüklüğü yeni sayılar ve gruplara ihtiyaç duymayacak kadar kendine yeterlidir. İç yapılarını kirlenmek yerine demokratikleştirmek, entelektüel seviyelerini geliştirmek daha değerli bir görevdir. Sonuç olarak, demokratikleşmesini Kürt reformu ile tamamlanmış bir Türkiye, çağdaş uygarlığın bir gereği olarak AB'de yerini alırken, Ortadoğu başta olmak üzere Kafkasya, Balkanlar ve Orta Asya'ya yönelik etkileme gücünü arttıracaktır. Geçmiş mirasa layık bir rolü böyle oynayabilecektir. Topallaşmadan sapaşğlam adımlarla yürüyecektir. Türkiye, Ortadoğu'nun tarihi demokratikleşme hamlesinde kontrolü ABD ve diğer büyük güçlere bırakmak yerine, tarihin tüm kritik aşamalarında olduğu gibi, Kürtlerle stratejik kardeşlik dayanışmasıyla güçlü bir atağa kalkabilecektir. Hiçbir önemli gelişme, tarihi yadsıyarak gelişmez; gelişse bile kalıcı olmaz. Türk-Kürt tarihinin iç içeliği çok iyi göz önüne getirilerek, çağdaş normlarda demokratik uzlaşmayla yeniden düzenlenerek

stratejik dayanışma yaratılabilir. Kürt-Türk ilişkileri ancak bu temelde birbirlerinin güçlerini eritme ve tüketme yerine besleyebilirler. Her birinin güçlenmesi diğerinin gücü sayılacaktır. İdeal olan budur. Yakın tarihin talihsizlikleri, dış provokasyonlar, dar güncel çıkarlar bu büyük ve stratejik tarihi bir daha boşa çıkarmamalıdır. Bu politika bütün Türklük dünyasına hayati bir destek iken, bütün Kürtlerin birliği için de bir destek olmalıdır. Halkları bölüp yönetmek emperyalizmin özelliğidir. Kardeş halkları bütünleştirmek temel politika olmalıdır. Yakın dönemin yaşanan acılarının hızla giderilmesi için karşılıklı bir affetme ve hoşgörü politikası kapsamlı olarak harekete geçirilmelidir. Yeni dönem ve 21. yüzyıl üzerine adeta zincirlerinden boşalmışçasına kardeşlik ve barış içinde yürümek, tek yaraşan ve başarıya götürecektir olan özgür yaşamın kendisi olacaktır.

Daha somut politik dille ifade edilirse, Türkiye'nin genel demokratikleşme hamlesi Kürt reformuyla bütünleştirilirken, birinci husus zihniyet, vicdan ve liderlik yaklaşımında devrimsel dönüşümler gerektirir. Türk ve Kürt olgularının şekillendiği ortak tarih ve günümüz koşulları bunun için yeterli zemin ve olanakları sunmaktadır. Cumhuriyetin kuruluş geleneği bilimsel bir önderliğe dayanmakla gerekli en temel ilkeyi vermektedir. "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" deyişi, liderlik ilkesini çok net ortaya koymaktadır. Bilimsel yaklaşmak ve tüm sosyal olguların kabulü, demokratik uzlaşmaya en açık çağdaş önderlik vasfıdır. Geleneksel sağ, sol, liberal ve dinsel siyaset ve anlayışlarla, önderliklerine damgasını vuran dogmatizm türleri olan şoven Türk ve ilkel-dini Kürt milliyetçilik zihniyetleri aşılırken, demokratik önderlikler özde ve biçimde şekillenmelidir. Cumhuriyetin laik ve hukuki temeli bu tür önderliklere gerekli zihni, politik ve hukuki gücü vermektedir. Cumhuriyetin oligarşik düzenleniş çabalarına karşı demokratik düzenleniş mücadelesi çağdaş önderliğin esas görevi ve başarısı olmalıdır.

İkinci husus, Cumhuriyette sivil toplumun yeniden kurumlaşmasına büyük özen ve cesaret gösterilmelidir. Yeniden yapılanma asla 'devletin ve ülkenin bütünlüğüne karşıtlık' anlamına gelmediği gibi, tersine çağdaş ölçüler temelinde ortak vatan anlayışında, tüm kültür zenginliğiyle ve gücüyle ülkenin, devletin ve toplumun demokratik bütünlüğü anlamına gelir. Cumhuriyetin demokratik bütünlüğünün ayrılmaz bir parçası olarak, Kürtlerin kültürel varlığı temelinde feodal zihniyet kurumları aşılarak, çağdaş zihniyet dönüşümlerine bağlı olarak tüm toplumsal alanlarda demokratik kurumlaşmaları tanınmalı, teşvik ve destek görmelidir. Kardeşçe yaklaşımın gerçek özü bunu gerektirir. Kürtlerin tarih boyunca Türk varlığına bağlılığı, verdiği destek ve dayanışma bu yaklaşımı hak etmiştir. Kürt reformunun somut ifadesi olan her alanda Kürtlerin özgürlük arayışları, demokratik proje ve kurumlara bağlanma çabaları, bölücü ve ayrımcı çaba olarak değil, gerçek ve güçlü birlikteliklerin vazgeçilmez gereği olarak kabul görmelidir. Buna uygun olan evrensel hukuk, ulusal hukuk biçiminde de reforma kavuşturularak yasal zemin uygun hale getirilmelidir.

Üçüncü husus olarak, ülkenin içinde bulunduğu ve her düzeyde yaşanan krizi daha yıkıcı sonuçlara ve kaosa dönüştürmemek için bazı temel politik ve yasal tedbirler alınmalıdır. Kuzey Irak Kürtlerine kazanma ve demokratik çözümler temelinde yaklaşılırken, on bin civarında olan ve büyük çabalarla ateşkes tutumu içinde kalan PKK-KADEK güçlerinin zorunluluklar yüzünden sınırlardan yoğun geçişlerini önlemenin kapsamlı ve doğru yolu, 'barış ve demokratik katılım' biçiminde bir politik-yasal çabayla bir yaklaşım geliştirmektir. Eskimiş, ayrımcı, dar pişmanlık yasasının ters bir rolü olabileceği önemle göz önünde tutulmalıdır. Cumhuriyetle barışmak isteyen ve demokratik çözümü esas alıp her tür şiddet ve yasadışıktan vazgeçen vatandaşlara 'barış ve demokratik katılım' yasallığı çerçevesinde şans tanımak, krizden kurtuluşun ve İMF politikalarını aşmanın en vazgeçilmez bir politik görevidir.

Bu hususlarda ters yaklaşımlarda diretmek, krizin kaosa dönüşmesi, sosyal çalkantılar, daha da artan işsizlik, yoksulluk, iç politikada artan gerginlikler, uzlaşma ortamının tümüyle bozulması ve sonuç olarak hukuku esas alan sosyal, demokratik, laik cumhuriyetin yerine anarşi ve şiddetle yüklenmiş oligarşik cumhuriyette derinleşmiş dönüş olacaktır; Cumhuriyetin bu yönlü yozlaştırılması, çağdaş uygarlıktan kopuş, AB'den tümüyle vazgeçiş ve Kürt sorunundan kaynaklanan çatışmaların orta yoğunluklu bir savaşa dönüşmesi olacaktır; ilkel Kürt milliyetçiliğinin, büyük güçlerin desteği ile devletleşme çabasında nihai adımı atması biçiminde olacaktır. Ayrıca başta Kıbrıs ve Ermeni sorunu olmak üzere, komşulardan kaynaklanan birçok sorunun kendini daha da dayatması olacaktır. İçte ve dışta böyle daralan, yoksullaşan, işsizleşen, çatışan, hoşgörü ve uzlaşmadan tümüyle kopan bir Türkiye'nin karşılaşacağı sonuç, yeni bir Yugoslavya ve Irak biçimindeki gelişmeler içinde kendini bulmak olacaktır.

Cumhuriyetin gerçek özgür yurttaşları olarak, böylesi bir olumsuzluğa ortam ve fırsat sunmamak için, her birey, grup ve kurum üzerine düşeni özenle yapmalıdır. Özellikle gerçekleri derinliğine kavrayan, adaletli, hoşgörüye ve gönüllülüğe dayalı uzlaşma çabalarına yüksek değer biçmeli ve destek vermelidir. Devletin ve hükümetin sorumlu kurumlarıyla tüm sivil toplum kuruluşları, özgün çabalarıyla birlikte herkesi ilgilendiren ve aciliyet arz eden bu temeldeki görevlerde çözüm için tüm yetenek ve ağırlıklarını ortaya koymalıdır.

Şahsen İmralı sürecinde bu yaklaşımları netleştirip mümkün olduğunca uygulamaya geçirirken, üzerime düşen özgür yurttaşlık görevini yerine getirdiğim kanısındayım. Destek veren çabaların, bu yönlü yaklaşım ve çabalarımın daha da başarılı olmasına katkıda bulunacağı açıktır. Birlikte olması, bu çabalarımın daha da sonuç alıcı olmasını sağlayacaktır. Bu tavrımın bir gereği olarak, tüm Türkiye penceresinden sunduğum yaklaşım ve önerilerimi daha özgül ve ayrıntılı olarak Kürt olgusu ve sorumlu güçleri açısından da sonuç maddesi biçiminde ortaya koyarak, İmralı sürecinde Atina komplosuna yanıtımı tamamlamış olacağım.

f- Kürtler tarihlerinde özgürlüğe en yakın bir dönemin içine girmiş bulunmaktadır. Tüm tarihlerini bağlayan özgürlük-kölelik ikilemi, günümüzde de ihaneti bol ve haini çok olma özelliğini korumaktadır. Güçlü bir zihniyetten yoksunluk kadar sağlam ittifaklardan da nasibini alamamak bir eksiklik ve tehlike olarak varlığını sürdürmektedir. Ne özgürlük ne de köleliğin yeni biçimleri için önceden kesinleşmiş bir hüküm vermek zordur. İki eğilimin sürekli çekişme içinde geçeceği tarihin de bir gereğidir.

Kürt işbirlikçi üst tabakası, bölgede ve dünyada dar çıkarları için ve ilkel milliyetçi ideoloji ve duygularının bir gereği olarak, dışa dayalı yaklaşımı tek yaşam şansı olarak görmeye devam edecektir. Özellikle son olarak ABD, İngiltere ve İsrail'in önderlik ettiği Ortadoğu hamlesini bir bayram sevinciyle karşılayacaktır. Geleneksel işbirlikçiliği tüm statükocu güçlerle sürdürmek için, elden ne geliyorsa yapacaktır. Halk güçlerini ve demokratik yaklaşımı içten benimsemeyecektir; fırsat buldukça vuracak ve etkisiz kılmak isteyecektir. Buna güç getirmez ve başka çaresi kalmazsa, halk güçleriyle ittifaka ve demokratik uzlaşmaya gelecektir.

Halk tabakası tarihlerinde ilk defa bu denli özgürlüğe açık bir ortamla yüz yüzedir. Özgürlüğünü gerçekleştirmesi, önderliğinin zihniyet devrimine, ilkel milliyetçi ve klasik sol şemacılığından kurtulmuş kurumlaşma çabalarına bağlıdır. Aynı zamanda komşu halklarla iç içe bir özgürlük çabasını sergilenmesini de gerektirir. Kendine özgü demokratik kurumlaşmalarını -üst tabakanın kukla devlet çabalarından farklı görerek- gerçekleştirmesi, bu dönemin yeni olan en hayati görevi olarak anlam bulmalıdır. Ayrıntılarıyla izah etmeye çalışırsak:

1- Genelde tüm Kürtler, özelde Kürt halkı ve aydın güçleri, tarihin bir ürünü olan kültürel varlıkları konusunda doğru ve yetkin bir bilinçlenmeyi sağlamalıdır. Zihniyet devrimi esas olarak bu bilinçlenmenin gerçekleştirilmesidir.

Yaklaşık son buzul döneminin ardından M.Ö 20 binlerde başlayan, Zağros-Toros dağ sisteminde çıkan suların kenarında, plato ve ovalarında, mezolitik çağın ardından M.Ö 10.000'lerden itibaren 'neolitik devrim'le biçimlenen kültürün ürünü olarak ortaya çıkan, çok çeşitli adlar altında varlık gösteren bugünkü Kürtlerin tarihi, şüphesiz baş kurucu bir ögesi oldukları Sümer uygarlığıyla başlar. Tarihin başlangıcı yazıya dayandırıldığı için bu başlangıç böyle kabul edilmekle birlikte, Kürtleri en eski toplum olan neolitiğin kalıntı halinde de olsa halen sürüp giden özelliklerini yaratan güçlerinin başında gelen Aryen kültürünün 'kök hücre' halkı ve toplumu olarak varsaymak, doğru bir tarih perspektifine götürebilir. Kürt tarihi, neolitik kültürün sınıf uygarlığı karşısında sürekli direnme, daralma, işbirliğine çekilme ve adeta 'yere çakılma' biçiminde bir trendi başından itibaren taşımaktadır. Sümerlerle başlayan bu eğilim Babil, Asur, Urartu, Pers, Helen, Roma, Bizans, İslam-Arap, İran ve Türk İmparatorluklarınca hem köleci hem feodal sistem altında derinliğine ve çok sayıda kültürel halk gruplarıyla iç içe yaşama biçiminde sürüp gelmiştir.

Kapitalist emperyalist dönemin son iki yüzyılında kendini ulus olarak devletleştiremeyen Kürtler, yaygın isyanlarla daha da ezilmiş ve güçten düşmüş olarak, modern İran, Arap ve Türk ulusal ağırlıklı devlet biçimlerinin yönetimlerine girmişlerdir. Kanunen herhangi özgün bir hakka sahip olmadan, bir güç ve ağırlık ifade etmeden, kültürel varlıklarını hiçbir biçimde geliştiremeden, neredeyse tarihten silinmeyle yüz yüze gelmişlerdir. Bu sürece karşıt gelişen Kürt hareketleri, çağdaş bir burjuva sınıf ve halk temelinden ve onun ideolojik-politik ifadesinden yoksunluk nedeniyle, ayrıca siyasi anlamda talihsiz coğrafi yapının doğurduğu elverişsiz koşullardan dolayı bir ulus-devlet haline gelememişlerdir. Eskinin aşiret, dini, feodal, aile ve hanedan toplum yapıları, bu dönemde daha da yozlaşıp Kürtlerin konumunu zorlaştırmıştır. Eritme politikaları altında

başkalaşıma uğratarak özleriyle çelişir duruma sokulan toplum, tam bir krizle karşı karşıya getirilmiştir. Kürt olgusundaki bu tarihsel gelişim özelliği sorunun da özüne damgasını vurmuştur. Bu anlamıyla Kürt sorunu bir ulus sorunu olmanın ötesinde dağılan neolitik ve feodal aşiretlerin bir halklaşma ve demokratikleşme sorunu biçimine bürünmüştür.

Kürt üst tabakasının ya hakim ulus devletler içinde erime ve işbirlikçilik ya da fırsat bulduklarında ayrı devletleşme çabaları ile Kürt halk topluluklarının demokrasi arayışları arasındaki farkı derinliğine kavramak büyük önem taşır. Irak Kürdistan'ında yoğunlaşan devletleşmeyle Türkiye Kürdistan'ında gelişen demokratik kurumlaşma arasında özde ve biçimde temel farklar vardır. Irak Kürdistan'ındaki devletleşme, esas olarak ABD, İngiltere, İsrail ve diğer AB ülkeleri tarafından desteklenmektedir. Bundaki amaç, Ortadoğu'nun kontrolü ve İsrail'e stratejik bir müttefik yaratma ihtiyacıdır. Devlet ister federe ister bağımsız kurulsun, özünde kukla, işbirlikçi niteliğini mevcut haliyle aşamaz. Bunun için gerekli ekonomik, sosyal ve entelektüel temelden yoksundur. Dış güçler olmadan bir gün ayakta durabilecek yeteneği yoktur. Bununla birlikte gittikçe kökleşebilir, bir Kürt burjuva sınıfı Arap, Türk, Acem benzeri ortaya çıkabilir. Emperyalizm ve İsrail bunu sağlama olanaklarına sahiptir. Son Irak operasyonu bunu amaçlamakta olup başarmaya çalışacaktır. Daha sonraki süreç İran, Suriye ve Türkiye Kürtlerini bu çekirdek etrafında Büyük Kürdistan biçiminde genişletmeyi programına alabilir. İkel Kürt milliyetçiliği bu temelde davranmak zorundadır. Demokratik nitelikten uzaktır. Ya kendi kukla devleti ya hakim devlet içinde erimiş işbirlikçilik, bu ideolojinin politik özüdür. Irak'ta kendini sürekli devletleştirmeye çalışırken, İran, Türkiye ve Suriye'de kendi işbirlikçi kollarını sıkı hakim ulus devletçiliği içinde palazlandırıp, zamanı geldiğinde kendi içine çekmeye ve kendisiyle bütünleştirmeye çalışacaktır. Bunun için emperyalizme ve bölge devletlerine her türlü tavizkarlığı en ince ve kaba biçimleriyle gösterecektir. Zaman zaman bu taviz politikaları için şiddet öğelerini bir araç olarak hissettirerek sürekli devrede tutacaktır. Halka ve halk özgürlük güçlerine karşı aynı sinsiliği ve kabalığı iç içe politikayla gündemde tutacaktır. Halkın gerçek demokratik talepleri sanki yokmuş veya kendisi temsil ediyormuş gibi davranacaktır. Kendi meclislerini, kongrelerini halkınkiymiş gibi yansıtabacaktır.

Açık ki, üst tabakanın bu yeni ve tarihi olarak hızlanan gelişmesi karşısında, Kürdistan halk güçleri, Kürtler ve azınlıkların tümü, kendi özgürlük alternatiflerini kapsamlı projeler olarak gündemleştirme tarihi göreviyle karşı karşıyalar. Aksi halde birçok dünya örneğinde görüldüğü gibi milli hislerin etkisi altında öz çıkarlarını doğmadan kaybedebilirler. Yüzlerce kez birçok alanda tekrarlanan bu oyunu Kürdistan'da bozmak, Kürtlerin ve tüm Ortadoğu halklarının demokratikleşmeleri açısından kilit bir anlama sahiptir. Kürt halk güçleri, ilke olarak üst tabakanın devletleşmesine karşı olamaz. Ama onun daha doğarken antidemokratik yapısı, demokratik uzlaşmaya yanaşmaması, sıkı işbirlikçi karakteri bağrında birçok tehlikeyi taşımaktadır. Milli hisleri hem Kürt halkına hem de komşu uluslara karşı sürekli kabarmak isteyecektir. Mücadelesini teslimiyetle milli boğazlaşma çizgisi arasında yürütecektir. Tipik İsrail-Filistin, Boşnak-Sırp olgusuna benzer tutumlara yol açabilecektir. Bu türlü bir çizgi on yıllarca sürecektir halkın enerjisini tüketme, ağır can kayıpları, yoksulluk, acılar, krizden kurtulamayan bir toplumsal yaşam anlamına gelecektir. Emperyalizmin 'böl-yönet' veya 'tavşana kaç, tazıya tut' politikası da bu çizgiyi körükleyecektir. Bu çizgi ve uygulamanın panzehiri Kürdistan halkının demokratikleşme projesidir. Kürtlerin demokrasi seçeneği olarak da değerlendirebileceğimiz bu eğilim, 1970'ler sonrasında PKK ile tarihi bir adım atarken, Kürt sorununu da farklı bir eksene taşıdı. Kürt Özgürlük Hareketini ısrarla kendi denetimlerinde tutmak isteyen emperyalizm ve İsrail bunda başarılı olamayınca, 1990'lar sonrasında Türkiye'nin bu sorunda yaşadığı çözümsüzlüğü kullanmaya çalıştılar. Bir taşla birkaç kuş vurma politikasıyla yaklaştılar. Güya PKK'yi sıkıştırmakla Türkiye'ye yardım etmiş iken, özde ise Kürt üst tabakasına devlet olma yolunu açmakla tarihi bir sonuç elde etmiş oldular. Sıkışan Kürt ilkel milliyetçi güçlerine altın tepside bir imkan sundular. Atina komplosu bu savunmada dile getirdiğim anlamıyla bu girişimleri açıkça ortaya koymaktadır. Bütün bu karşıt çabalara rağmen, Kürtlerin demokrasi hamlesi hızından bir şey kaybetmedi. Tüm Kürdistan parçalarında ve yurtdışı Kürtlerinde ezici çoğunlukla hem yığınsal kitle hareketleri, hem de kurumsal alanda açılımlar sağlandı. Kürtlerin komşu halklarla iç içe demokratikleşme açılımlarını teorik ve pratik boyutlarında özenle çok kapsamlı olarak değerlendirmek gerekir. Her şeyden önce Kürt Demokrasi Hareketi, içinde yer aldığı devletleri yıkmak gibi bir amacı taşımamaktadır. Bu devletlere yönelik tavrı, kendine yönelik demokratik duyarlılıktır. Demokratikleşmesini bölücülük, ayrımcılık gibi göstermemektedir. Tersine, özgür demokratik birliğe dayanan güçlü ülke ve devlet bütünlüğünü amaçlamaktadır. Bu yaklaşıma hem Kürtler hem

de komşu ulus-devletler şiddetle muhtaçtır. Çünkü bu bir yandan çok tehlikeli milliyetçi eğilimlerin karşılıklı şiddet yöntemleriyle muazzam güç kaybına yol açmasını önüyor; diğer yandan kriz içindeki soruna kansız, bütünlüğe hizmet eden bir çözüm yöntemi geliştirerek bir güç kaynağına dönüştürüyor. Büyük yaratıcı değeri buradadır. Aslında bu çözümü kendi coğrafyalarında en çok geliştiren ABD, İngiltere ve İsviçre gibi ülkeler, büyük gelişmelerini esasta bu demokratik tarza borçludurlar. Kürtlerin toplum yapıları da bu çözüm tarzına şiddetle ihtiyaç göstermektedir. Tarih boyunca şiddet ve yoksulluktan epey zayıf düşmüş ve hücrelerine kadar parçalanmış bir halk olarak, ancak demokrasi ruhu ve bilinci içinde kendini toparlayabilir. Güç kazanıp kardeş halklar içinde bir güç kaynağı olabilir. Demokratikleşen Kürt halkı, demokratikleşen Türk, Arap, Fars, Asuri, Ermeni, Rum, Çeçen, Abaza, Türkmen, Yahudi halklar demektir. Demokratikleşen Kürdistan, demokratikleşen Ortadoğu'dur. Bu denli bir demokratik tetikleme özelliğine sahip halktır. Filistinliler gibi her şeyini, hedefi her türlü yöntemle imha eden bir çözüm stratejisine bağlama ancak güç tüketir. Er geç sonuç yine demokrasidir. Çünkü halkların çözümü ayrı devlet olamaz. Ayrı devlet, sürekli üst tabaka ve burjuvazinin talebidir. Kaldı ki, halklar devletçi de olamaz. Devletçilik teorik olarak da halk çıkarımı karşılamaz. Devlet daha çok eşitsizlik ve özgürlüksüzlük demektir. Anti-emperyalist ve sömürgecilikle oligarşiye karşıtlık dışında, tüm devletleşmeler özgürlüğü ve eşitliği azaltır, çoğaltmaz. Yani devlet kurma yöntemlerine karşı olma ilkesel bir tutumdur. Burada karşı olunan, devlet kurma özel görevidir. Yoksa zorunlu bir devlet olma durumu ortaya çıktığında, buna yönelik tavır, onu ele geçirip kendi devleti yapmak değil, onu demokratik duyarlılığa bağlamak biçiminde olacaktır. Şahsen sosyal bilim teorisinde vardığım en önemli sonuç, emekçi halkların devletçi yaklaşımları ve araçları esas alamayacakları biçimindedir. Halklar için temel araç, toplumun ekolojik ve demokratik koordinasyon biçimleridir. Bunun için 'ne kadar ihtiyaç, o kadar sivil toplum kuruluşları'dır. Çağdaş demokrasinin de evrimi bu yönlüdür. Başta AB'de olduğu gibi, klasik devlet modelini aşmak, bugünlerde bir Avrupa Konvansiyonu biçiminde varlık kazanmaktadır. Klasik devletten uzaklaşmak, krizlerden kurtulmak için temel bir ilke haline gelmiş bulunmaktadır. 'Ne kadar az devlet, o kadar çözüm' sıkça tekrarlanan bir formül halini almıştır.

Özcesi, hem tarihi ve toplumsal özellikleri hem de çağdaş gelişmeler, en önemlisi de komşu ulus devletlerin halklarıyla çok parçaya bölünmüşlük ve iç içelik, Kürt halkı için demokratik çözüm projelerini adeta vazgeçilmez bir araç haline getirmiştir. Ortadoğu'nun ekmek ve su kadar demokrasiye ihtiyacı, bu eğilimi şiddetle teşvik eden diğer önemli bir faktördür. Kürtlerin başarılı demokrasi projeleri, Ortadoğu'nun İsrail'i de kapsamına alacak topyekün bir demokrasi hamlesine dönüşme imkanına sahiptir. Özellikle Türklerle Kürtlerin tarihten gelen Ortadoğu'da birlikte hareket etme tarzları, günümüzde birlikte muazzam 'Ortadoğu demokrasi yürüyüşü'ne dönüştürülebilir. Bu yürüyüş en az Ortadoğu'nun petrolü ve suyu kadar halklar için bir ihtiyaç ve zenginliktir.

Bu temelde 'İkinci İsrail' olarak çok korkulan 'milliyetçi ve devletçi Kürdistan projesi' yerine, 'Demokratik Kürdistan Projesi' Türk, İran ve Arapların ulus olarak Kürtlere daha olumlu ve çözümleyici yaklaşımlarını getirecektir. Kürtler bir korku kaynağı değil, uzlaşma için aranan dost ve kardeş muamelesi görecektir. Tüm bölge için 'böl-yönet' aracı olma yerine, gönüllü ve güçlü temelde özgürce bütünleştirme eksenini rolünü oynayacaktır. Kürtler Ortadoğu'nun temel demokrasi güvencesi ve dayanağı olacaktır. Dünyada hegemonyacı güçlerin aleti olarak değil, bölgenin büyük demokrasi hamlesinin temel demokratik gücü olarak saygıyla anılma ve desteklenmeyi hak etmiş bir halk olarak değerlendirilecektir. Zihniyet dönüşümünün halkta ve önder güçlerinde bu yönlü sağlayacağı gelişmeler, şüphesiz ekonomik, sosyal, sanatsal ve bilimsel alanlar başta olmak üzere, her alanda bir aydınlanma ve idrak gücü yaratacak; özgür yaşamı sürekli hayal edilmekten çıkarıp nesnel bir gerçekliğe ve biçimlendirmeye kavuşturacaktır.

2- Kürtlerin demokratikleşme projesi için, sorunlar zihniyet ve vicdan devriminde çözümlense de, asıl güçlük devlet kurumunun demokratik kurumları içine sindirememesi ve kendine yönelik bir tehdit gibi algılamasıdır. Ortadoğu devlet geleneğinde halkın her yoğunlaşması kendi otoritesine yönelik sayılmıştır. Adeta karıncalaşan bir halk istemektedirler. Batı uygarlığının üstünlüğü, bireyi ve bireylerle kurumlaşan halkı esas almasındandır. Özgür kişilik de devlete karşı dik kafalılık olarak değerlendirilir; tercih edilmez. Kul ne kadar uysal ise, o denli tercih edilir. İyi tebaa olabilen halk esas alınır. Batı demokrasileri ise bu geleneği yıkararak oluşmuştur.

Türkiye Ortadoğu'da çağdaşlığa en yakın devlet tarafından temsil edilmesine rağmen, demokrasi sorununu bu nedenlerle tam çözememektedir. Demokratik kabarışı ve kurumlaşmayı kuşkuyla ve

bir gün otoritesine meydan okuyacak tehdit gibi algılamaktadır. Bununla birlikte 19. yüzyıl milliyetçiliği temelinde gelişen ulus-devletin katı bir uygulanaşı sorunu daha da ağırlaştırmaktadır. Aynı sorunları İran ve Arap devletleri de yaşamaktadır. Tüm devlet kurumlaşmalarında hakim ulusun ve dinin resmi bir kolu da diyebileceğimiz kesim egemen kılınmaktadır. Diğer etnik ve dini gruplar olabildiğine dışlanmaktadır. Bununla yetinilmemekte, 'öteki' denilenlerin kendi demokratik sivil toplum kurumlarının önüne çok yönlü engeller dikilmektedir. Resmi ideoloji, resmi ulus anlayışı, resmi dil, kültür ve siyaset anlayışına kadar her alana bir damga vurularak, bunun dışına çıkan suç ve suçlu kavramına alınır; hatta vatan, ulus, devlet haini olarak ilanı da peşi sıra gelebilir. Demokratikleşme sorunsalı esas olarak bu yarı-Doğu, yarı-Batı devlet karmasından ileri gelmektedir. Demokrasinin kurumlaşması bu devlet yapılanmasının aşılmasını, en azından demokratik kurumlaşmaya duyarlı olmasını gerektirir. Genelde tüm toplum sınıflarının, özelde halk sınıf ve tabakalarının öz örgütlenmeleri bir tehdit ve otoriteyi kaybetmek değil de, çağın gerekli kıldığı ve sorunların çözümü için zorunlu olan örgütsel yapılar olarak değerlendirilmelidir. Resmi ideoloji ve kurumsal dayatmaları terk etmelidir.

Türkiye için daha bilimsel bir ulus-devlet anlayışı kadar, dil ve kültür özgürlüğünü serbest bırakan bir ortam, demokratikleşme için asgari koşuldur. Kendini Kürt veya Türk, başka etnik ve inanç yapısından sayma, düşünsel özgürlük olarak anlaşılmalıdır. İster eski çağlarda hakim dinin avantaj sağlaması, ister hakim ulusun avantaj sağlaması olsun, aralarında fark yoktur. Özünde her iki anlayış aynıdır ve demokrasi ile uyumsuzdur. Kurumlaşmaya yaklaşımda, devlet anlayışında bu yönde değişimler beklenirken, demokratik kurumlaşmaların da kendini devletle özdeşleştirmemesi büyük önem taşır. Kurumlar devletle rekabet için değil, kendi fonksiyonları için vardılar. Demokratik kurumlar mensuplarının çıkarlarını devlete taşıyabilirler, ama bunu devletin fethi biçiminde algılayamazlar. Devletten en çok isteyebilecekleri, iradelerine ve haklarına saygı ve duyarlılıktır.

Kürt sorununda geçmişte yaşanan acı deneyimleri bir yana bırakalım, kurumsal düzeyde, zihniyet ve sanat düzeyinde bile halen sıradan ve doğal gelişmelere kuşku ile yaklaşılmakta ve takibi eksik edilmemektedir. Kültürel varlık konusunda araştırma ve temsiller son derece kısıtlılık altında yürütülmekte, çoğunlukla bölücülük damgası yemektedir. Her Kürtlük olgusu, bölücülüğe götürebilecek bir olgu kapsamında şüpheli görülmektedir. İsrarla vurguladığım bu hususlar karşılıklı aşılmadan, demokratikleşme çakılı kalmaya devam eder. Demokrasi uçağı tek kanatla uçamaz.

Devlet PKK-KADEK'in tümüyle silahsızlanmasını isterken, demokrasi açısından haklı olabilir. Ancak tam demokrasi yürürlükte ise bu doğru bir taleptir. Dolayısıyla her iki tarafın atması gereken adımlar vardır. Bu adımları devlet açısından açıklığa kavuştururken, esas olarak tüm Kürtler açısından da açıklığa kavuşması daha çok gereklidir. Çünkü hem zihniyet ve kültür, hem de kurumlaşma açısından sınırlı bir tecrübe ve teorik çerçeve söz konusudur. Herkes demokrasiyi dört yılda bir seçim, koltuk ve avanta sanmaktadır. Tam bir demagoji ve hastalık olan bu zihniyet ve uygulama aşılmadan, demokratikleşmede mesafe alınamaz. Demokrasi, halkın özgürlüğüne inanç rejimi olarak, erdemlerine anlam veren gerçek yurtseverlerin siyaset tarzıdır. Koltuk ve avanta ile alakası yoktur. Rant getirmez. Halk için zorunlu olan ortak ihtiyaçların düzenli seçimlerle en iyilerin görevlendirilmeleri amacını taşır. Özcesi, sıkı ve doğru bir eğitim demektir.

Kürt halkının dağıldığı tüm ülkelerde devlet otoritesiyle benzer sorunları yaşamaktadır. Tepeden turnağa kendini ortaçağ köleliğinden (ağalık, şeyhlik, beylik) kurtarmaya çalışırken, bunu hakim ulus devletleri içinde erimek için yapamaz. Bunu istemek, ortaçağ köleliğinden daha beter bir duruma düşürmek demektir. Bu yüzden de feodal ideoloji ve kurumlar aşılamıyor. Adeta ikili bir kapana kısılmış gibidir. Demokratikleşme, bu iki kapandan acı çekmeden, kan dökmeden kurtulma imkanı demektir. Bu imkan verilmezse sürekli kriz, isyan ve bastırmalar da gündemden eksik olmayacaktır.

Bu gerçekler temelinde daha somut bir Kürt demokratik kurumlar projesini öneri olarak geliştirmek durumundayım. Proje ağırlıklı biçimde her alandaki halk olarak Kürtleri kapsamayı hedeflemektedir. Üst tabakayı dışlamamakla birlikte, onları esas almamaktadır. Çünkü onların ilgisi devletçi çözümlerdir. Ayrıca her Kürdistan parçasındaki azınlıklara ve ulus devlet bireylerine de açıktır. Dar milliyetçi bir perspektifi esas almamaktadır.

Tüm Kürdistan parçalarını içeren genel bir 'Halk Kongresi' gereklidir. Varolan Kürdistan Ulusal Kongresi (KNK) içerik ve biçim olarak çözümlenen çerçeveyi kapsamamaktadır. Bunun dar ve yetersiz kaldığı, kendini mevcut ihtiyaçlar bağlamında işlevsel kılamadığı görülmektedir. Ayrıca ulusal ifade ediş milliyetçiliği ve devletçi çözümü çağrıştırmaktadır. Ulusal yerine halk'ın

konulması gerçekliğe daha uygun düşmektedir. Benzer adlı bazı kuruluşlar daha var. Önemli bir husus da KADEK'le benzer olmasıdır. İkisi de kongredir ve aynı tabana sahiptir. Birleşmeleri daha gerçekçi olmaktadır. İkisinin olağanüstü bir kongre ile bütünleşmeleri bir öneri olarak sunulabilir. Düşünülen KHK (Kürdistan Halk Kongresi) amaç olarak devletleşmeyi içermeyen, mevcut ulus-devletler ile sorunları barış içinde ve demokratik siyaset esasları ile çözmek biçiminde kendini tanımlayabilir. Bu tanım ciddi, doğru bir teorik çabanın ve pratik eylemliliğin sonucu olarak geliştirilmektedir ve dikkatle kavranmaya çalışılmalıdır. KHK'nin üye sayısı parçaların nüfus oranına göre 250-300 arası önerilebilir. Üyeler mevcut devletlerin yasalarını dikkate alarak uygun yöntemlerle seçilir. Yıllık toplantı yapması ve 25-30 civarında bir yürütme konseyini seçmesi de görevlerindedir. Halkın tüm demokratikleşme sorunlarında karar ve siyaset geliştirebilir. Kürtlerin yaşadığı devletlerin içinde yasadışı değil, yasal partilerle çalışmayı esas almak durumundadır. Bu yasal partiler yalnızca kendi iradesinde partiler olmayıp, bir dostluk konumu içindedir. Devletlerin yasa ve nizamname düzenine uymaları esastır. KHK, ancak ulus-devletle halkın demokratikleşme kurumlarını doğru değerlendirip kararlaştırmakla rolünü oynayabilir. İzin verilmesi halinde, bizzat her ulus-devlet içinde kendini yasal bir statü içine alabilir. Bunun mücadelesini vermelidir. İcra konseyinin altında temel ihtiyaca göre komiteleşmelere gidilir. Başlıca komiteler siyasi (iç ve dış), sosyal, ekonomik, bilim-sanat ve basın-yayın biçiminde oluşturulabilir. Bu komitelerin ihtiyaca göre kol ve birlik örgütlemelerine gitmesi ve kitle örgütlemesi amaçlaması önerilebilir. Taban örgütlenme olarak komün veya ocak tarzı esas alınabilir. Bütün bu örgütlenmeler açıktır ve demokrasinin temel ölçütlerine göre işleyişlere sahiptir.

Ana hatlarıyla çok kısa olarak şemalaştırmaya çalıştığım ve öneri olarak sunmak istediğim Kürt halkının bu yönlü sorumlu bir muhataba kavuşması, ulus devletleri endişelendirmemelidir. Asıl sakıncalı olan, ucu, yetkisi ve tarzı belli olmayan, her an her yola başvurabilecek sorumsuz ellerdeki amatör, sıkça çeteleşen örgütlerin halk saflarını işgal etmesidir. Buna bir de şiddet ögesini kattık mı, geçmişte yaşanan ve halen yaşanma tehlikesi olan kaos halindeki durumlar ortaya çıkar. Bu tür yapılanmaların halk saflarında ve devlet için ne kadar sakıncalı durumlar yarattığı göz önüne getirildiğinde, KHK tarzı en gerçekçi ve çözümleyici bir model oluşturmaktadır. Mesele tek bir Kürdistan parçası olsaydı, bu tarz bir örgütlenme gerekemeyebilirdi. Ama parçalar ve ulus devletler birbirini şiddetle etkilediği için, bu tarz bir örgütlenme ve siyaset temsilciliğine ihtiyaç olmaktadır. Türkiye açısından geçmişle kıyaslandığından belki ürkütücü gelebilir. Fakat yanı başındaki Kürt milliyetçiliğinin devletleşmeye açık yapılanması karşısında, üniter devleti esas alan ve iyi tanımlanmış bir demokrasiyi amaçlayan bu tarz bir yapılanma en uygun çözüm aracı olarak görünmektedir. Aksi halde halk milliyetçi ayrılıkçılığa dalgalar halinde kapılacaktır. İlkel milliyetçiliğin vereceği güvence ne olursa olsun, objektif olarak gelişenin bu gerçeklik olduğu son Irak operasyonunda yeterince netlik kazanmıştır. Türkiye, Kürt sorununu kendi sorumluluğunda görürken, bu tür bir örgütlenmeyi kuşku kaynağı gibi değil, teşvik ve destek görmesi gereken bir dost, bir uzlaşma muhatabı olarak kabul etmelidir. Reddetme ve karşı tavır, bir yandan devletçi milliyetçiliği güçlendirirken, halk güçlerini de hem silaha ve şiddete, hem de zorunlu ayrılıkçılığa teşvik etmiş olur. Dünyada çok sayıda örnekle kıyaslandığında, bu modelin, yaklaşımın en yapıcısı olduğu görülecektir. Küçük bir Çeçenistan, Kosova bile ayrı devletten aşağısını kabul etmiyor. Tabii bu tavırları da sorunları kangrenleştiriyor. Eğer bu öneri taraflarca uygun görülürse, geriye bir PKK-KADEK ile KNK'nin birleşme sorunu gündeme gelebilir. Bu temelde arayışlar ilkesel ve pratik yönde geliştirilir.

Bu genel proje dışında çözümleyici araçlar büyük önem taşır. Sivil toplum örgütleriyle (STÖ), KHK ve yasal partileri birbirlerine alternatif olarak görmemek gerekir. Her birisini kendi alanı ve yapılanması içinde ele almak daha doğrudur. Her yapılanmayı ihtiyaçlar belirler. Şematik, bürokratik örgütlenmeler kesin amaca hizmet etmez ve sorunları çözümsüz bırakır. STÖ de çok yaygın olarak, merkezi ve mahalli olarak geliştirilebilir; ekonomik içerikli olanından sosyal, kültürel, ekolojik, sanatsal, bilimsel, sportif, eğitsel, sağlık, tarih, vb., 'hangi alanda ihtiyaç, oraya bir STÖ' esprisi ile yaklaşılmalıdır. Bu amaca uygun kişilikler ve işlerlikleri asla ihmal edilemez.

Yasal demokratik partiler de Kürtler açısından çözümleyici ve büyük önem taşır. Salt Kürtler için parti anlayışı yanlışlıklara yol açmakla birlikte, Kürtlerin yoğun bulunduğu ve kendilerine özgü sorunların yaşandığı alanlarda Kürt demokratik partilerinin kurulması yasal olarak da mümkün ve işlevseldir. Bu tür örgütlenmeler milliyetçi-ırkçı esaslardan uzak durmalı, milliyet ayırımı gözetmemelidir. Ama çoğunluk alanlarında ister bağımsız ister seksiyon tarzında biçimlenmelere

açık olmak, demokratik tarzın işleyişi açısından çok önemlidir. Bu, Batıda ve dünyanın her yerinde yaygınca görülen bir tarzdır. Doğal olarak bu partiler demokratik koalisyonlar halinde iktidar olabilir veya etkileyebilirler. Yalnız başına hareket etmeleri etkilerini kesinlikle zayıflatır. Geniş demokratik ve ekolojik koordinasyonlar biçiminde hareket en doğru tarzdır.

Kürtlerin özellikle bilim ve sanatla, eğitim ve medya alanlarındaki kurumlaşmalarının önemini ayrıca belirtmek gerekir. Kültürel özgür ifade için bu kurumların başta gelen rol oynadığı açıktır. Ulus-devletin bu yönlü kurumlardan çekinme yerine destekleme görevi vardır. Zaten resmi dilin yaygın eğitimi ve işleyişi söz konusuysen, ilkokul seviyesinde bir Kürtçe eğitim ancak teşvik görebilir. İki dilli olmak bir toplum zenginliği olarak görülmelidir. Hindistan'da yüzlerce, İsviçre'de dört temel dilin işlevselliği devletin işleyişini engellemiyor, ulusal bütünlüğü bozmuyor. Demokratik kurumlaşmanın önemli bir alanı da belediye, kent ve kırsal köylerdir. Coğrafi zeminle, dolayısıyla ekolojiyle yakından ilgili bu alanlardaki demokratik kurumlaşmalar, demokratik rejimin temelidir. Köy ve kent demokratikleşmedikçe, tüm toplumun üstünde istenildiği kadar merkezi kurumlar ve yönetimler oluşturulsun, kendi başlarına demokratikleşmeleri olası değildir. Demokrasiler özü gereği halkın tabanından kalkan, onun iradesini kolektif yönetime taşıyan bir mahiyet arz ederler. Önemi bu mahiyetinden ileri gelir. Dolayısıyla kentlerde belediyeler, köylerde köy komün veya ocakları (ihtiyar heyetleri dar ve fazla demokratik değildir) kavram ve kurum olarak üzerinde durulmayı gerektirir. Kendi başına belediye ve köy yönetimleri demokratiktir denilemez. Demokratikleştirilmeleri başlı başına bir sorundur. Bir yandan devletin bu alanlar üzerindeki ezici gücünün zorunlu haller ve ülke genelindeki ihtiyacın dışında kaldırılması; diğer yandan adeta feodal toplumdan kalma belediye ve köy ağalığı biçimindeki objektif uygulamanın, halkın özgür irade seçimi ve denetimiyle 'komün' ve 'kent meclisleri'nce oluşturulup denetlenmesi gerekir.

Daha genel bir anlayış olarak; dünya çapında gelişen yerelliğin, yerel kültür ve ekolojinin artan büyük önemi nedeniyle bu alan kurumlaşmalarına entelektüel düzeyde yüksek ilgi göstermek ve örgütlemek başta gelen demokratik siyaset konularıdır. Çerçeve tanımlanmasını böyle yapabileceğimiz köy ve belediye kurumlaşmalarını Kürt toplumunun özelliklerine uyarladığımızda, daha somut olarak kentler için 'özgürlükçü belediye hareketi', kırsal köy alanlarına ilişkin de 'özgürlükçü komün hareketi' olarak adlandırmak uygundur. Halkı bir ağa, tarikat başı, muhtar ve korucu-bekçinin insafına bırakmak demokrasinin inkarıdır. Feodal mahalli güçlerle, merkezi devletlerin yüzyıllarca halka dayattıkları bu tüm antidemokratik yönetim anlayışları, uygulamaları ve kurumlaşmaları aşılmadan, genel demokratikleşmenin de başarılmayacağı açıktır.

Hakim ulus-devlet parlamentoları ile Federe Kürt Parlamentosunun Kürt halkı açısından bazı temsilcilerini ilgili yasalar çerçevesinde seçip bir 'demokratik uzlaşısı'nı aramak açısından önemi vardır. Kendi varlığını ve özgürlüğünü tanımayan tüm parlamentoların, Kürt halkının özgünlüklerini temsil etme diye bir sorunları yoktur. En basit insan hakları olan Kürt çocuklarına anadil eğitimi ve kültürel geleneklerine göre adlanma ve yaşama olanaklarının sınırlandığı ortamlarda, 'Kürt parlamenterlerden' bahsetmek olası değildir. Diline ve kültürüne sahip çıkmayanın halk temsilcisi olarak adlandırılmasının hiçbir siyasi sözlükte yeri yoktur. Ama hakim ulus ve dinler adına tarihte olduğu gibi kendilerini görevli görmeleri mümkündür ve Kürt kökenliler açısından da sosyolojik gerçeklik budur. Dolayısıyla önümüzdeki süreçte devlet geneli açısından olduğu kadar, ulusal temsil kurumları açısından da yeni biçim arayışları önem taşımaktadır. Demokrasinin bu kiblegahları açısından, özellikle Türk, İran, Arap ve Kürt Federe Meclislerinde Kürt halkının gerçekçi temsili özde ve biçimde önemli bir sorun olarak durmakta; demokratik uzlaşısı açısından büyük önem arz etmektedir.

Demokrasinin kurumsal temsili açısından son bir önemli nokta da, temel toplum kategorileri olan kadın, gençlik, etnik ve dini gruplaşmaların özgün kurumlaşmaları ve kitlesel örgütlenmelerinin vazgeçilmez öneme sahip olduklarıdır. Sivil toplumun en önemli kesimleri olan bu alanları demokratik kitlesel örgütlenmelere kavuşturmadan, tam özgür ve eşit bir demokrasiden bahsedilemez. Demokratik kurumlar için genel yasaların uygunluğuyla, demokratik işleyiş cevap veren tüzük ve yönetmelikler de önemle çözümlenmesi gereken konular ve sorun alanlarıdır.

Bir öneri olarak sunduğum demokratik kurumlaşmaya ilişkin bu görüşler gerekli olur ve fırsat düşerse değiştirilip geliştirilebilir.

3- Demokrasiler halk eylemliliğiyle bağlantılı rejimlerdir. Halkın eyleminin olmadığı yerlerde demokrasiler yeşeremez. Devletin halkın eylemliliğine saygısı kadar, halkın da devlete saygılı olması, onun kendisine duyarlı olan düzenini bozmaması gerekir. Karşılıklı bir konsensüste

buluşmaları esastır. Her şeyin devlete bırakılması ne kadar demokrasiden uzaklaşmaya götürürse, her şeyin halk eylemciliğine bırakılması da anarşiye götürür. Tarih boyunca çok denenen bu uç noktalara düşmemek önem taşır. Son yüzyılda özellikle gerek 'ulusal kurtuluş', gerek 'sosyalist kurtuluş' adına yürütülen ayaklanma ve savaşları da halk eylemliliği olarak kutsamak gerçekçi değildir. Son tahlilde 'reel sosyalizmin' ve 'ulus devletlerin' aşılması gerçeği, bu iddiaların fazla bilimsel olmadığını yeterince ortaya koymaktadır. Toptancı olan bunlar ve benzeri kavramlara daha ihtiyatlı ve gerçekçi yaklaşmak son derece önemlidir. Bir nevi din, hanedan kavramlarına benzemektedirler. Artık halkın eylemliliği çok zorunlu meşru savunma dışında zor içermemek kadar, devlet yıkma ve kurma amaçlı da olmamak durumundadır. Aksi halde 70 yıl da geçse ve dünyanın 1/3'ünde egemen de olsa aşılmaktan kurtulamaz. Doğrusu, halk eylemliliğinin esas amacı, devletin kendi demokratik kurumlaşmasına, böylelikle özgürleşmesine rıza göstermesi ve bunun için sorumlu temsilcilerini kabul etmesi biçiminde formüle edilmelidir. Ne devlete tapınmak, ne de yıkmak için halk adına savaşlar ve eylemler doğru ve meşru olarak değerlendirilemez; değerlendirilirse bile, halkın özgürlüğüne en sonunda ters düşmekten kurtulamaz.

Bu çerçevede devlet ve halkın demokratik kurum ve eylemliliklerinin birbirlerini tanımaları toplumsal meşruiyetin özüdür. Türkiye'de, son 30-40 yılda sağda, solda, dini veya etnik temellerdeki eylemlilikler ve devletin bu eylemliliklere karşı tavrı birçok noktada aşırıya kaçmış; karşılıklı meşruiyete hizmet etmemiştir. Demokratik ve sosyalist geçinen güçlerin gizli silahlı duruma geçmeleriyle, devlet adına sola karşı 'ülkücü', Kürtler ve PKK'lilere karşı 'Hizbullah' tarzında yapılan eylemler demokratikleşmeye büyük zarar vermiştir. Bunun meşru savunmalarla izahları güçtür. Karşılıklı bir özeleştirme ve meşruiyetlerini tanıma süreci, tüm toplum ve öncü güçleri arasında hoşgörü ortamının yaratılması ve demokrasinin insan haklarına ilişkin gelişmelerin işlerliği açısından önemlidir. Türkiye, geçmişi bir tarafın diğerini suçladığı biçimiyle kalamaz. Gerçekçi yol; herkesin ve grubun demokratik kriterler temelinde kendini gözden geçirmesi, gerekli özeleştiri yapması ve genel toplumsal meşruiyete karar kılmasıdır. Buna devletten tutalım, kendini en masum gösteren tarikatlar ve aydınlara kadar herkes girer.

Kürtler açısından demokratik eylemlilik büyük önem taşır. Kendi demokratik kurumlarını ve devlet nezdinde meşruiyetlerini ancak kendi meşru eylemlilikleriyle sağlayabilirler. Bunun doğru biçimini bulmaları gerekir. Tarihsel ve dünya çapında yol gösterici örnekler vardır. Ama bunların oldukları gibi taklit edilemeyecekleri açıktır. Hindistan'da Gandi'nin pasif eylem tarzından Güney Afrika Cumhuriyetinin getto hareketlerine; Filistin İntifadası'ndan günümüz Arjantin'indeki sokak ve mahallelerin komün ve özerk yönetim benzeri hareketlerine kadar birçok örnek incelenmeye değerdir. Kürtlerin, oldukları devletlerin tümünde, bir 'barış ve demokratik meşruiyet tanıma' sloganı altında yaygın ve sürekli hareketi demokratikleşmelerine hizmet edebilir. Çok zorunlu meşru savunmalar dışında zor araçlarına başvurmadan, bu yönlü barış ve demokratik eylemliliklerini bir yasal hak olarak da talep etmeleri gerekir. Burada iki önemli koşul, taleplerin şiddet içermeyen ve devletten ayrılığı savunmayan nitelikte olmalarıdır. Bunun yanında 'anadilde eğitim hakkı', 'yoksulluk ve işsizliğe çare' eylemlilikleri büyük önem taşır. Buna benzer temel ihtiyaçlara dayanan eylemlilik, en az demokratikleşmenin kurumlaşmaları kadar gereklidir. Devletlerin de bunların yasadışılaşma taşmamaları açısından, kontrol hakkını sürekli kısıtlama ve işlevsiz bırakma biçiminde demokrasinin özüne aykırı kullanmaması önemlidir. Eylemliliklerin yasal meşruiyeti amaçlamaya dikkat etmeleri, bunları aşmamak için yeterince örgütlü ve disiplinli olmayı bilmeleri gerekir. Toplumun genel hassasiyetlerine dikkat etmek de karşılıklı vazgeçilmez bir husustur.

Önemli bir demokratikleşme ve barış problemi de PKK-KADEK'in silahlı konumudur. PKK-KADEK'in siyasi olarak kendini meşrulaştırmasına ilişkin KHK çatısı altında birleşmeleri önerisinde bulunmuştum. Silahtan arınmak için ise, ilgili devletin bazı yasal çerçeveler geliştirme ihtiyacı vardır. Türkiye örneğinde düşünülen 'pişmanlık yasası' hem kapsam hem de biçim olarak sürecin özüne cevap vermemektedir. Genel bir af için koşullar da uygun görülmediğinden, daha gerçekçi bir yol, genel bir silah bırakılması karşılığında, katkı sunan herkese -yurtdışında, Avrupa'da kanun dışına düşenler dahil-, cezaevinde ve dağ başında silahlı olanları da kapsayan, Cumhuriyetin demokratik, laik, sosyal ve hukuki özelliklerine katılım halinde barış imkanı veren bir düzenlemedir. Böylelikle silahlı direnmede kararlı olan ve Cumhuriyeti sayılan nitelikleriyle tanımak istemeyenlerin durumu göz önüne getirilirken, daha onurlu ve Cumhuriyetin hedeflerine gönüllü katılıma da daha bütünleştirici ve güçlendirici rolünü oynama imkanı verilmiş olur.

Bunun tarihi ve toplumsal temeli de vardır. Otuz yıl önce başlarken 'Komünizm', 'Kürtlük' vb. konular yasak iken, bugün legal partiler haline gelebilmişlerdir. Yine birçok örgüt silah bırakmıştır veya bırakarak demokratik bütünlüğü kabule hazırdır. O halde bu tarihi-toplumsal gelişmeyi konuyla ilgili düşünülen bir yasada içermek ve dile getirmek son derece doğru, gerekli, önemli ve çözümleyicidir. Aksi halde olacak olanı ne kadar arzu etmesek de, daha önce PKK-KADEK açısından belirttiğim gibi, Irak'ta ABD'nin de dayatmasıyla yaklaşık on bin silahlı güçle, 15 Ağustos sürecinin (250 katılımla başlamıştı) çok üstünde bir güçle zorluklara, acı ve kayıplara yol açabilecek yeni bir süreç kaçınılmaz olur. Uzun süredir bu yönlü bir yolun açılmaması için çok sayıda öneriyi hem devlet hem de PKK tarafına iletmiştim. Beş yıldır bir sakinlik dönemi bu girişiminin sonucudur. Nihai çözüm ve daha da amansız yeni bir sürecin başlamaması için bir 'barış ve demokratik kazanım yasasını' geliştirmek hayati bir konudur. Çözümleyici yaklaşmamaları ve ateşe körükle gitmeyi tercih etmeleri, onlarca hükümetin sonunu getirmişti. Toplum kesinlikle huzur, iş ve hoşgörü istemektedir. Devleti işleten hükümetin, bu temel taleplere yanıt olarak, ters anlama gelebilecek 'pişmanlık yasası' yerine, 'demokratik bütünlük ve barışı' köklü amaçlayan yasal formülü geliştirmesi mümkündür ve hayati öneme sahiptir. Aksi halde mevcut silahlı güçlerin uzun vadeli silahlı bir mücadele sürecine girmeleri kaçınılmaz olur. Hükümete yazdığım son mektubumda bu amaçla bağlantılıydı. Türkiye'de Kürt sorunundan kaynaklanan sendrom artık aşılmalıdır. Kürt Demokratik Hareketinin genel hedefi, tüm Türkiye'de tam demokrasidir. Türkiye'nin AB kriterlerini hedeflemesi bu amacı karşılamaktadır. Kürd'ü tarihe gömmeye geleneksel politikaları söz konusu olamayacağına, Kürtler için de her şart altında 'Benim de devletim olsun' anlayışı hedef teşkil etmediğine göre, devletlerin gönüllü katılıma dayanan 'Kürt demokratik reformunu' kabul ederek, hem iç bünyeleri için, hem de tüm bölgede köklü bir barış ve demokratikleşme adımını atmaları tarihi görevleridir.

Özcesi Kürdistan halkının demokratik çözüm projesi heyecan veriyor. Kürtler nasıl ilk Sümer sınıflı ve devletli toplum uygarlığının gelişmesinde ana (neolitik) kaynak rolünü oynayıp tarihe dev bir katkıda bulundularsa, günümüzde de aynı alanda, gelişmiş son 'ABD vahşi uygarlık' güçleriyle kendi öz demokrasi deneyimlerini ilişki ve çelişki içinde geliştirmeye çalışıyorlar. Yeni bir Helen sentezinde Ortadoğu'nun kimliğini dokuyorlar. Kürt 'Teji'si' dönecek ve Ortadoğu'yu demokratik uygarlık çağına ulaştıracaktır. Bize düşen, 'Yeni Gılgamış ve İskenderlere' kul olmadan, bu sefer uygarlığa halkların efendisiz katılımlarının umut kaynağı olabilmektir. Evrensel özellikleri bağrında taşıyan, 'halkların demokratik ve ekolojik uygarlığının' şafak vaktinde, aydınlığın ilk ışıklarını bu kez de ilk olarak çakabilmektir.

İmralı sürecinin bireysel olarak dönüşümümdeki etkilerinin bu savunmada çarpıcı olarak işlendiği kanısındayım. Başta Kürt halkı ve yoldaşlar ile dostlar için muazzam derslerle yüklü olması kadar, karşıtlarım için de derslerle doludur. Gereken sonuçları mutlaka çıkarmaları, ihtiyacı olan herkese önemli yardım olarak anlaşılmalıdır. İnsanlık için ilk acı duyan Eyüp'le bu yüce duyguyu insan idraki haline getiren İbrahim'in iyi bir hemşehrisi olduğumu kanıtladığıma inanıyorum. Bugünkü insanlığı yaratan kültürün öyküsü bu nebi hikayelerinde gizlidir. Onları çağın diline çevirerek okunmasına çalıştım. Başarı için tarih gerekli sözleri söylemeye devam edecektir. Asıl gelişim kaynağını bu kültürde bulan Helen kültürü, İskender'le bu topraklarda insanları karınca gibi ezerek bir sentez oluşturdu. Bu kültürden benim payıma da düşen bu Atina komplosu oldu. Verdiğim yanıt, coğrafi olmasa da, idrak ve vicdan düzeyinde tüm Helen ve Batı kültürüne karşı bir Anti-İskenderizm'dir. Diğer adımın da Anti-İskender olacağına dair umutluyum.

Atina Karma Yeminli Mahkemesi ve Jüri Üyelerine, demokrasi ve insan hakları maskesi altında Atina beşlisi oligarşisi tarafından Zeus tarzı İmralı kayalıklarına çakılmış halde, Prometheusvari ve ikinci bir Sokrates gibi savunma yaptığım için ve kendilerinin çoktan verilmiş bir hüküm hakkında bir şey yapamayacaklarına dair üzüntülerimi belirtir, saygılarımı sunarım.

20 Mayıs 2003
İmralı Tek Kişilik Tutukevi
Abdullah ÖCALAN